

ΤΟ

ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΥΠΟ

Ν. Τ. ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

(Απόσπασμα ἐκ τοῦ Δ' τόμου τοῦ Παρνασσῶς)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΩΣ

1880

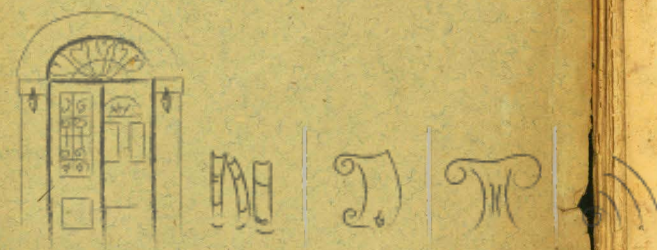
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΑΥΤ.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

187356
(B13223)

ΤΟ

ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΥΠΟ

Ν. Τ. ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

(Απόσπασμα ἐκ τοῦ Δ' τόμου τοῦ Παρνασσού)

Παρου 19/10/21

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 1880
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΤΟ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΒΕΝΕΤΙΚΗΝ ΕΠΟΧΗΝ

Α΄.

Ἡ ὑπαρξίς τοπικοῦ Ἀρχαιοφυλακείου ἐν Κερκύρα ἀνάγεται, κατὰ τὰς σωζομένας μαρτυρίας, εἰς τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Βενετοκρατίας. Περί τούτου νῦξιν, ἀν οὐχὶ περὶ τοῦ ὀνόματος περὶ τοῦ πράγματος, εὐρίσκομεν ἐν μιᾷ τῶν ἀρχαιοτέρων πρεσβειῶν, δι' ὧν κατὰ τὰ ἀνέκαθεν εἰθισμένα, ἡ Κοινότης τῆς Κερκύρας τὰς αἰτήσεις καὶ τὰ παράπονά της ὑπέβαλλε πρὸς τὴν κυρίαρχολυβέρνησιν, κατορθοῦσα τοιοῦτοτρόπως οὐχὶ ἀπκξ, νὰ διεκδικῆ καὶ ἐξασφαλίζῃ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ προνόμια αὐτῆς καὶ κατὰ τῆς ἐν τῇ νήσῳ προισταμένης Βενετικῆς ἀρχῆς.

Ἡ ἐν ἔτει 1443 σταλεῖτα εἰς Βενετίαν κερκυραϊκὴ πρεσβεία, ἐν κεφαλαίῳ δεκάτῳ τῶν αἰτήσεων αὐτῆς, ἐφ' ὧν ἡ Βενετικὴ Σύγκλητος ἐν συνεδριάσει ἀπεφάνθη τῇ ἐβδόμῃ Μαρτίου τοῦ ἔτους ἐκείνου· ἠκέτευσεν νὰ ἐκδοθῇ πρόσταγμα, ὅπως ἀπαντες οἱ κάτοικοι τῆς Κερκύρας, οἵασι δὴποτε καταστάσεως καὶ ἀνῶσιν, οἵτινες ἤθελον ἔχει εἰς χεῖράς των ἔγγραφα ἢ τι περὶ προνομίου, ἀνήκον εἰς τὴν Κοινότητα τῆς Κερκύρας, προσκαγγῶσιν αὐτὸ εἰς τὴν Διοίκησιν (Reggimento), ἐπὶ ποινῇ δουκῶν ἑκατὸν, ὧν τὸ μὲν ἡμισυ ἔστω τῆς Κοινότητος, τὸ δὲ ἕτερον ἡμισυ τοῦ καταγγελέως· καὶ τὰ ὅσα περὶ προνομίων ἔγγραφα ἔχουσιν ἤδη καὶ ὅσα θέλουσι λάβει, νὰ τὰ καταγράψωσιν ἐν τῇ Καγκελλαρίᾳ, καὶ νὰ τὰ θέσωσιν ἐν κιβωτίῳ, καὶ νὰ τὰ ἔχωσιν ὑπὸ ἐπτὰ κλειδας, ὧν τὴν μίαν νὰ κρατῆ ὁ κ. Βήλιος, ἕκαστος δὲ τῶν Συνδίκων τὴν ἰδικὴν του». Προστίθεται δὲ ὡς λόγος τοῦ αἰτουμένου μέτρου ὅτι αἰεὶ χεῖραπολλῶν εὐγενῶν περιῆλθον τοιαῦτα ἔγγραφα, οὗτοι δὲ τ' ἀποκρύπτουσιν, ὡς ἀποφαινόμενά που κατ' αὐτῶν». Ἡ ἀπάντησις παραδοχῆς, ὡς εἴθισται εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον τῆς αἰτήσεως ἐπομένῃ ἐπιτάττει εἰς τὸν Βήλιον νὰ προβῆ, οὐχὶ μόνον διὰ προκηρύξεως, ἀλλὰ καὶ δι' ἀνακρίσεως ὅπως ληφθῶσι τὰ ρηθέντα περὶ προνομίων ἔγγραφα ¹.

¹ Βιβλίον λεγόμενον τοῦ Χρυσοβούλλου τῆς Κοινότητος Κερκύρας σωζόμενον ἐν τῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ ἢτοι Copia dei Capitoli della Spectabile Università di Corphù tratti dalli Libri Comuni della Cancellaria Ducal della Illma Sria di Venetia incominciando dal MCCCLXXXVI fin MDXXXIII scritta per me Alvise di Garzoni Nodaro Ducal a richiesta della Spid Ambassadors della delta Mca Coità D. Andriol Carthano, Beno Lanza e Manoli Moscovani, Venezia 1512, pag. 12 καὶ 14.

Πρὸς διαφώτισιν τῶν ἀνωτέρω μνημονευομένων ἀρχῶν, οφείλομεν νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι μέχρι τοῦ ἔτους 1420 ὁ Βασιλεὺς ἦτο ἡ πρώτη ἐν Κερκύρᾳ Βενετικὴ ἀρχή, διοικητικὴν καὶ δικαστικὴν ἐξουσίαν ἐξασκοῦσα. Τότε δὲ, αἰτήσῃ τῶν Κερκυραίων, προσετέθησαν αὐτῷ τρεῖς ἕτεροι Βενετοὶ εὐπατρίδαι, οἵτινες ὁμοῦ μετὰ τοῦ Βασιλέως συναπετέλουν τὴν ἐν Κερκύρᾳ Διοίκησιν (Reggimento), δύο μὲν ὡς σύμβουλοι τοῦ Βασιλέως, εἷς δὲ λεγόμενος Προβλεπτής καὶ Καπιτάνιος, ὅστις εἶχε τὴν διαμονὴν αὐτοῦ ἐν τῷ Παλαιῷ φρουρίῳ, ἔχων σὺν τοῖς ἄλλοις ὑπ' αὐτὸν καὶ τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν. Ὁ Βασιλεὺς, ὅστις ἦτο κατὰ πρῶτον ἡ ἀνωτέρα ἀρχή, κατήντησε προϊόντος τοῦ χρόνου δευτερεύουσα, ἀφοῦ μάλιστα συνέστη ἐν Κερκύρᾳ ἡ ἔδρα τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ τῆς Ἰταλίας τοῦ καὶ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ τῆς Ἀνατολῆς ἐπικληθέντος, ὡς περιβλεβλημένου τὴν ὑπεράτακτον εἰς τὰς ἡμετέρας νήσους Βενετικὴν ἐξουσίαν, σὺν τῇ ἀρχηγίᾳ τοῦ ἐν Κερκύρᾳ συνήθως σταθμεύοντος Βενετικοῦ στόλου. Οἱ Σύндικοι δὲ ἦσαν ἡ πρώτη ἐγγύριος ἀρχή, οἵτινες καὶ προϊστάμενοι τοῦ συμβουλίου τῆς Κοινότητος ἦτοί τῆς πόλεως, παρ' οὗ ἐνισχυομένης ἐξελέγοντο, καὶ οὕτως αὐτοὶ διέταττον τὴν συγκλήσιν, διὰ τῶν Κηρσῶν γενομένην ἐν γένει δὲ ἀντεπροσώπευον τὴν Κέρκυραν ἐνώπιον τῶν ἀνωτέρων Βενετικῶν ἀρχῶν. Οἱ Σύндικοι τὸ πρῶτον ἦσαν τέσσαρες, δύο Γραικοὶ καὶ δύο Λατῖνοι, ἔπειτα δὲ περιορίσθησαν εἰς τρεῖς. Ἐξελέγοντο ὅμως ἐν ἀνάγκῃ καὶ ἕκτακτοι Σύндικοι¹. Διὰ τοῦτο πιθανῶς, ὅτε ὡς ἀνωτέρω προωρίσθη περὶ ἐπτά κλειδῶν διὰ τὸ κιβώτιον τῶν ἐγγράφων, ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν ὑπὲρ τοὺς τέσσαρας Σύндικοις.

Ἐξ ὧν ἀνωτέρω παρεθέσαμεν ἐκ τῆς ἐν ἔτει 1443 πρεσβείας, προκύπτει καθαρῶς ἡ πραγματικὴ ἰδρυσις τοπικοῦ Ἀρχαιοφυλακείου παρ' ἡμῖν, συνισταμένου, ὡς εἴρηται, εἰς τὰ ἐν ἐνὶ κιβώτιῳ φυλακτόμενα ἐγγράφα τῆς Κοινότητος ὑπὸ ἐπτά κλειδῶν, ὧν τὴν μίαν εἶχεν ὁ Βασιλεὺς. Ὅθεν δυνάμεθα νὰ εἰκασώμεν ὅτι ἕκτοτε τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον τοῦτο τῆς Κοινότητος ἐγκαθιδρύθη ἐν τῷ οἰκήματι τοῦ Βασιλέως Κερκύρας, ὅπου τῶ ὄντι, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω ὑπῆρξε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Βενετοκρατίας. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ παραδεχθῶμεν θετικῶς, ὡς εἰς τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς Κοινότητος ἀποβλέποντα, ὅσα μετὰ ἐξηκονταετίαν, τῇ 10 Νοεμβρίου 1505 διέταττεν ἡ Βενετικὴ Σύγκλητος καὶ περὶ ὧν ἀνετίθετο ἡ ἐκτέλεσις εἰς τοὺς ἐντολῆς τοῦ Συμβουλίου τῶν Δέκα ἀπεσταλμένου Σύндικοις καὶ Προβλεπτάς κατὰ τὴν Ἀνατολήν, περὶ διευθετήσεως τῶν ἐν τῇ Καγκελλαρίᾳ τοῦ Βασιλέως Κερκύρας διατηρουμένων βιβλίων καὶ ἐγγράφων. Οὐχ ἦττον παρεθέτομεν ὧδε καὶ αὐτὰ, μήπως διὰ τὴν καὶ ἕκτοτε, ὡς εἶναι πιθανόν, κατάθεσιν ἐν τῷ οἰκήματι τοῦ Βασιλέως τῶν ἐγγράφων καὶ βιβλίων τῆς Κοινότητος, ἅτινα δὲν ἦσαν ἴσως πολυάριθμα, ὑπήχθησαν σιωπηλῶς καὶ ταῦτα εἰς τὸ λαμβανόμενον μέτρον πρὸς τακτοποίησιν τῆς Καγκελλαρίας τοῦ Βασιλέως.

¹ Ε. Λούτζη. Ἡ Ἐπτάνησος ἐπὶ Ἐνετοκρατίας Κερ. Α' καὶ Κερ. Δ'

Ὅμιλεῖ ὡς φαίνεται παρῶν ἐν Κερκύρᾳ ἀρμόδιος Βενετὸς ἀρχὼν, ἐκθέτων τὰς ὑπὸ τῶν Σύндικων αὐτῆς αἰτουμένης προνοίας, ἐφ' ὧν αὐτὸς ἀποφαίνεται, καὶ δίδεται ἡ ἔγκρισις τῆς ἐν Βενετίᾳ ἀνωτέρας ἀρχῆς τῇ δεκάτῃ Νοεμβρίου 1505.

«Ἐνεφανίσθησαν, λέγει, ἐνώπιον ἡμῶν οἱ Σύндικοι τῆς πόλεως ταύτης μετ' ἄλλων τῶν προχόντων αὐτῆς, ἐξαιτούμενοι νὰ διορισθῇ φύλαξις καὶ πρόνοια περὶ τῶν βιβλίων τῆς Καγκελλαρίας τοῦ μεγαλοπρεποῦς Βασιλέως, ὥστε νὰ διατηρῶνται πρεπόντως, ἵνα αἱ ἀποράσεις, οἱ ὀρίσμοι καὶ αἱ ἄλλαι δικαστικαὶ πράξεις αἱ περιεχόμεναι εἰς τὰ αὐτὰ βιβλία, ἐξ ὧν διευκρινίζονται καὶ μαρτυροῦνται ἡ ἰδιωτικὴ περιουσία, καὶ ἐπίσης τὰ δημόσια δίκαια εἰς πλείστας κρισολογίας, ἐν αἷς ἐνέχεται ἡ Περιφανεστάτη ἡμῶν Αὐθεντία, νὰ δύνανται, κατὰ τὰς ἐντυγχανούσας ἀνάγκας, ν' ἀνευρίσκωνται, καὶ νὰ μὴ δίδηται ἀφορμὴ εἰς τοὺς κκοδόλους διὰ τὴν κακὴν φύλαξιν καὶ ὀλίγην ἐπιμέλειαν περὶ τὰ ἀνωειρημένα βιβλία, νὰ ὑπεξαίρωσι καὶ σχίζωσι μέρος αὐτῶν, οὐκ ὀλίγον ζημιουμένων τῶν ἐνδιαφερομένων εἰς τὰ ἐν τοῖς αὐτοῖς βιβλίοις περιεχόμενα ἐγγράφα, ὡς καθ' ἃ βεβαιούσι, συνέβη κατὰ τὸ παρελθόν. Ὅθεν κατανοοῦντες ἡμεῖς τὴν σημαντικότητα τῶν ἀνωειρημένων βιβλίων καὶ ἐγγράφων, καὶ τὸ εὖλογον τῆς γενομένης αἰτήσεως ὑπὸ τῶν ῥηθέντων Σύндικων, δυνάμει τῆς ἐξουσίας ἣν περιβάλλεται τὸ ἡμέτερον ἀξίωμα, ὑπομιμνήσκοντες καὶ ἐπαινοῦντες πρὸς τοὺς ῥηθέντας ἀναφερομένους διὰ τὸ ὑπόβλημα τοῦτο, τὸ ἄτομον τοῦ κ. Π. Ἀντωνίου Γαζέλου (Pre Antonio Gazelo) κατοικοῦντος ἐν Κερκύρᾳ καὶ ἀπὸ εἴκοσι τριῶν ἐτῶν ἐξασκουμένου ὡς βοηθοῦ (coadiutor) ἐν αὐτῇ τῇ Καγκελλαρίᾳ, διορίζομεν αὐτὸν τὸν Π. Ἀντωνίον συντηρητὴν καὶ τακτοποιητὴν ἀπάντων τῶν ἐν τῇ εἰρημένῃ Καγκελλαρίᾳ τοιούτων βιβλίων, ἐπὶ τῶν διαφόρων κατὰ καιρὸν Διοικήσεων, διὰ τὰς ἐν καλῷ χάρτῃ ἀντιγραφὰς τῶν προσταγμάτων καὶ δουρικῶν γραμμᾶτων καὶ ἄλλων δικτάξεων στελλομένων εἰς Κέρκυραν εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους, δικαιοῦμενον νὰ λαμβάνῃ ὡς ἀμοιβὴν ἄσπρον ἓν, δι' ἕκαστον βιβλίον ὅπερ ἀνεύρη καὶ δείξῃ τῇ αἰτήσῃ παντὸς ἰδιώτου· ἐπίσης νὰ ἔχη ἀπάσας τὰς ἀντιγραφὰς τῶν ῥηθέντων βιβλίων καὶ ἀνγραφῶν ἐν καλῷ χάρτῃ, καὶ τοῦτο προσηκόντως ἀνταμειβόμενος διὰ τὴν ἐργασίαν του, ὀριζομένου ὅτι ἂν θέλῃ τις νὰ ἴδῃ διάφορα βιβλία περὶ τῆς αὐτῆς ὕλης, ὁ ῥηθεὶς βοηθὸς νὰ μὴ δύναται νὰ λαμβάνῃ εἰμὴ ἐν μόνον ἄσπρον»¹.

Εἶναι παρατηρήσεως ἄξιον ὅτι εἰς τὰ τοιοῦτοτρόπως ἐν ἔτει 1505 διαταττόμενα, οὐδεμία γίνεται μνεία ἐγγράφων προνομίων τῆς Κοινότητος, περὶ ὧν ῥητῶς ἐπρονόησε προηγουμένως τὸ ἀπ' ἀρχῆς παρτεθὲν Κεφάλαιον τῆς ἐν ἔτει 1443 κερκυραϊκῆς πρεσβείας, καὶ περὶ ὧν, ὡς θέλομεν ἰδεῖ, διαλαμβάνουσι ἐν γένει ἅπασαι αἱ μεταγενέστεραι πράξεις, αἱ περὶ Καγκελλαρίας

τῆς Κοινότητος προνοῦσαι. Ὅστε καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτρέπεται ἀπλῶς καὶ
¹ Βιβλίον τοῦ Κεσοδόλλου. Φυλλ. 26, 27, 28 καὶ 30.

μόνον ή υπόθεσις, ότι δυνάμει της ώς άνωτέρω περι των έν τη Καγκελλαρίω του Βαίλου βιβλίων άνατεθείσης αυτώ έντολής ό Άντώνιος Γαζέλος ήσυχολήθη και εις τά έγγραφα της κερκυραϊκής Κοινότητος. "Άλλως τε τά της έποχής εκείνης έχουσι πολλήν τήν ασάφειαν, ούδε περιηλθέ τι μέχρις ήμών παρέχον ειδήσιν τινα περι του ποία τις πράγματι απέβη ή του Γαζέλου έργασία.

Ούχι μετά μακρόν χρόνον μεγάλη ένεσκηψεν εις τά έν Κερκύρα Αρχαιοφυλακεία, δημόσιά τε και έγχώρια, σύγχυσις και καταστροφή κατά τήν έν έτει 1537 φοβερωτάτην τουρκικήν πολιορκίαν, καθ' ήν σүн τοις άλλοις άπωλέσθησαν και τά πρωτότυπα των έν έτει 1386 χορηγηθέντων εις τήν Κέρκυραν προνομίων, κατά τήν εις τήν Βενετικήν Πολιτείαν έκουσίαν αυτης παράδοσιν. Διό έδέητε νά ληφθώσιν εκ Βενετίας νέα τούτων έπίσημα αντίγραφα, δια της έν έτει 1542 σταλείτης Κερκυραϊκής πρεσβείας, δι' ής προς τούτοις έζητήθη και ή επικύρωσις των περι προνομίων της ορθοδόξου εκκλησίας παπικών βουλών Λέοντος δεκάτου (10 Μαΐου 1521) και Πύλου τρίτου (8 Μαρτίου 1540) προς υπεράσπισιν του πατρίου θρησκευματος των Κερκυραίων από των καταδυναστειών της λατινικής εκκλησίας, ήτις ήδη επί της των Άνδηγαυών δεσποτίας, είχε μετά του αρχιεπισκόπου αυτης σφετεριστικώς εγκαθιδρυθή ως επικρατούσα έν Κερκύρα ¹.

Από τουδε μάλλον ευκρινής παρουσιάζεται ή ύπαρξις του Αρχαιοφυλακείου της Κοινότητος.

Β'.

Έν έτει 1558 ιδρύεται τό αξίωμα Καγκελλαρίου της Κοινότητος, εις έν άνατίθεται σүн τοις άλλοις και ή φύλαξις των έγγράφων ταύτης, τουτέστι ή του πραγματικώς ύπάρχοντος Αρχαιοφυλακείου αυτης διεύθυνσις. Ίδου δέ ή περι της ιδρύσεως τούτου ψηφισθείσα πράξις υπό του Συμβουλίου της Κοινότητος τη προτάσει των τότε Συνδίκων, ήτοι προϊσταμένων της έγχαρίου διοικήσεως τη 28 Οκτωβρίου 1558, διαγράφουσα τά καθήκοντα αυτου του Καγκελλαρίου και δεικνύουσα εις τί τότε συνίστατο τό ρηθέν Αρχαιοφυλακείον ².

¹ Αρχαιοφυλ. Κεφ. XXIV και Κεφ. XXV της έν έτει 1542 Πρεσβείας. "Όρα και Ε. Λούντζη Η Έπτάνησος επί Ένετοκρατίας Κεφ. ΙΑ'.

² Προς διασάφισιν του επί Βενετοκρατίας συστήματος της έγχαρίου Διοικήσεως της Κερκύρας, υπομνηστικόμεν ένταθά ότι τό συμβούλιον της Κοινότητος είχε της πόλεως, αριθμούν τό πάλαι έβδομήκοντα ή ογδοήκοντα μέλη, συνεπέα της έν έτει 1484 κερκυραϊκής Πρεσβείας, εξελέγετο υπό του επί τούτω κατ' έτος συγκαλουμένου Γενικού Συμβουλίου, περιλαμβάνοντος άπαντας τους ένήλικας ευγενείς, και έψηφίσε σүн τοις άλλοις άπαντα τά της Κοινότητος αξιώματα και ύπουργήματα (cariche ed uffici) (Le Leggi Municipali delle Isole Ionie dall' anno 1386 fino alla caduta della Repubblica Veneta pubblicate dal D. G. Pojago. Corfù 1846 Τομ. Α'. σελ. 35). Τό Συμβούλιον των έβδομήκοντα ηύξήθη έπειτα μέχρι του αριθμού 150, δια δουκικού θεσπίσματος 14 Μαΐου 1489. Ορισμός δε του Γενικού Προβλε-

α Γνωστικί είναι εις τό Σεπτόν Συμβούλιον αί καθ' ήμέραν ακολουθήσασαι και εξακολουθούσαι άταξίαι εις τας ύποθέσεις της Μεγαλοπρεπούς ταύτης Κοινότητος και μάλιστα κατά τήν έκλογήν των υπό του Συμβουλίου τούτου διοριζομένων αξιωμάτων' διότι ούδεις ύπάρχει έπιφορτισμένος νά κρατή τας διαταγάς, πρεσβείας και πολλά έγγραφα προνομίων, όσα δι' ιδρώτων, άγρυπνιών και εξόδων απέκτησαν οι ήμέτεροι πρόγονοι. Ίκανόν μέρος τούτων άπωλέσθη, άλλα δε όταν ζητώνται δέν δύνανται νά εύρεθώσιν, ειμή δια μεγίστων δυσκολιών' ώστε όσάκις ή Κοινότης θέλει νά μεταχειρισθί τας διαταγάς ταύτας δέν τας εύρίσκει, και ένεκα τούτου τά πράγματά της κακώς έχουσι, μετά μεγίστης ζημίας άπάντων ήμών, οΐτινες δέν δυνάμεθα νά ποιήσωμεν χρήσιν των δωρημάτων της ευδαιμονεστάτης Βενετικής κυριαρχίας.

Αδια ταύτα ό νύν έκλαμπρότατος Βαίλος και Γενικός Προβλεπτής εις πάντα πάντοτε προσέχων προς τό καλόν της Κοινότητος ταύτης, ώς πατήρ αγαθός έμνήσθη έπίτης ότι πρέπει νά εκλεχθί υπό του Συμβουλίου τούτου ένας Καγκελλάριος της μεγαλοπρεπούς Κοινότητος, έπιφορτισμένος νά κρατή και φυλάττη τά προνόμια, τας πρεσβείας, τας διαταγάς και πών άλλο, όπερ ύπάρχει της Κοινότητος, ίνα μή εξηκολούθωσιν από τούδε εις τό εξής αί κατά τό παρελθόν ακολουθήσασαι μεγάλαι άταξίαι. Έπομένως ψηφισθήσεται καθ' ή μεϊς οι του παρόντος έτους Σύνδικοι προτεινομεν, νά εκλέγηται κατ' έτος παρ' του μεγαλοπρεπούς συμβουλίου, εις των ήμετέρων πολιτών γινώσκων γράμματτα έλληνικά και λατινικά, με τίτλον Καγκελλαρίου της Κοινότητος και μισθόν δουκάτων 36 κατ' έτος, έντεταλμένος νά κρατή και φυλάττη άπαντα τά έγγραφα, ήγουν πρεσβείας, προνόμια, διαταγάς και άποφάσεις γενομένας έν τω Συμβούλιω τούτω, και τας άφορώσας εκείνους οΐτινες άν και δικτελούντες έν περιόδω άπαγορεύσεως ¹ ούχ ήττον ψηφοροϋνται Φράγκοι και Γραικοί, όφείλων δέ άπαντα ταύτα και όσα άλλα έγγραφα άνήκουσιν εις τήν μεγαλοπρεπή Κοινότητα νά τά φυλάττη χωριστά, ίνα έν παντί χρόνω δύνανται νά χρησιμεύσωσιν εις τήν ρηθείσαν Κοινότητα

του και Έλεγκτου Βερνάρδου Μοροζίνη από 31 Οκτωβρίου 655, όρίζει ήμέραν της έτησίως συγκαλέσεως του Γενικού Συμβουλίου τήν 15 Οκτωβρίου, όπως εκλέξη τό Συμβούλιον των 150, όπερ έντός του Νοεμβρίου όφειλε νά προβί εις τας έκλογάς των αξιωμάτων και ύπουργημάτων μέχρι της 24 Δεκεμβρίου, άτινα άμείψως τήν ήμέραν των Χριστουγέννων 25 Δεκεμβρίου όφειλον ν' αναλάβωσι τά καθήκοντά των (Vol. 65. Arg. Div. Δέση 28 φυλλάδιον έντυπον). Η προθεσμία αυτη των εκλογών σπανίως έτηρείτο και εξηκολούθουν αί ψηφοφορία και άρξαμένου του νέου έτους. Τό συμβούλιον περιείχε δύο τάξεις μελών τους λεγομένους Λατίνους και τους Γραικούς, ώς εκ της καταγωγής μάλλον ή εκ του πρεσβευομένου θρησκευματος διακρινομένους, και τινα των αξιωμάτων της πόλεως, καθ' ώρισμένην αναλογίαν άνήκον εις τους μέν και εις τους δε. Ήσαν λ. χ. Σύνδικοι Γραικοί και Σύνδικοι Λατίνοι, δικασταί Γραικοί και δικασταί Λατίνοι, άγορανόμοι έπίσης κτλ.

¹ Contumacia. Τών εις αξιώματά τινα εκλεχθέντων και ύπηρετησάντων άπαγορεύετο έπί τούτου ή εις ύπουργήματα έκλογή ή δε περίοδος της άπαγορεύσεως ταύτης έλέγετο contumacia.

να διακηρυχθῆ δὲ ὅτι ὁ ἐσόμενος Καγκελλάριος τὸ παρὸν ἔτος, ὀφείλει νὰ καταγράψῃ χωριστὰ εἰς ἓν βιβλίον τὰ ψηφίσματα καὶ τὰς διαταγὰς ὅσα κατὰ διαφόρους καιροὺς τὸ Συμβούλιον τοῦτο παρεδέχθη, ὁμοίως δὲ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ τὰ κατὰ καιροὺς παραδεχθησόμενα· νὰ ὑποχρεωθῶσι δὲ οἱ μέλλοντες σεβαστοὶ Σύνδικοι καὶ αὐτὸς ὁ Καγκελλάριος, κατὰ πᾶσαν ἑναρξιν τῶν ἐκλαμπροτάτων διοικήσεων, νὰ ἐμφανίζωνται ἐνώπιον τῆς ἐκλαμπρότητος τῶν καὶ νὰ δεικνύωσι τὰ προνόμια τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης Κοινότητος, αἰτουήντες ἔπειτα, ὅταν τύχῃ περίστασις, τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἐπὶ ποινῇ ἐπιβαλλομένη τοῖς τε Συνδίκοις καὶ τῷ Καγκελλάριῳ δουκάτων πενήτην ἑκατομμύρια. Ὁ δὲ κατὰ διαδοχὴν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐσόμενος Καγκελλάριος νὰ λαμβάνῃ ἀπόδειξιν παραλαβῆς ὑπὸ τοῦ διαδόχου του πασῶν τῶν πρεσβειῶν, προνομίων, διαταγῶν καὶ παντὸς ἄλλου ὅσα παραδώσῃ εἰς αὐτὸν, ὅπως μὴ ἀπολεσθῶσι, καὶ τοῦτο ἐπὶ τῇ ἀνωγεγραμμένῃ ποινῇ.

Ἐπειδὴ δὲ ἐντυχῶ χρειάζεται πρὸς πληρωμὴν τοῦ αὐτοῦ Καγκελλάρου, ὡς καὶ ἄλλοτε ἡ ἀνωγειμένη μεγαλοπρεπὴς Κοινότης ἐν ταῖς ἀνάγκαις αὐτῆς ἐξέμισθωσεν, ὡς εἰς αὐτὴν ἀνήκοντα, τὸν διάπλου τῶν λέμβων αἰτινας κομίζουσι τοὺς σάκκους τοῦ σίτου εἰς τοὺς μύλους τῶν Βενιτσῶν, εἰς Μεσογῆν καὶ εἰς Ἑγριπον, ὡτὸύτως ὅπως πραγματοποιηθῆ καὶ τὸ ἀγιώτατον τοῦτο καὶ τοσοῦτον σωτήριο ἔργον, τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Σεπτοῦ τούτου Συμβουλίου, ψηφίζεται· νὰ ἐμισθωθῆ ὁ διάπλος αὗτος παρὰ τῶν σεβαστῶν Συνδίκων, διὰ σάλπιγγος ἡκούσης εἰς τὸν πλειοδοτοῦντα, ὅπως πληρωθῆ αὐτὸς ὁ Καγκελλάριος· πᾶν δὲ ἐντεῦθεν περίσσευμα τεθήσεται ἐν τῷ ταμείῳ τῆς Κοινότητος, ὅπως τὸ μεταχειρισθῆ ἐν ταῖς ἀνάγκαις αὐτῆς. Ὅρίζεται δὲ νὰ μὴ δύνανται ἄλλοι νὰ ἐπιχειρήσωσι τὸν διάπλου αὐτὸν, πλὴν τῶν μισθωτῶν αὐτοῦ, ἐπὶ ταῖς ἐν τῷ προγράμματι τοῦ πλειστηριασμοῦ ἐκτεθητομέναις ποιναῖς· αὐτοὶ δὲ οἱ μισθωταὶ νὰ μὴ δύνανται νὰ εἰσπράττωσιν πλέον τοῦ μικροῦ γροσίου (grossetto) τὸ μῶδιον, ὡς καὶ νῦν λαμβάνουσιν. Ὁ αὐτὸς δὲ Καγκελλάριος ἐπιφορτίζεται ἐπίσης νὰ κρατῆ τὰ ἔγγραφα τῶν σεπτῶν Συνδίκων, καὶ θὰ ἔχῃ πρὸς ἔτι τὴν εὐλόγως αὐτῷ προσήκουσαν ὀφελειαν δι' αὐτὰ τὰ ἔγγραφα, ἀντικαθιστάμενος εἰς τὸν γραφεὴ τοῦ Σιτοβολῶνος, ὑπὸ τὸν αὐτὸν τῆς ἀπαγορεύσεως ὄρον, ὃν εἶχεν ὁ αὐτὸς γραφεὺς, ἵνα ὑποχρεῶται ὁ αὐτὸς Καγκελλάριος, εἰς πᾶσαν αἴτησιν τῆς μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος, νὰ δεικνύῃ τὰς διαταγὰς εἰς τούτους τοὺς σεβαστοὺς πολίτας δωρεὰν καὶ ἄνευ τινὸς πληρωμῆς.¹

Τὸ συμβούλιον τῆς πόλεως ἦτοι τῆς Κοινότητος ἐπιψηφίζων τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἐξελέξατο αὐθημερὸν Καγκελλάριον τῆς μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος τὸν Δῆμον Καρτάνον π. Νικολάου.²

¹ Vol. 2. Argomenti Diversi della Città di Corfù. Δέση α'. φύλλ. 76 καὶ 77.

² Αὐτόθ. σελ. 79. Ἐν ταῖς ψηφοφορίαις τῶν ἀξιωματῶν καὶ ὑπουργημάτων. Per crear un Cancellier della Mag. Comunità.

Καὶ οὕτω μὲν κατ' ἀρχὰς ἐπὶ ἓν μόνον ἔτος ἐξελέγετο ὁ Καγκελλάριος, ὡς ἐκ συστήματος ἐπὶ ἓν μόνον ἔτος ἐξελέγοντο ἐν γένει αἱ τῆς κερκυραϊκῆς Κοινότητος ἀρχαί. Ταχέως ὁμοίως ἐγένετο ἐπαίσθητὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπὶ μακρότερον χρόνον ἐκλογῆς, ὡς μαρτυρεῖ πρότασις τις ὑπὸ τῶν Συνδίκων σχεδιασθεῖσα περὶ τὸ ἔτος 1562¹. Ἐξέκλιουθεὶ ὁμοίως μέχρι τοῦ ἔτους 1571 ἡ ἐπὶ ἓν μόνον ἔτος ἐκλογὴ, ὅτε ὀρίζεται νὰ γίνηται αὕτη ἐπὶ τρία ἔτη². Τὸ περὶ τοῦτου ψήφισμα παραθέτομεν ἐνταῦθα κατ' ἔκτασιν, ὡς ἐνδιαφέρουσαν πρᾶξιν τῆς τότε ἐποχῆς, μεταφράζοντες καὶ αὐτὸ ὡς τὰ προηγούμενα ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ κειμένου.

Ἐγενώθη ἐν τῷ Σεπτῷ Συμβουλίῳ τῇ 22 Νοεμβρίου 1571, ὑπὸ τὸν ὄρον τριήμερου προδιασκέψεως.

Ἐνάγκης οὐσίας Σεπτὸν καὶ Ἐντιμον Συμβούλιον νὰ ὑπάρχῃ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης Κοινότητος εἰς Καγκελλάριος ἱκανὸς καὶ ἀρμόδιος νὰ φυλάττῃ καὶ ἐπιμελῆται τὰ προνόμια, τὰς πρεσβείας καὶ πᾶν ἄλλο ἔγγραφον ἀνήκον τῇ αὐτῇ Κοινότητι· νὰ συγκαλῆ τὰ Συμβούλια, νὰ προσέχῃ εἰς τὰς περιόδους ἀπαγορεύσεως διορισμοῦ ἐκάστου ψηφίζομένου, ἐπίσης εἰς ὅσους ψηφίζονται Λατῖνοι καὶ Γρικιοὶ καὶ εἰς ὅσα καθ' ἡμέραν ἐπιφορτίζεται ὑπὸ τῶν Συνδίκων διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν πραγμάτων τῆς πόλεως, καθ' ἃ ὠρίσθη καὶ διὰ τοῦ παραδεδεμένου ψηφίσματος κατὰ τὴν πρώτην σύστασιν τοῦ ῥηθέντος Καγκελλάρου.

Ἐπειδὴ δὲ ἐλάχιστον εἶναι τὸ ὑπ' αὐτοῦ νῦν ἀπολαμβανόμενον ὄφελος· διὰ ταῦτα προτείνεται ψήφισμα ὅπως ὁ ῥηθεὶς Καγκελλάριος ἐκλέγηται διὰ τρία ἔτη, ὑπαγόμενος εἰς περιόδον ἀπαγορεύσεως διετῆ ἀπὸ τῆς σήμερον ἡμέρας· καὶ παρὰ τῇ ἀπολαβῇ ἣν ἔσχε μέχρι τοῦδε, νὰ ἔχῃ καὶ τὸ γραφεῖον

¹ Αὐτόθ. Φύλλ. 219. Ἡ τοιαύτη πρότασις ψηφίσματος δὲν φέρει χρονίαν, εὑρίσκεται ὁμοίως μεταξὺ Πρακτικῶν 10 Νοεμβρίου καὶ 28 Δεκεμβρίου 1562.

² Ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ μετὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἓν ἔτος ἐκλογὴν ἀπαντῶμεν καὶ ἄλλας ἐπὶ ἓν ἔτος ἐπίσης γενομένας μέχρι τοῦ 1570 ἐκλογὰς Καγκελλάρων τῆς Κοινότητος, ἦτοι. Τῇ 5 Νοεμβρίου 1559 Ἀρσένιος Σουβλάκης (Arsenii Suvlachi φυλλ. 103). Τῇ 6 Νοεμβρίου 1560 Σπύρος Τριαντάφυλλος (φυλλ. 162). Τῇ 3 Νοεμβρίου 1561 ὁ ῥηθεὶς Δῆμος Καρτάνος π. Νικολάου (φυλλ. 175) φέρεται ἐψηφισμένος, ἀλλὰ μὲ σημεῖον τι ὅπερ εἰς ἄλλας ἐκλογὰς δὲν ἀπαντᾶται. Φαίνεται δὲ ὅτι δὲν διετέλεσε πράγματι ἐν τῷ ὑπουργήματι τὸ ἔτος ἐκεῖνο· διότι, εἰς πρᾶξιν τοῦ Συμβουλίου δημοσιευθεῖσαν διὰ κήρυκος 16 καὶ 18 Δεκεμβρίου 1561 καὶ εἰς ἄλλην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους, ὡς ἐπίσης εἰς ἄλλην τῆς 8 Ἰανουαρίου καὶ τῆς 21 Μαΐου 1562 ὑποφαίνεται εἴτε ὡς ἀγνωστος, εἴτε ὡς ἐπισημοποιῶν αὐτὰς ὁ ἀνωμνηθεὶς Σπύρος Τριαντάφυλλος (φυλλ. 183, 189, 190, 197, 200, 201 καὶ 204). Ὁ αὐτὸς Τριαντάφυλλος ὡς Καγκελλάριος τῆς Κοινότητος ὑποφαίνεται καὶ εἰς ἔγγραφον τῆς 12 Μαρτίου 1565 (φύλλ. 227). Ἀπαντῶνται εἰσέτι κατ' ἔτος ἐκλεγόμενοι. Τῇ 5 Νοεμβρίου 1565 Νικόλαος Πόθος (φυλλ. 247). Τῇ 11 Νοεμβρίου 1566 Ἀλούσιος Καποδίστριας (Alvise Capodistrie φυλλ. 274.) Τῇ 6 Νοεμβρίου 1568 Ἀνδρέας Ἀλταβίλας (Andria Altavila φυλλ. 293). Τῇ 10 Νοεμβρίου 1569 Σπύρος Τριαντάφυλλος (φυλλ. 317). Τῇ 28 Ὀκτωβρίου 1570 Στυλιανὸς Ρίχνης (φυλλ. 327).

των σάκκων ἐν ἀγίῳ Λαζάρῳ¹ καὶ ἂν θέτη ἄλλον εἰς ἐξυπηρέτησιν τούτου, ἔστω πάντοτε τῆ συναινέσει τῶν Συνδίκων καὶ νὰ ἔχη πάντοτε ἄτομον ὅπως ζυγίζῃ τοὺς εἰρημένους σάκκους καὶ σημειοῖ τὸ πᾶν καὶ οὕτως ἀπὸ τριῶν εἰς τρία ἔτη νὰ ἐκλέγεται εἰς ἀπολαύων τὸ αὐτὸ ὄφελος, καὶ νὰ ὀφείλῃ ὁ κατὰ τὸ παρὸν ἐπιψηφισθησόμενος Καγκελλάριος νὰ δέσῃ τάντα τὰ ἔγγραφα εἰς ἓν βιβλίον, νὰ ποιήσῃ μίαν καταγραφὴν πάντων, ἧγουν ν' ἀρχήσῃ ἀπὸ τοῦ Χρυσοβούλλου μέχρι τῆς σήμερον, καὶ οὕτως ἐπίσης νὰ σημειοῖ πᾶν ὅ,τι χρειασθῆ καὶ νὰ δίδῃ ἀπόδειξιν παραλαβῆς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, εἰς καγκελλάριος εἰς τὸν ἕτερον· καὶ ὁ νῦν ἐκλεχθησόμενος, ἅμα παραλάβῃ τὰ εἰρημένα προνόμια καὶ ἔγγραφα καὶ ὅ,τι ἄλλο, νὰ συντάξῃ Ἀλφαθητικὸν Πίνακα παντὸς πράγματος, ἵνα δύναται νὰ γίνῃ εὐκολοὺς χοῆσις, ἐπὶ ποινῇ δουκάτων πεντήκοντα καὶ στερήσεως τοῦ ἀξιώματος, ἅμα μὴ τηρήσῃ ὅσον ἀνωτέρω ἐψηφίσθη.

«Τῆ 26 εἰρημένου.

» Ἀνγκνωσθὲν τὸ εἰρημένον ψήφισμα ἐπεψηφίσθη.²»

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν περὶ Καγκελλάρων τῆς Κοινότητος εἰδήσεων κατὰ τὴν 15^η ἑκατονταετηρίδα, παραθέτομεν ἐπίσης ἐν μεταφράσει καὶ τὸ ἐπόμενον ψήφισμα τοῦ Συμβουλίου, ἐνθα σαφῶς λέγεται ὅτι ἐν τῷ Πραϊτωρικῷ Παλατίῳ, δηλαδὴ ἐν τῷ τοῦ Βαίλου ὑπάρχον τὰ ἔγγραφα τῆς Καγκελλαρίας τῆς Κοινότητος ὑπὸ κλειδῶ ἐν ἰδιαιτέρῳ ἐρμακρίῳ φυλαττόμενα.

«1593 τῆ 12 Αὐγούστου.»

«Ἐν τῷ μεγάρῳ (loggia) ἐνθα συνήλθε τὸ σεπτὸν Συμβούλιον ὅπως προβῆ εἰς τὴν ἐκλογὴν ἐνὸς Καγκελλάρου τῆς Κοινότητος. Ἐνεφανίσθησαν πρὸ τῆς εἰρημένης ἐκλογῆς, ἐνώπιον τῆς Ἐκλαμπροτάτης Διοικήσεως, οἱ Σεβαστοὶ Σύνδικοι τῆς ῥηθείσης μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος, οἵτινες θεωροῦντες ὅτι πολλὰ ἄταξια καὶ ἄτοπα συμβαίνουσιν εἰς τὰ ἔγγραφα, βιβλία, ψηφίσματα καὶ πᾶν ἄλλο ἀφορῶν εἰς τὸν ῥηθέντα Καγκελλάριον διὰ λογαριασμῶν αὐτῆς τῆς Κοινότητος, ἐξαιτοῦνται νὰ φέρωσιν οἱ εἰρημένοι ἄρχοντες κατὰλληλον θεραπειάν. Διὸ μετὰ ὄριμον περὶ τοῦ ὄλου σκέψιν καὶ σκοποῦσα ν' ἀποφύγῃ

¹ Ὡνομάζετο αὐτὸ συνοικία ἢ ὁδὸς ἐν τῷ ἐξωπολίῳ τῶν Κορυφῶν, κειμένη κατὰ τὸ μέρος τοῦ προαστείου Σαβῆκου, ἔξω τῆς νῦν Βασιλικῆς Πύλης. Φαίνεται ὅτι εἰς τὸ γραφεῖον τῶν σάκκων ἐν Ἀγίῳ Λαζάρῳ ἐζυγίζοντο οἱ εἰς τοὺς μύλους διαδιβαζόμενοι σάκκοι σίτου.

² Vol. 2. Arg. Div. Δέση Β'. φυλλ. 264. Τὸ φύλλον τοῦτο εἶναι πολλαχῶς ἐφαρμένον μάλιστα εἰς τὰς ἄρχας, ὥστε ὑπεχρεώθημεν τὰ κατὰ δύναμιν ν' ἀναπληρώσωμεν τὰς ἑλλειπούσας συλλαβὰς καὶ λέξεις. Εἰς τὸ ἀκόλουθον φυλλ. 265 δὲ ἀρχεῖ ἡ τοῦ Καγκελλάρου ἐκλογὴ γενομένη τῆ 26 Νοεμβρίου 1571, ὅστις ἦτο Ἀνδρέας Ἀλταβίλας ἀπαντώμενος ἐν τῷ αὐτῷ ἀξιώματι καὶ τῆ 7 Ὀκτωβρίου 1574 (φυλλ. 265 καὶ 352). Εἰς τοῦτον δὲ ἀμέσως ἀκολουθεῖ τῆ 28 Ὀκτωβρίου 1574 ἐκλεγόμενος Καγκελλάριος ὁ καὶ προηγουμένως τοιοῦτος Σπύρος Τριαντάφυλλος (φυλλ. 340) ὅστις ὑποφαίνεται τὸ αὐτὸ ἔχων ἀξίωμα εἰς ἔγγραφον τοῦ Σεπτεμβρίου 1582 (φυλλ. 383). Τῆ δὲ 20 Ὀκτωβρίου 1587 ὑποφαίνεται Ματθαῖος Καρατάνος (Mattio Quartano φυλλ. 460). Τῆ 12 Αὐγούστου 1593 ἐκλέγεται Καγκελλάριος τῆς Κοινότητος ἐπὶ τρία ἔτη ὁ Δῆμος Κυπριαγὸς (φυλλ. 549).

τὰ ἄτοπα ἅσα οἱ ῥηθέντες Σεβαστοὶ Σύνδικοι ὑποβάλλουσιν ἢ ἐκλαμπροτάτη Διοίκησις ὄρισε καὶ ὀρίζουσα διεκέρυξεν.

«Ὁ ἐκλεχθησόμενος Καγκελλάριος καὶ ὡσαύτως οἱ διαδεχθησόμενοι αὐτὸν ὀφείλουσι πᾶραυτα νὰ ἐπιχειρήσωσιν ἐπιμελῶς Ἀλφαθητικὸν κατὰλογον ἀπάντων τῶν ἐγγράφων, ὅσα κατὰ τὸ παρὸν ὑπάρχουσι καὶ ὅσα εἰς τὸ ἐξῆς περιέλθωσιν εἰς αὐτὸν, ὡς πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὴν Κοινότητα καὶ νὰ θέσῃ αὐτὰ εἰς κοινὸν βιβλίον (libro ordinario) κατατάσσων ταῦτα εἰς τοὺς προσήκοντας χρόνους, μεθ' ὃ ἅπαντα τὰ αὐτὰ ἔγγραφα, βιβλία, πράξεις, πρεσβεῖαι καὶ πᾶν ἄλλο ἀνήκον νῦν καὶ κατὰ τὸ μέλλον εἰς αὐτὴν τὴν Κοινότητα τεθήσεται ἐντὸς ἐρμακρίου ἐν τῇ Πραϊτωρικῇ Καγκελλαρίᾳ ὑπὸ δύο κλειδῶν, ὧν τὴν μίαν νὰ ἔχη εἰς τῶν κατὰ καιροὺς σεβαστῶν Συνδίκων, ὅστις νὰ μὴ ἦναι συγγενῆς τοῦ ἐκλεχθέντος Καγκελλάρου καὶ τὴν ἄλλην ὁ ῥηθείς Καγκελλάριος, ὅστις ὀφείλει, ὅταν θέλῃ νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν διάδοχόν του, νὰ λάβῃ ἐκ μέρους τούτου παραλαβὴν παντὸς ὅ,τι τῷ παρέδωκεν, ἢ δὲ παραλαβὴ καταγραφῆθῆται εἰς τὰ βιβλία τῆς Πραϊτωρικῆς Καγκελλαρίας ὡς ἄνω, ἵνα ἐν παντὶ χρόνῳ φαίνεται τὸ δίκαιον (la ragion) τῆς Κοινότητος· καὶ ἂν λείπῃ τι νὰ ἦναι ὑπόχρεως ὁ προκάτοχος Καγκελλάριος νὰ τὸ εὔρῃ, ἐπὶ ποινῇ αὐτῷ τῷ ῥηθέντι Καγκελλάρῳ καὶ τοῖς διαδόχοις, ἂν τυχὸν δὲν προσέσχον εἰς τὰ εἰρημένα καθέκαστα, καὶ εἰς ἕκαστον αὐτῶν, νὰ στερεῖται παντὸς ὑπουργήματος καὶ εὐεργετήματος τῆς αὐτῆς μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος ἐπὶ δέκα ἔτη συνεχῆ, καὶ νὰ καταναγκάζεται πάντοτε εἰς τὴν ἀπότισιν πάσης βλάβης καὶ ζημίας, ἣν ἔνεκα τοιαύτης ἑλλείψεως τοῦ ἢ Κοινότητος ὑποφέρει. Ἐποχρεοῦται δὲ ὁ κατὰ τὸ παρὸν ἐκλεχθησόμενος, ἐν προθεσίμῃ τριῶν προσηχῶν μηνῶν νὰ ἐκτελέσῃ τὸ εἰρημένον ψήφισμα καθ' ἅπαντα τὰ μέρη αὐτοῦ».¹

Εἰς τὸ ψήφισμα τοῦτο τοῦ Συμβουλίου αὐθημερὸν ἀκολουθεῖ πρακτικὸν ἐκλογῆς Καγκελλάρου τῆς Κοινότητος ἐπὶ τριετίαν ψηφίζομένου τοιοῦτου τοῦ Δήμου Κυπριανοῦ.

Παρατηρητέον ὅτι ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ψηφίσματι δικτατομένων προκύπτει μεταβολὴ τις εἰς τὴν σχέσιν τῆς φυλακῆς τῶν ἐγγράφων τῆς Κοινότητος πρὸς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Βαίλου, ὅστις δὲν κρατεῖ πλέον μίαν τῶν ἐπτὰ κλειδῶν τοῦ ἐγκλείοντος αὐτὰ κιβωτίου, ὡς ὄριζε τὸ κεφάλαιον τῆς ἐν ἔτει 1443 πρεσβεῖας· ἀλλὰ διὰ μόνων δύο κλειδῶν ἀσφαλίζεται νῦν τὸ ἐγκλείον ταῦτα ἐρμακρίον τὸ ἐν τῇ Καγκελλαρίᾳ τοῦ Βαίλου ὑπάρχον, ὧν τὴν μὲν κρατεῖ ὁ Καγκελλάριος, τὴν δὲ εἰς τῶν Συνδίκων. Ἄλλ' ἂν καὶ ἡ προγενεστέρα πράξις τοῦ ἔτους 1558 περὶ ἰδρύσεως τοῦ ἀξιώματος Καγκελλάρου τῆς Κοινότητος οὐδὲν λέγει περὶ κλειδῶν, φαίνεται ἀπίθανον νὰ μὴ ἐπεταῖται εἰς τοῦτον ὡς ἔχοντα τὴν φύλαξιν τῶν ἐγγράφων νὰ ἔχη καὶ ἰδίαν κλειδόν· ὥστε συγγορεῖται νὰ εἰκάσῃ τις, ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης ἰδρύσεως τοῦ αὐτοῦ φυλλ. 54 καὶ 549.

τοῦ ἀξιωματοῦ Καγκελλαρίου τῆς Κοινότητος ἔπαινε νὰ ἔχη καὶ ὁ Βάσιλος ἰδίαν κλειδα τοῦ κιβωτίου αὐτῶν.

Γ'.

Καὶ κατὰ τὴν ΙΖ' ἑκκτονταετηρίδα ἀνανεοῦνται καὶ ἐπαναλαμβάνονται διατάξεις περὶ τμητοποίησεως καὶ ἀσφαλείας τῶν ἐγγράφων τῆς Κοινότητος. Ἀλλὰ δὲν συνάδει πρὸς τὸν τοιοῦτον σκοπὸν ἢ ἐκ τῆς καὶ τότε ἐπικρατούσης ἐπιθυμίας τοῦ νὰ μετέχωσιν ἐκ περιτροπῆς τῶν ὑπουργημάτων τῆς Κοινότητος ὅσοι πλεῖστοι τῶν πολιτῶν αὐτῆς ὑπαγορευθεῖσα ἀπόφασις, ἣτις τῇ προτάσει τῶν Συνδίκων ἐψηφίσθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῇ 29 Σεπτεμβρίου 1614, καὶ ἐνεκρίθη ὑπὸ τῶν τότε ἐλεγκτῶν καὶ γενικῶν προβλεπτῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ἀπαγορεύουσα ἐπὶ τριστίαν νὰ διορίζωνται εἰς ὑπουργημα τῆς Κοινότητος, οἱ ἅπαξ καθέξαντες ἀξιωματὰ τινὰ, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Καγκελλαρίου αὐτῆς¹. Κατάλληλος ὅμως ὑπῆρχεν ὁ ἐν ἔτει 1620 Ὁκτωβρίου 16 Ὁρισμὸς τῆς Διοικήσεως ὁ διατάττων νὰ μὴ ἐκλέγηται τις Καγκελλάριος ἂν δὲν ὑπερβαίῃ τὴν ἡλικίαν εἴκοσι πέντε ἐτῶν, ἄλλως ἢ ἐκλογῇ ν' ἀκυροῦται καὶ αὐτὸς νὰ υποβάλληται εἰς ποινὴν δουκῶν ἑκατὸν καὶ ν' ἀποκλείηται τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ πενταετίαν² ν' ἀντικαθίσταται δὲ εἰς αὐτὸν ὁ ἐν τῇ ψηφοφορίᾳ ἐπιλαχὼν, ἂν ὑπερβῇ τὸ ἡμισυ τῶν ψήφων τοῦ Συμβουλίου, ἄνευ ἄλλης ἐκλογῆς ἢ διακηρύξεως. Τὸ δὲ σπουδαῖον ὑπουργημα τοῦ ὁ Καγκελλάριος μόνον ἐν περιπτώσει ἀσθενείας ἢ ἀπουσίας νὰ μετέρχηται δι' ἀντικαταστάτου καὶ τούτου ἐπίσης ὑπερβαίνοντος τὰ ἔτη εἴκοσι πέντε καὶ ἐπιδοκιμαζομένου ὑπὸ τῆς Διοικήσεως³.

Ἀλλὰ τὰς διηνεκεῖς τοῦ τε δημοσίου καὶ τῶν ἀτόμων μερίμνας καὶ ὑποψίας περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ἐγγράφων καὶ τὰς ἐπινοουμένους περὶ τούτου προφυλάξεις μαρτυρεῖ ἑτέρα πρᾶξις τῆς ἤδη μνησθείσης ὀλίγον μεταγενεστέρᾳ, ἣν ἐνταῦθα καταχωρίζομεν.

Ἀ 1627 τῇ 20 Μαΐου προσήχθη ἐν Συμβουλίῳ ὑπὸ τῶν Σεπτῶν Συνδίκων καὶ Κλησῶν³ τῆς Μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος, τῇ συναινέσει ἐμοῦ Κωνσταντίνου Ῥοδίτου Καγκελλαρίου τῆς μεγαλοπρεποῦς τχύτης Κοινότητος.

¹ Le leggi Municipali delle Isole Ionie. Βιβλ. Α'. σελ. 130.

² Libro d' Ordini del Consiglio della Mca Città di Corfù. Φύλλ. 10 ἐν Δεματίῳ ἀριθ. 95. Σημειοῦντας ὅσους τυχὸν ἀπαντῶμεν εἰς ἔγγραφα Καγκελλαρίους τῆς Κοινότητος μνημονοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι τῇ 7 Νοεμβρίου 1624 ἀναφέρεται ὡς ἀνεγνώστας διατάξεις τινὰς τοῦ Γενικοῦ Προδλεπτοῦ Belegno, Ματθαίου Σοφιανὸς Καγκελλάριος τῆς Κοινότητος (Vol. 2 Arg. Div. Δέση Ε', φυλλ. 736).

³ Οἱ Κλησῶρες ἦσαν ἐνταταλμένοι τὴν διεύθυνσιν καὶ τὴν τάξιν τῶν συνεδριάσεων τοῦ Συμβουλίου, ὅπερ αὐτοὶ συνεκάλουν κατὰ διαταγὴν τῶν Συνδίκων.

«Μεγαλοπρεπὲς Συμβούλιον

«Ἐν περιπτώσει τῆς κριτολογίας ἦν καθ' ἡμῶν ἐκίνησεν ὁ αἰδεσιμώτατος Πρωτοπαπᾶς, ὅπως περιληφθῶσιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν τούτῳ τῷ μεγαλοπρεπεῖ Συμβουλίῳ, ἀνεκαλύψμεν πλαστὰς τινὰς σημειώσεις, γενομένας κατὰ τὸ παρελθὸν ἐν τοῖς ἀρχαίοις βιβλίοις τῆς μεγαλοπρεποῦς τχύτης Κοινότητος, πολὺ ζημιώδεις πρὸς τὰ ἡμέτερα πράγματα καὶ παραιτίους οὕτως τοῦ ἀγῶνος ὃν ὑφιστάμεθα διὰ τὴν ῥηθείταν κριτολογίαν, κατὰχρησις προερχομένη ἐκ τῆς περὶ τῶν ῥηθέντων βιβλίων ὀλίγης φυλάξεως, ἅτινα ἀφίνοντο νὰ διέρχωνται διὰ πολλῶν χειρῶν. Διὸ θεωροῦντες ἡμεῖς ἀνεγκλίον νὰ προβλεφθῇ, ὅπως εἰς τὸ ἐξῆς τὰ βιβλία, πρεσβεῖται καὶ ἔγγραφα οἰαδῆποτε τῆς μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος τηρῶνται ἅπαντα ὑπὸ καλὴν φύλαξιν πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς αὐτῆς Κοινότητος, προτεινομένη ψήφισμα, ἵνα ἅπαντα τὰ ἀνωφερμένα βιβλία, ὅσον τάχιον ἐνώπιον ἡμῶν τῶν Συνδίκων καταλογοισθῶσι καὶ κλεισθῶσιν ἐν κιβωτίῳ κλειομένῳ διὰ δύο κλειδῶν, ὧν τὴν μὲν νὰ ἔχη ὁ ῥηθείς Καγκελλάριος, τὴν δὲ εἰς τῶν κατὰ κληρὸν Συνδίκων¹ καὶ ὅσκις χρειάζετο νὰ ἐξαχθῇ ἀντίγραφον τι ἐξ αὐτῶν, νὰ ἐξέλγηται ἐνώπιον τοῦ ἔχοντος τὴν κλειδα Συνδίκου, καὶ ἅμα τελειωθῇ τὸ ἀντίγραφον, τὸ βιβλίον νὰ ἐναποτίθεται εἰς τὸ κιβώτιον, κλειόμενον ὡς τὸ πρῖν. Ἐν τέλει δὲ τοῦ ὑπουργήματος τόσον τοῦ Συνδίκου, ὅσον τοῦ Καγκελλαρίου, νὰ γίνηται ἢ παράδοσις πρὸς τοὺς διαδόχους διὰ καταγραφῆς, καὶ ἂν τότε λείπωσι πράγματὰ τινὰ, νὰ στερεῖται ἀμέσως τοῦ ὑπουργήματός του καὶ νὰ ἐξαίρηται ἐκ τοῦ Συμβουλίου τούτου ἐπὶ πενταετίαν. Ἀλλ' ἂν λάβωσι χρεῖαν τῶν ῥηθέντων βιβλίων οἱ Σύνδικοι ἢ οἱ Κλησῶρες διὰ νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὰ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς μεγαλοπρεποῦς Κοινότητος, τότε ἐπιτρέπεται νὰ ἐξέλγωνται ἐκ τοῦ κιβωτίου¹ πρέπει ὅμως τελειωθείσης τῆς ἐργασίας νὰ ἐναποτίθεται ἐν τῷ προεξημένῳ κιβωτίῳ καὶ νὰ κλείηται μετὰ τῶν ἄλλων.

«Ἀφοῦ ἡ ἀνωτέρω Πρᾶξις ἀνεγνώσθη εἰς τὸ σεβαστὸν Συμβούλιον, ἐπροτάθη ἢ ἐπ' αὐτῆς τριήμερος διάσκεψις κατὰ τὰς περὶ τούτου διατάξεις, ἢ ὅποια διάσκεψις λαβοῦσα ὑπὲρ ψήφους 18 καὶ κατὰ ψήφους 64 δὲν ἐγένετο δεκτὴ. Ἐπροτάθη ἔπειτα ἡ Πρᾶξις ὡς ἀνεγνώσθη, ἣτις λαβοῦσα ὑπὲρ ψήφους 75 καὶ κατὰ ψήφους 7 ἐγένετο δεκτὴ.¹

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1627 ἀπαντᾶται δουρικὸν γράμμα ὑπὸ χρονολογίαν 24 Σεπτεμβρίου, ληφθὲν δὲ εἰς Κέρκυραν τῇ 10 Δεκεμβρίου, δι' οὗ ὁ Δουξ Ἰωάννης Κορνῆλιος, ἦτοι Κορνάρος, ἀποτεινόμενος πρὸς Ἀντώνιον Μαριπέτρον

¹ Vol. 91 Arg. Div. Δέση ΙΓ' σελ. 4 ὅπου ὑπάρχει ἐν ἀντιγράφῳ γενομένῳ τὸ 1786 ὑπὸ τοῦ τότε ὑποκαγκελλαρίου Λυγουστίνου Μάστρακα. Παρεθέσαμεν τὴν πρᾶξιν ταύτην κατ' ἔκτασιν ἵνα λάθῃ ὁ ἀνεγνώστης ἰδέαν τῶν τύπων καθ' οὓς ἐπροτεινόντο καὶ ἐψηφίζοντο αἱ ἐποφάσεις τοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινότητος.

ἦτοι Μκλιπιέρον Βαίλον, Λαυρέντιον Μοροζίνην Προβλεπτήν καὶ Καπιτάνιον καὶ πρὸς τοὺς Συμβούλους Κερκύρας, ἐξ ὧν ἀπετελεῖτο ἡ ἐν τῇ νήσῳ Βενετική Διοίκησης (Reggimento), κωνορίζει τὰ κατὰ τὸν σχηματισμὸν καὶ τὰς συνεδριάσεις τοῦ συμβουλευτικοῦ Συμβουλίου Κερκύρας (Consulta del Conclave) ἐντολὴν ἔχοντος νὰ διασκέπτεται καὶ συμβουλεύῃ περὶ τῶν διαταγῶν καὶ ἀποφάσεων αἱ ὁποῖαι ἐθεωρεῖτο ἐπωφελές καὶ ἀναγκαῖον νὰ προταθῶσιν εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Κοινότητος. Τὸ δουκικὸν τοῦτο γράμμα προνοῶν περὶ πλύσεως τοῦ ἀτόπου τοῦ νὰ συνέρχηται τὸ ῥηθὲν συμβουλευτικὸν συνέδριον εἰς ἰδιωτικὰς οἰκίας καὶ εἰς ἐκκλησίαις κερκενοχλουμένων καὶ τῶν ἱερῶν τελετῶν, ἐπιτρέπει ἐκ τῶν χρημάτων τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Βενετικοῦ ταμείου νὰ ἐξοδευθῇ μέχρι τοῦ ποσοῦ τετρακοσίων ἢ καὶ πεντακοσίων δουκάτων ἐκ λιτρῶν 6:4 ὅπως ἐπισκευασθῇ ἢ οἰκοδομηθῇ ἐντὸς τοῦ παλατίου τοῦ Βαίλου, ἢ μὲ τοῦτο συνεχόμενος, τόπος ὠρισμένος πρὸς τοιαύτας συνεδριάσεις, καὶ ὅπως διατηρῶνται ἐν αὐτῷ τὰ βιβλία καὶ ἔγγραφα τῆς αὐτῆς πόλεως καὶ κοινοῦτος¹.

Μαρτυρεῖ καὶ τὸ δουκικὸν τοῦτο γράμμα ὅτι ἐν τῷ οἰκίματι τοῦ Βαίλου ἦσαν καὶ ἔμελλον καὶ ἀκολούθως νὰ ὑπάρχωσι καὶ τὰ ἔγγραφα καὶ βιβλία τῆς Καγκελλαρίας τῆς Κοινότητος, ἔχουν τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον ταύτης, τὸ ὁποῖον καὶ βραδύτερον βλέπομεν κατέχον ἐν τῷ αὐτῷ οἰκίματι τοῦ Βαίλου ἦτοι πραιτωρικῷ Παλατίῳ δύο δωμάτια.

Ἐτέρα πρᾶξις τοῦ Συμβουλίου τῆς πόλεως τῇ 12 Ἀπριλίου 1681, ἣν ἐπεκύρωσεν ὁ Γενικὸς Προβλεπτής τῆς θαλάσσης Ἰερώνυμος Κορνάρος τῇ 22 Ἀπριλίου 1684, ὅπως τὸν ἄπαντα χρόνον ἀκριβῶς ἐκτελεῖται, πιαεῖται λόγον περὶ τῆς προκυπτούσης ζημίας ἐκ τῆς περιστάσεως ὅτι ὁ Καγκελλάριος τοῦ Υγειονομείου ἐχρησίμευε τότε καὶ διὰ τὴν Κοινότητα, ἐνῶ αἱ πολυειδεῖς ὑποθέσεις τοῦ Υγειονομείου ὑποχρεοῦσιν αὐτὸν ν' ἀπέχη τῆς ὀφειλομένης συνεχοῦς βοηθείας πρὸς τοὺς Συνδίκους, τοὺς Κήνσορας καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἀρχάς, τότεν μᾶλλον ὅσον πωλουμένου τοῦ ῥηθέντος ὑπουργήματος διὰ πολλὰ ἔτη, ἐνόησε μετέρχονται αὐτὸ πρόσωπα οὐδεμίαν ἔχοντα πείραν τῶν υποθέσεων τῆς Κοινότητος (ἐξ οὗ μεγίστη ἡ ζημία) ἐνῶ ἀσχολούμενα εἰς αὐτὰ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος τὰ τέκνα τῶν πολιτῶν, δύναται νὰ διδάσκωνται, βελτιουμένη καὶ τῆς τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου τάξεως. Διὰ ταῦτα δὲ τὸ Συμβούλιον διατάττει νὰ χωρισθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπουργήμα κατὰ τὸν ἐπόμενον τρόπον.

α' Ἀμὰ λήξῃ ἡ περίοδος τῆς παρουσίας πωλήσεως τοῦ νῦν Καγκελλαρίου, νὰ ἐκλεχθῇ εἰς Καγκελλάριος τῆς Κοινότητος τοῦλάχιστον εικοσιπενταετῆς τὴν ἡλικίαν κατὰ τὰς διατάξεις, ὅστις ὀφείλει νὰ σημειοῖ ἰδιοχείρως πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται εἰς τὰς συναθροίσεις τοῦ Συμβουλίου, εἰς τοὺς ὀριμοὺς τῶν

¹ Δεμάτιον ἀριθ. 95 Libro d' Ordini del Consiglio. φ. 24 ἢ 38. "Ὅρα καὶ Ἡ Ἐπτάνησος ἐπὶ Ἐνετοκρατίας Κεφ. 5. Πραγματευόμενον περὶ τοῦ συμβουλευτικοῦ Συνεδρίου ἐνθα ὑπάρχει καὶ τὸ δουκικὸν γράμμα.

Προβλεπτῶν ἐπὶ τῶν Πινάκων¹ καὶ ἐπὶ τῶν ὁδῶν, τῶν ἐξεταστῶν τῶν Συμβολαιογράφων, τῶν Κυβερνητῶν τῶν Μοναστηρίων καὶ παντὸς ἄλλου ὑπουργήματος ἢ ἀξιώματος ἀποτελοῦντος σωματεῖον (officio dignità collegiale). Νὰ ὑποχρεοῦται οὗτος πρὸς ἔτι νὰ λαμβάνῃ παράδοσιν τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον νὰ παραδίδῃ αὐτὸ εἰς τὸν διάδοχον, ὅπως ὁμοίῳ τρόπῳ μεταβιβάζεται ἀπὸ Καγκελλαρίου εἰς Καγκελλάριον ἐς αἰεὶ δι' ἰδίας παραλαβῆς καὶ καταγραφῆς. Ὄφειλε νὰ βοηθῇ τοὺς Συνδίκους καὶ Κήνσορας καὶ νὰ παρέχῃ εἰς ἄπαντα τὰ ὑπουργήματα καὶ ἀξιώματα τ' ἀποτελοῦντα σωματεῖον, ἄνευ τινὸς ἀμοιβῆς τ' ἀναγκαιοῦντα ἀντίγραφα καὶ διαχειριζόμενος τὰ ἔγγραφα ταῦτα νὰ βοηθῆται ὑπὸ ἐνός τῶν Συνδίκων. Ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὸν νὰ λαμβάνῃ ἀπολαύς ἐξ ὧν σημειοῖ καὶ ἀντιγράφει χάριν τῶν ἰδιωτῶν. Ὄφειλε δὲ νὰ μετέρχηται αὐτοπροσώπως τὸ ἐπάγγελμά του δύο ἔτη κατὰ συνέχειαν, καὶ οὐχὶ δι' ἀντικαταστάτου καὶ ληξάντων τῶν δύο ἐτῶν νὰ λαμβάνῃ ἔνορκον πιστοποιητικὸν τῶν Συνδίκων ὅτι ἐξεπλήρωσε τὸ καθήκον του, ὅπως δύναται νὰ ἔχη τὰ ὑπὸ τῶν Καπιτουλαρίων ἀπολαύμενα προνόμια. Δὲν δύναται δὲ νὰ ἐπιτρέπη νὰ ἐξάγῃται ἐκ τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου οὐδεὶς τόμος, οὐδὲ πρεσβεία, ἐφ' οἷαδήποτε προφάσει, ἀλλ' ἐν ἀνάγκῃ νὰ χορηγῇ τ' ἀντίγραφα ἐπισημοποιημένα διὰ τῆς ὑπογραφῆς του.²

Πρῶτον ἐν τῇ πράξει ταύτῃ ἀπαντῶμεν ῥητῶς τὴν λέξιν Ἀρχαιοφυλακεῖον (Archivio) καὶ ἀναφερόμενον τὸ καθήκον τοῦ Καγκελλαρίου νὰ ἐπισημοποιῇ διὰ τῆς ὑπογραφῆς του πᾶν ἐκ τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου ἐκδιδόμενον ἀντίγραφο, ὅπερ ὅμως καὶ προηγουμένως ἐγένετο, ὡς ἐξηκολούθησε γενόμενον καὶ ἐφεξῆς. Σημειώσεως δὲ ἄξιον εἶναι ὅτι ἀπὸ τοῦδε, οὐχὶ πλέον ἐπὶ τριετίαν διχρεῖ ἡ ὑπηρεσία αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπὶ δύο ἔτη³.

Δ'.

Ἀρχαμένης τῆς 11^{ης} ἑκατονταετηρίδος φοβερὰ ἐπήρχετο, ὡς δι' ἄπασαν τὴν Κέρκυραν καὶ διὰ τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον αὐτῆς, ἡ ἐν ἔτει 1716 τουρκικὴ πο-

¹ Provveditori alle Tollete. Εἶχον οὗτοι καθήκον νὰ ἐπιστατῶσιν ὅπως οἱ δικαστικοὶ ὑπάλληλοι μὴ εἰσπράττωσι πλέον τῶν νενομισμένων, κατὰ τὴν διατίμησιν ἣτις ἦτο καταγεγραμμένη ἐπὶ Πινάκων, ὧν τὴν ἐπιτήρησιν εἶχον οἱ τοιοῦτοι Προβλεπταί.

² Vol. 91. Arg. Div. Δέση 15. σελ. 5 καὶ εἰς τὸ ἤδη μνησθὲν Libro d' Ordini del Consiglio φ. 83.

³ Vol. 32. Arg. Div. Δέση Α'. φ. 12. Πιστοποιητικὸν ἀπὸ α' Ἀπριλίου 1715 ὅτι ὁ Σουλτανὸς Κελομερὰς ὡς Καγκελλάριος τῆς Κοινότητος ὑπῆρθετος δύο ἔτη ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς του γενομένης τῇ 6 Δεκεμβρίου 1712 καὶ παρέδωκε τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον εἰς τὸν διάδοχον. Vol. 33. Δέση Α'. τῇ 19 Δεκεμβρίου 1718 ἐξ ἐλέχθη Καγκελλάριος τῆς πόλεως ἐπὶ δύο ἔτη ὁ Σπυρίδων Χαλικιόπουλος. — Αὐτόθι. Ὁ ἐπιδύο ἔτη προκάτοχος του ἦτο Βενεδικτὸς Τριβόλης μέχρι Δεκεμβρίου 1718. — Ἐν Δέση Η' (Ordini diversi et altro) ἔχομεν ἀποδείξιν πῶς ὁ Τριβόλης οὗτος ἐπιμόνος ἀντίστη εἰς τὴν ἀθέτησιν τοῦ ἀείποτε ἀποδειχθέντος σωματεῖον τοῦ ὅρου νὰ μὴ ἐξάγονται βιβλία ἢ ἔγγραφα ἐκ τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου, ἐν ἔτει 1717 ἐνόησαν τὸν ἀπειροπαθῆναι τὸν ἐπιμοῦνον Προβλεπτοῦ καὶ Ἐλεγκτοῦ Ἀντωνίου Λορεδάνου (φ. 14).

λιορκία. Κατ' αὐτὴν πολλὰς καὶ πάλιν ὑπέστη ζημίας καὶ ἀπωλείας, ὅτε καθ' ἣν ἡμέραν ὤρμησαν οἱ βάρβαροι εἰς γενικὴν κατὰ τῆς πόλεως ἔφοδον καὶ πολλὰι σφαῖραι καὶ βόμβαι ἔπεσαν ἐν αὐτῇ καὶ μάλιστα κατὰ τὸ Πραιτωρικὸν Παλάτιον, ἐγκατελείφθη τοῦτο ὑπὸ τῶν συνήθων σκοπῶν. Μνημονεύεται εἰς τῶν τότε Συνδίκων ὁ κόμης Θεόδωρος Προσαλέντης δόκτωρ καὶ ἱππότης, ὅστις διὰ μεγάλου τῆς ζωῆς του κινδύνου ἔσωσε τὰ ἐν τῷ Ἀρχιεπιφυλακείῳ τῆς Κοινότητος ἔγγραφα. Διὸ καὶ ἐξεδόθη περὶ ταύτης καὶ ἄλλων ἀξιεπικίνων τοῦ ἀνδρὸς πράξεις πιστοποιητικὸν ἐκ τῆς Καγκελλαρίας τῆς Κοινότητος ὑπὸ τῶν Δικαστῶν καὶ Συνδίκων αὐτῆς τῇ 1 Σεπτεμβρίου 1716.¹

Ἐλεγκτήθη ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἐκείνης τὸ Ἀρχιεπιφυλακεῖον, ὑπὸ τῶν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως συναχθέντων παρὰ τῆς Βενετικῆς Πολιτείας μισθοφόρων, οἵτινες, ὡς φαίνεται, ἦσαν Γερμανοί. Περὶ τοῦ γεγονότος τούτου παρὰ τὰς ἄλλας σωζόμενας ἀποδείξεις, πιστὴν μάλιστα διήγησιν περιέχουσιν αἱ ἐν τῷ Δικαστηρίῳ τοῦ Βατίου, τῷ καὶ Πραιτωρικῷ λεγομένῳ (Foro Pretoreo) γινόμεναι καταθέσεις μαρτύρων ἐπὶ αἰτήσῃ τοῦ ἐπὶ τῆς πολιορκίας ἐκείνης ὑπάρχοντος Καγκελλαρίου τῆς πόλεως Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Μοτσάνεγα.²

Ἐνίστατο οὗτος διὰ τοῦ ἰδίου συνηγόρου Πέτρου Καπδόκα, ἵνα ἐπιτραπῇ αὐτῷ ἢ διὰ μαρτύρων ἀποδείξεις, ὅτι τὸ ἐν τῷ Ἀρχιεπιφυλακείῳ φυλακτιζόμενον μικρὸν μόνδιον χάλκινον (mozzeto di rame) τοῦ Σιτοβολῶνος ὑπεξήρεθη ἐπὶ τῆς πολιορκίας μετὰ ἄλλα πράγματα τοῦ δημοσίου καὶ ἐπομένως ν' ἀπαλλαγθῇ τῆς περὶ τούτου ὀφειλῆς.

Ὁ Βάσιλος Μαρίνος Μίνιος ἀροασθεὶς τὴν αἴτησιν ταύτην, τῇ 22 Νοεμβρίου 1730 Ε. Π. διατάττει τὴν παραδοχὴν τῆς προτεινομένης ἀποδείξεως. Ἀμέσως δὲ ὁ ῥηθεις συνήγορος δίδει σημείωσιν ὡς μαρτύρων τοῦ Σπυρίδωνος Μπούα, Σπυρίδωνος Χαλικιόπουλου καὶ Βενεδίκτου Τριβόλη, ὧν ὁ τελευταῖος ἀπὸ τῆς 17 Ἀπριλίου 1716 ἀναπληρώσας τὸν Μοτσάνεγαν, ἕνεκα ἀσθενείας, ὡς Καγκελλάριον, ἔπειτα καὶ αὐτὸς Καγκελλάριος διετέλεσε.

Τῇ 25 Νοεμβρίου 1730 οἱ μάρτυρες οὗτοι ἐκλητεύθησαν τῇ αἰτήσῃ τοῦ ῥηθέντος Μοτσάνεγα. Παραθέτομεν δύο ἐκ τῶν μαρτυρικῶν αὐτῶν καταθέσεων, ἐν μεταρρασίῃ καὶ ταύτας ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ κειμένου, ὡς πρὸς τὸ ἡμέ

¹ Vol. 32. Arg. Div. 1715—1716. Δέση Δ'. φύλλ. 6 Δέση Θ'. φύλλ. 19.

Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι κατὰ Πιστοποιητικὸν ἀπὸ 4 Ἰουνίου 1740 τοῦ τότε φύλακος τῶν ἰδιαιτέρων Ἀρχιεπιφυλακείων ἀποτελούντων βιβλίων τῶν ἀποβωσάντων Συμβολαιογράφων Δημητρίου Καριοφύλλου, κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ ἔτους 1716 πολλὰ τῶν βιβλίων τῶν συμβολαιογράφων ἐχρησίμευσαν εἰς κατασκευὴν πυρτοβολῶν καὶ εἰς ἄλλας στρατιωτικὰς ἀνάγκας· πολλὰ δὲ ἄλλα ἐζημιώθησαν ἐπαισιθῶς ἐκ τῶν βροχῶν καὶ ἐκ τῶν βομβῶν καὶ ἄλλων ἀποτελεσμάτων τοῦ πολέμου (Vol. 46. Arg. Div. 1743. Δέση Γ'. Stampa per la Città di Corfù. σελ. 14).

² Vol. 32 Arg. Div. Δέση Α'. φύλλ. 12, 14 καὶ 42. Καγκελλάριος τῇ 5 Ἀπριλίου 1715 μέχρι τῆς 17 Ἀπριλίου 1716, ὅτε ἀσθενήσας ἀναπληρώθη ὑπὸ τοῦ μετὰ ταῦτα Καγκελλαρίου Βενεδίκτου Τριβόλη.

τερον θέμα μάλιστα ἐνδιαφερούσας καὶ περιέργους διὰ τὰς ἐν αὐταῖς εἰδήσεις περὶ τοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου, καὶ διὰ τὸν ἀρετῆ τρόπον τῆς διηγήσεως τῶν μαρτυρουμένων γεγονότων.

«Αὐθημερὸν (25 Νοεμβρίου 1730).

«Ἐλθὼν κατὰ τὴν κλησιν ὁ ἀξιότιμος κ. Σπυρίδων Χαλικιόπουλος ποτὲ ἀξιότιμος κ. Νικολάου εὐγενῆς τῆς πόλεως ταύτης, μάρτυς ὡς ἄνω παραδεδεγμένος, νοθετηθεὶς περὶ τῆς ἀληθείας καὶ σὺν τῇ διακηρύξει τοῦ ὄρκου, ἐξεταζόμενος ἠρωτήθη κτλ.

«Ἀπάντησις. Καθ' ὃν χρόνον οἱ Τοῦρκοι ἐπολιόρκουν τὴν πόλιν ταύτην, ἐπειδὴ ὁ λαὸς εἶχε προβῆ νὰ ζημιώσῃ καὶ τὰ δωμάτια τοῦ Πραιτωρικοῦ παλατίου, ἐγένετο ἀπόφασις ν' ἀσφαλισθῇ καλῆτερον ὅ,τι εὐρίσκειτο ἐν τούτῳ τῷ Ἀρχιεπιφυλακείῳ τῆς πόλεως, καὶ κατὰ σύμπτωσιν συνητηθήθη ἐδῶ ἐπάνω, ἐν ᾧ ὁ κ. Ἰππότης Προσαλέντης, τότε Σύνδικος, εὔρε παραβεβιασμένας ἀμφοτέρας τὰς θύρας τὰς κλειούσας τὰ δωμάτια τοῦ αὐτοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου, καὶ ἐλλείποντας πολλοὺς τόμους καὶ ἄλλα ἔγγραφα, τὰ ὅποια ἐτηροῦντο ἐκτὸς τῶν ἐρμαρίων, διάφορα καθίσματα, τὰ ὅποια ἐκόσμουν ἐν τῶν ῥηθέντων δωματίων, μίαν μεγάλην εἰκόνα τῆς Υ. Θεοτόκου μετὰ τὴν ἐπίχρυσον αὐτῆς κορωνίδα, ἥτις ἦτο προσηρητημένη, καὶ ἐν μικρὸν μόνδιον χάλκινον τοῦ Σιτοβολῶνος, ὅπερ ἐτηρεῖτο ἐνταῦθα. Καὶ ὅπως μὴ κινδυνεύσῃ τ' ἄλλα τεύχη καὶ ἔγγραφα τὰ ὅποια ἦσαν ἐντὸς τῶν ἐρμαρίων, διέταξεν ὁ ῥηθεις κ. Προσαλέντης καὶ ἤνοιξαν ταῦτα, καὶ δι' ἐμοῦ καὶ ἄλλων κυρίων, οἵτινες ἐνταῦθα τότε συνέδραμον, ἤρθησαν τὰ ῥηθέντα τεύχη καὶ βιβλία καὶ ἐτέθησαν εἰς τόπον ἀσφαλέστερον. Καὶ ταῦτα μαρτυρῶ ἐν γνώσει».

Τὴν κατάθεσιν ταύτην ὁ ῥηθεις Χαλικιόπουλος ὀρκισθεὶς ὑπέγραψεν.

Ἰδοὺ καὶ ἡ ἑτέρα ὡσχύτως λεπτομερῆς μαρτυρία.

«Τῇ 28 εἰρημένου.

«Ἐλθὼν εἰς τὸ ἀρχεῖον κατὰ τὴν κλησιν ὁ ἀξιότιμος κ. Βενεδίκτος Τριβόλης π. Ἰωάννου ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, μάρτυς ὡς ἄνω παραδεδεγμένος, νοθετηθεὶς περὶ τῆς ἀληθείας καὶ σὺν τῇ διακηρύξει τοῦ ὄρκου, ἐν τέλει ἠρωτήθη περὶ κτλ.

«Ἀπάντησε. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς πολιορκίας τῆς πόλεως ταύτης, ἐπῆλθον πολλὰι ζημίαι εἰς τὰς οἰκίας τῶν ἰδιωτῶν καὶ διαρπαγαὶπραχθεῖσαι μάλιστα ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, οἵτινες ἐτόλμησαν νὰ προβῶσιν εἰς ζημίας καὶ εἰς τὸ Πραιτωρικὸν παλάτιον, ὅπου εἰς δύο δωμάτια ὑπάρχει τὸ Ἀρχιεπιφυλακεῖον τῆς πόλεως ταύτης. Ὡστε ὅπως διασωθῶσι τὰ τεύχη καὶ ὅ,τι ἄλλο ἦτο ἐν αὐτοῖς, προσέδραμεν ἡ ἀγρυπνία τοῦ νῦν ἀποβιώσαντος κ. κόμητος Θεοδώρου Προσαλέντου Ἰππότου, τότε Συνδίκου, ὅστις μοι ἐπέταξε νὰ τὸν ἀκολουθήσω καὶ νὰ εὔρω ἀνθρώπους, ὅπως ἄρωμεν τὰ αὐτὰ τεύχη, καὶ ὅ,τι ἄλλο, ἵνα τὰ διαδώσωμεν εἰς ἕτερον ἀσφαλῆ τόπον. Οὕτω φθάσαντες εἰς τὸ Πραιτωρικὸν παλάτιον εὐρομέν βεβιασμένας τὰς θύρας τοῦ αὐτοῦ Ἀρχιεπιφυ-

λακείου, ἐξ οὗ εἶδαμεν ὅτι ἔλειπεν ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου μετὰ τὴν ἐπίχρυσόν αὐτῆς κορωνίδα, αἱ καθήκλια, διάφορα ἔγγραφα, καὶ πρὸς ἔτι ἐν μικρὸν μόδιον χάλκινον τοῦ Σιτοβολῶνος, ὅπερ εὗρισκετο ἐντὸς τοῦ πρώτου δωματίου τοῦ αὐτοῦ Ἀρχιεποφυλακείου. Ἀμέσως λοιπὸν τῇ βοηθείᾳ τοῦ ῥηθέντος κ. Προσαλέντου Συνδίκου ἠνοίχθησαν τὰ ἐρμάρια καὶ ἤρθησαν τὰ τεύχη καὶ ἐκομίσθησαν εἰς τὸ φρούριον, τῇ ἐμῇ συμπράξει, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. κόμητος Ἰουστινιάνη, καὶ ἐξησφαλίσθησαν εἰς ἐν δωματίον τῆς ῥηθείσης οἰκίας. Καὶ τοῦτο εἶναι ὅσον γινώσκω ἐπὶ τοῦ ὑποβληθέντος μοι περιστατικοῦ».

Τὴν κατὰθεσιν καὶ οὕτως ὀρκισθεὶς ὑπέγραψε ¹.

Ἐκ τῶν μαρτυρικῶν τούτων κατὰθέσεων καὶ μάλιστα ἐκ τῶν ἐκφράσεων τῆς πρώτης ἔτι μάλλον σαφῶς προκύπτει ὅτι ἐν τῷ Πριτωρικῷ παλατίῳ τουτέστι τοῦ Βαίλου ὑπῆρχε καὶ τὸ Ἀρχιεποφυλακεῖον τῆς πόλεως, ὅπου κατεῖχε δύο δωματῖα. Ὡς δὲ ἀναφέρει ὁ Κερκυραῖος ἱστοριογράφος Ἀνδρέας Μαρμαράς, οὗτινος ἡ ἱστορία ἐδημοσιεύθη ἐν ἔτει 1672, ὁ Βάιλος εἶχεν ἤδη ἐγκατασταθῆ ἐν τῇ πόλει, ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῦ δικμονῆς ἐν τῷ Παλαιῷ φρουρίῳ, ὀλίγον μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1537 πολιορκίαν, ὅτε καὶ ἄλλα δημόσια ἀρχεῖα καὶ ἡ λατινικὴ μητρόπολις μετηνέχθησαν ἐκ τοῦ φρουρίου εἰς τὴν πόλιν, ἣτις τὸ πρὶν ἀτείχιστος οὖσα, περιτειχίσθη συνεπεῖχ τῶν ἐπανειλημμένων αἰτήσεων τῶν ἐν ἔτει 1542, 4546 καὶ 1552 κερκυραϊκῶν πρεσβειῶν.² Τοῦτο δὲ τὸ ἐν τῇ πόλει παλάτιον τῶν Βαίλων εἰς πολλὰς χρήσεις μετατραπὲν, μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Βενετοκρατίας, εἶναι αὐτὸ τὸ νῦν οἶκημα τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχιεποφυλακείου ³.

Ἄλλ' ὡς ἐπανελάβομεν εἰς τὸ παλαιὸν Ἀρχιεποφυλακεῖον τῆς πόλεως. Τοῦτου τὰ παραδικασθέντα ἔγγραφα ἐπὶ τῆς ἐν ἔτει 1716 πολιορκίας, ὡς μαρτυρεῖ ἐν τῇ ἀνωτέρω καταθέσει ὁ Βενέδικτος Τριβόλης, μετηνέχθησαν πρὸς πλειοτέραν ἀσφάλειαν εἰς τὴν ἐν τῷ Παλαιῷ φρουρίῳ οἰκίαν τοῦ εὐπατρίδου Ἰουστινιάνη. Κατ' ἀμφοτέρως ὁμοῦ τὰς μνησθείσας καταθέσεις, οἱ ἐξεταζόμενοι μάρτυρες φαίνονται λαλοῦντες ἐν τῷ Πριτωρικῷ παλατίῳ ὅπου ἦσαν καὶ τὰ ἔγγραφα τοῦ Ἀρχιεποφυλακείου. Οὐδὲ ἡ μεταγενεστέρη Πράξις τοῦ Συμβουλίου τῆς πόλεως ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου 1739 περὶ τακτοποιήσεως τοῦ Ἀρχιεποφυλακείου, λέγει τι δυνάμενον νὰ διεγείρῃ τὴν ἰδέαν ὅτι τοῦτο δὲν ὑπῆρχε πλέον ἐν τῷ αὐτῷ Παλατίῳ τοῦ Βαίλου, ὅπου καὶ ὑπὸ μεταγενεστέρων ἐγγράφων μνημονεύεται ὅτι καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς καταλύσεως τῆς Βενετοκρατίας ὑπῆρχον τὰ δωματῖα τῆς Καγκελλαρίας τῆς πόλεως μετ'

¹ Vol. 40. Arg. Div. 1731—1732. Δέση Ζ'. Diversorum. Copia tratta dal libro de Consigli dell' anno infrascritto φυλλ. 1.

² Andrea Marmora, Historia di Corfù Venetia 1672. Βιβλ. 5, σελ. 312. Ὑπάρχει ἐν τῷ αὐτῷ πονήματι καὶ τὸ τοπογραφικὸν σχέδιον τῆς περιτειχισμένης πόλεως. Ὅρα καὶ Πρεσβείας τῶν ἐτῶν ἐκεῖνων.

³ Καὶ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν παρὰ τῶν προβεβηκότων καλεῖται Baillaggio.

τῆς Καγκελλαρίας, ὡς εἶδομεν, συνεκτυλίζετο αὐτὸ τὸ Ἀρχιεποφυλακεῖον. Ὡστε ὅλως πρόσκαιρος καὶ βραχυτάτη πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἢ εἰς τὸ ἐν τῷ Παλαιῷ φρουρίῳ ἰδιωτικὸν οἶκημα τῆς οἰκογενείας Ἰουστινιάνη, ἐκ τοῦ προχείρου μετὰθεσις πρὸς ἐξαπάλειψιν τῶν περισωθέντων ἐγγράφων, ἅτινα ἄμα παρελθόντος τοῦ ἐκ τῆς πολιορκίας κινδύνου, ἐπανεφέρθησαν εἰς τὸν οἶκτον τοῦ Ἀρχιεποφυλακείου τόπον ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Βαίλου.

Ε'.

Ἐν τοῖς νομοθετήμασι τῶν τελευταίων χρόνων τῆς Βενεκρατίας ἀξιοσημείωτον ἀπαντῶμεν τοῦ Συμβουλίου διάταξιν, τῇ 22 Αὐγούστου 1747, νὰ μὴ δύναται τις τῶν πολιτῶν νὰ ἐκλέγηται Καγκελλάριος τῆς πόλεως, ἀν δὲν ἐγυμνάσθῃ προηγουμένως τουλάχιστον ἐπὶ ἐν ἔτος ἐν τῷ Ἀρχιεποφυλακείῳ, καὶ ἀν περὶ τούτου δὲν φέρῃ ἔγγραφο πιστοποιήσιν τῶν κατὰ καιροῦ Συνδίκων.¹

Ἐντεῦθεν λοιπὸν ὡς καὶ ἐκ τῆς ἤδη παρατεθείσης ἀπὸ 12 Ἀπριλίου 1681 Πράξεως τοῦ Συμβουλίου, ἐν ἣ, ὡς εἶδαμεν, παρεμπιπτόντως ἀναφέρεται ὅτι ἀσχολούμενα εἰς αὐτὸ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος τὰ τέκνα τῶν πολιτῶν, δύναται νὰ διδάσκονται βελτιουμένης καὶ τῆς τοῦ Ἀρχιεποφυλακείου τάξεως, προκύπτει θετικῶς ὅτι ἠσχολοῦντο ἐν τούτῳ ἐπὶ ὄρισμένον χρόνον, ἔστω καὶ πρὸς ἀπλήν γύμνασιν, νέοι τινες πολῖται, οὕτω τοῦ Καγκελλαρίου βοηθοὶ γινόμενοι. Ἦτο δὲ τὸ μέτρον τοῦτο τῆς γυμνάσεως τῶν νέων σκοπιμώτατον διὰ τὸ μέλλον τοῦ Ἀρχιεποφυλακείου.

Ὀλίγον πρὸ τῶν παραμονῶν τῆς πτώσεως τῆς Βενετοκρατίας, ἰδρῦθη ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς πόλεως, τῇ 14 Ὀκτωβρίου 1783, πρὸς βοήθειαν καὶ ἀνακούρσιν τοῦ Καγκελλαρίου, ὄντος πρωτίστου ὑπουργοῦ τῶν Ἀρχῶν αὐτῆς τὸ ὑπουργεῖον Ἀντικαγκελλαρίου, διοριζομένου ὑπὸ τοῦ Καγκελλαρίου τῇ ἐπιδοκιμασίᾳ τῶν Συνδίκων ². Κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο ὁ διοριζόμενος ἀντικαγκελλάριος ὀφείλει ν' ἀναγνωρίζῃ ὡς προϊστάμενον τὸν Καγκελλάριον. Ἦ δὲ ὑπὸ τῶν Συνδίκων ἐπιδοκιμασίᾳ τοῦ διορισμοῦ, ἀν μὲν δὲν ὑπάρχωσιν ἑκτακτοὶ Σύνδικοι πρέπει νὰ γίνηται ὑπὸ τριῶν τακτικῶν, ἀν δὲ ὑπάρχωσι καὶ ἑκτακτοὶ ὑπὸ τεσσάρων ὅπως δ' ἔχη τὸ κύρος, νὰ καταγράφηται ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Συμβουλίων. Τοῦτο δὲ τὸ ψήφισμα ἔχουσα ὑπ' ὄψιν ἡ ἐν Κερκύρᾳ Βενετικὴ Ἀρχὴ, ἐξέδωκε τῇ 6 Μαρτίου 1784 ἔ. ν. Ὅρισμὸν ρυθμιζόντα μετὰ πολλῆς περιπέψεως τὰ καθήκοντα τοῦ τε ἀνωτέρου καὶ τοῦ

¹ Libro d' Ordini del Consiglio κτλ. Φυλλ. 146 καὶ 147 ἤτοι 163 καὶ 164. Ὅρα καὶ Vol. 65 Arg. Div. 1777—1780. Δέση ΙΔ'. Πιστοποιητικὰ Συνδίκων περὶ τοῦ ἐν τῷ ἀνωτέρω ψήφισματι ὅρου τῆς ἐγυμνάσεως.

² Ὅρα καὶ Vol. 67 Arg. Div. 1783—1784. Δέση Α'. Libro Consigli 1783—1784 φυλλ. 15 ἐπίσης ἐν Δέσῃ Β'. Parti e Suppliche 1783 ἀριθ. 12.

ὕπ' αὐτόν. Κατὰ τὸν Ὅρισμόν τοῦτον, ἐν ᾧ ὁ Καγκελλάριος ἦτο αὐτὸς ὑπεύθυνος δι' ἅπασαν εἰς τὸ ἐπάγγελμά του ὑπαγομένην πράξιν ἢ ὑπογραφὴν, ὁ Ἀντικαγκελλάριος μόνον ἐν ἀπουσίᾳ τούτου ἠδύνατο νὰ συντάττῃ ἢ νὰ ὑπογράψῃ τὰς τοιαύτας πράξεις, καὶ τότε θὰ ἦτο καὶ μόνος ὑπεύθυνος. Ἄλλ' ἂν ὁ Καγκελλάριος ἐτύγχανε παρῶν ἢ πλησίον εἰς τὴν πόλιν, τότε δὲν ἤθελον ἔχει ἰσχὺν αἱ ὑπὸ τοῦ Ἀντικαγκελλαρίου συντασσόμεναι ἢ ὑπογραφόμεναι πράξεις, ἂν δὲν προσεπέθετον ἰδιοχείρως τὸ τεθεώρηται ὁ προϊστάμενος Καγκελλάριος. Ἄνευ δὲ ἐνόρκου τοῦ Καγκελλαρίου πιστοποιήσεως ὅτι ἐτηρήθησαν τὰ ἐν τῷ παρόντι Ὅρισμῷ διατεταγμένα, δὲν ἐδικαιοῦτο ὁ Ἀντικαγκελλάριος νὰ προβιβασθῇ εἰς ἄλλο ἀξίωμα ἢ ὑπόρρημα ¹.

Ἐσημειώσαμεν καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο νομοθέτημα ἀφορῶν τὸν διευθύνοντα τὸ Ἀρχιεπιφυλακεῖον τῆς Κοινότητος Καγκελλαρίον αὐτῆς, ὡς ἐμφαίνον καὶ τοῦτο τὴν τοῦ ἰδρύματος καὶ τοῦ ὑποργήματος σπουδαιότητα.

Καὶ ἄλλα τινὰ κατὰ καιρὸν διετάχθησαν διαρκούσης τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος, σκοποῦντα εἰς τὴν βελτίονα τάξιν τοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου καὶ εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῆς εὐρέσεως τῶν εἰς πλείστους τόμους διεσπαρμένων ἐγγράφων, διὰ τῆς συντάξεως Πίνακος αὐτῶν, καὶ περὶ τούτου ἐπανειλημμένως ἐδόθησαν ἐντολαὶ εἰς πολίτας οἵτινες καὶ εἰς τὸ τοῦ Καγκελλαρίου καὶ εἰς τὸ τῶν Συνδίκων καὶ εἰς ἄλλα διατελέσαντες ἀξιώματα, εἶχον τὴν πεῖραν τῶν κοινῶν πραγμάτων. Ἄλλὰ τὸ σκοπούμενον δὲν φαίνεται ἐπιτευχθέν. Διότι πλείσταίς μέχρις ἐσχάτων ἐπαναλαμβάνονται τ' αὐτὰ παρὰ πονα καὶ ἀνανεοῦνται αἱ αὐταὶ παραγγελίαι, καὶ αἱ ταχθεῖσαι προθεσμίαι εἰς τὸν ἀναδεχθέντα τὴν σύνταξιν τοῦ Πίνακος παρατείνονται, καὶ ὅμως δὲν προκύπτει ἢ τοῦ ἔργου τελείωσις.

Τὸ συμβούλιον τῆς πόλεως διὰ ψήφιστος ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου 1739 ἀποφασίζει νὰ ἐκλεχθῶσι δύο πολῖται ἐγνωσμένης ἱκανότητος καὶ πείρας, ἐκ τῶν διατελεσάντων Καγκελλαρίων τῆς Κοινότητος, ὅπως συντάξωσιν ἀκριβῆ πίνακα πάντων τῶν ἐν τῷ Ἀρχιεπιφυλακείῳ ἐγγράφων, πλὴν τῶν ἀφορῶντων εἰς ἀντικείμενα ὑγειονομικὰ, ἐκπεραιούντες τὸ ἔργον ἐντὸς διετίας. Μετὰ ἐννέα ἔτη βλέπομεν εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ψηφίσματος τούτου ἐκλεγόμενος δύο πολίτας, ἀλλ' οὐδὲν πλέον μέχρι τοῦ ἔτους 1758, ὅτε ὁ Καγκελλάριος Σπυρίδων Καποδίστριας, δοκιμάσας ὡς λέγει τὰς ἀπαντωμένας δυσκολίας εἰς τὴν εὐρεσιν τῶν ἐγγράφων, ἀναλαμβάνει τὴν σύνταξιν ἀκριβοῦς ἀλφαριθμητικῶς Πίνακος, εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ μνησθέντος ψηφίσματος ἀπὸ 16 Ὀκτωβρίου 1739. Τὴν πρότασίν του δὲ τὸ Συμβούλιον παραδέχεται τῇ 16 Ἰουνίου 1758. Ἄλλ' ἐν ἔτει 1764 βλέπομεν αἰτήσεις τοῦ αὐτοῦ Καποδιστρίου, ὅπως τύχῃ ἐτέρας ἐξαετοῦς προθεσμίας διότι διορισθεὶς Σύδικος τῷ 1761 καὶ ἔπειτα κυβερνήτης τῆς Πάργας, ἀπετραπή τῆς ἐργασίας τοῦ Πίνακος, ἥτις, καθ' ἃ

¹ Libro d' Ordini del Consiglio κτλ. Φυλλ. 197 ἔτη 214. Copia tratta dal Libro Registro Proclami, Terminazioni, Mandati et altro κτλ.

μαρτυροῦσιν οἱ Σύδικοι, τῇ 11 Δεκεμβρίου 1764, εἶχεν ἤδη ἀρκούντως προχωρήσῃ. Τῇ 16 δὲ τοῦ αὐτοῦ μηνός, τὸ Συμβούλιον χορηγεῖ εἰς αὐτὸν τὴν αἰτηθεῖσαν δευτέραν ἐξαετῆ προθεσμίαν. Ἄλλὰ καὶ μέχρι Δεκεμβρίου τοῦ 1772, διορισθέντος τοῦ συντάκτου εἰς ὑπουργήματα ἄλλα, τὸ ἔργον τοῦ Πίνακος ἔμεινε ἀτελές ¹.

Οὐδὲ παρέχει τεκμήριον τῆς ἐκτελέσεως τούτου τὸ ἀπὸ 10 Ὀκτωβρίου 1780 ψήφισμα, δι' οὗ τὸ Συμβούλιον κρίνει δέον νὰ προνοήτῃ περὶ τῆς ἐλλόγου καὶ συστηματικῆς κατατάξεως εἰς ἓν, ἢ εἰς πλείοτερα βιβλία, τῶν εἰς πολλοὺς τόμους διεσπαρμένων πεντοίων ἐγχωρίων νομοθετημάτων καὶ διατάξεων, κατὰ χρονολογικὴν τάξιν μετὰ Πίνακος ἀκριβοῦς, καὶ ἀποφασίζει νὰ ἐκλεχθῶσι διὰ τὸ ἔργον τοῦτο δύο Πολῖται ². Ἴσως συνεπέχῃ τοῦ ψηφίσματος τούτου συνετάχθη βιβλίον τι καὶ νῦν ἐν τῷ Ἀρχιεπιφυλακείῳ εὐρισκόμενον, περιέχον ἐν χρονολογικῇ τάξει ψηφίσματα καὶ διαταγὰς τοῦ Συμβουλίου καὶ ὀρισμοὺς Βενετικῶν Ἀρχῶν ἀφορῶντας εἰς τὰ ἐγχώρια καὶ ἄλλας διοικητικὰς πράξεις μετὰ σχετικῶν πίνακος, *Biblioteca* τῶν διαταγῶν τοῦ Συμβουλίου λεγόμενον ³. Οὐδεμίαν ὅμως ἔχομεν εἰδήσιν περὶ τοῦ τί ἀπέβη ἢ σύνταξις Πίνακος, κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦ ἔτους 1739 ἢ εἰς τὸν μνησθέντα Σπυρίδων Καποδίστριαν ἀνατεθεῖσα, οὐδὲ ἂν ὅση ἐγένετο ἐργασία ἀπέβη χρήσιμος εἰς τι.

Ἄλλ' οὐδὲ ἄπικτα ὅσα ἡμεῖς ἐμνημονεύσαμεν τὰ πικτικὰ νομοθετήματα, σκοποῦντα εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου ἔσχον διηγεκῶς καὶ μέχρι τέλους τὴν δέουσαν ἰσχὺν ἐν τῇ πράξει.

Ἐν ἔτει 1787 Σπυρίδων ὁ Προσαλέντης, ὅστις εἶχεν ἐπιτραπῆ νὰ συλλέξῃ τὰ θεμελιώδη ἔγγραφα τῶν δικφόρων κλάδων τῆς ἐγχωρίου κερκυραϊκῆς διοικήσεως, εἰς ἃ, ὡς αὐτὸς λέγει, ἔσχε συμπτύκτορα καὶ ὁδηγὸν τὸν τότε Σύδικον Σπυρίδων Γεώργιον Κίμητα Θεοτόκην, καὶ ὀλίγα τῶν ἀνω-

¹ Vol. 56 Arg. Div. Δέση 2. Parti e Suppliche. φυλλ. 37. Ψήφισμα 16 Ὀκτωβρίου 1739. — Αὐτόθι φύλλ. 36. Ἀναφορὰ Σπυρ. Καποδιστρίου 14 Ἰουνίου 1758 καὶ φύλλ. 38 καὶ 39. Ψήφισματα 16 Ἰουνίου καὶ 18 Ἀγούστου 1758. — Vol. 59. Δέση 3. Parti e Suppliche φυλλ. 33. Ἀναφορὰ τοῦ αὐτοῦ 10 Δεκεμβρίου 1764 καὶ Πιστοποιητικὸν τῶν Συνδίκων 11 βῆθέντος, φυλλ. 34. Ψήφισμα 16 Δεκεμβρίου 1764. — Vol. 64. Δέση 8 φυλλ. 18. Ἐπιτολὴ τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ τῆς θαλάσσης 24 Ἰουνίου 1771, φύλλ. 27 καὶ 33. Ἀναφορὰ 15 Δεκεμβρίου 1772 καὶ 23 τοῦ αὐτοῦ καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου. Σημειωτέον ὅτι ἡ Δέση αὕτη φέρει ἐν προμετωπίῳ ὅτι περιέχει ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς τὸ Δημοσίον Σχολεῖον ἔτι δὲ «διὰ τὸν Πίνακα τῶν ἐγγράφων τοῦ ἡμετέρου Ἀρχιεπιφυλακείου ὅστις δὲν ἐξεπεραιώθη ἀκόμη ὑπὸ τοῦ κ. Σπυρίδωνος Καποδιστρίου ὡς εἶχε καθῆκον καὶ ὡς παρατηρεῖται ἐκ τῶν περιεχομένων ἐγγράφων».

² Vol. 65. Arg. Div. Libro dei Consigli dell' anno 1779—1780. Ψήφισμα 10 Ὀκτωβρίου 1780.

³ Libro d' Ordini del Consiglio della Magn. Città di Corfù. Ὑπὸ τὸ προμετώπιον τοῦτο προστίθεται: Raccolta fatta del fù Canc. Stello Calogera. Προτάσσεται τῆς συλλογῆς Ἀλφαριθμητικῶς Πίναξ. Φέρει κεφαλίδα ἢ συλλογὴ Statuti del Consiglio della Città di Corfù. Ὑπὸ τῆς ἐν θεμασίῳ ὑπ' ἀριθ. 95.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τέρω νομοθετημάτων περί Ἀρχαιοφυλακείου ἀνευρών, ὁμοῦ κατέταξε, παρατηρεῖ ὅτι αἱ ἀγιότης τῶν τοιούτων νόμων ὑπέκυψεν εἰς τὴν ἀχρησίαν, ἔνεκα τοῦ ἀπονεμομένου σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἀναμφίβολον πίστιν καὶ ἀκριβείαν τῶν ἐν τοῖς χρόνοις αὐτοῦ Καγκελλαρίων, ἐν οἷς, λέγει, ἔπαινος ὀφείλεται τῷ τότε εὐγενεῖ κυρίῳ Αὐγουστίνῳ Μάστρακα τοῦ δόκτωρος Βικτωρίου. Εἶθε, ἐπιλέγει, νὰ ἀπάρξῃσι τοιοῦτοι οἱ διαδεχθῆσόμενοι αὐτόν»¹. Ἀρίστη τῷ ὄντι καὶ ἀπαραίτητος ὑπὲρ τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου ἐγγύησις πρέπει νὰ θεωρῆται ἡ τῶν ἐν αὐτῷ ὑπηρετούντων τιμιότης.

5.

Εἰς ταῦτα τὰ περὶ τοῦ ἐπὶ Βενετοκρατίας Ἀρχαιοφυλακείου τῆς Κοινότητος συνερκισθέντα, ἐπισυνάπτωμεν, ὡς συμπλήρωμα ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν ἀποτελούντων αὐτὸ ἐγγράφων.

Συγκεφαλαιοῦντες δὲ τὰ προεκτεθέντα ἐπανλαμβάνομεν ἐνταῦθα ὅτι τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς Κοινότητος ἦτο τῆς πόλεως Κερκύρας, ἀπὸ τῆς ἀνεκαθεν πραγματικῆς του ἀπάρξεως ἦτο ὁτόπος ἐνθα κατετίθεντο τὰ ἐγγράφα καὶ τὰ βιβλία τῆς ἐγχωρίου διοικήσεως, ὧν ἡ φύλαξις καὶ διατήρησις ἀνετέθη εἰς τὸν γραμματέα αὐτῆς, τὸν Καγκελλάριον τῆς Κοινότητος εἴτε τῆς πόλεως ἐπικαλούμενον. Ἦσαν δὲ κυρίως τὰ ἐγγράφα ταῦτα, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶδαμεν, τὰ τῶν προνομίων τῆς Κοινότητος, τὰ τῶν εἰς Βενετίαν κατὰ καιρὸν στελλομένων Πρεσβειῶν ὑπὸ τοῦ τὰ κοινὰ τῆς Κερκύρας διέποντος Συμβουλίου, τὰ πρακτικὰ τούτου καὶ τ' ἄλλα πρακτικὰ καὶ παντοσευδῆ ἐγγράφα τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ἐγχωρίου διοικήσεως, ὧν τὰ πλεῖστα περιλαμβάνονται εἰς τὰ ὀγκώδη τεύχη τὰ λεγόμενα Τόμοι τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως Κερκύρας καὶ παντοῦτα ἄλλα ἀφορῶντα εἰς δικαιώματα καὶ προνόμια ἰδιωτῶν, ἐν οἷς τὰ περὶ τιμαρίων. Ἔτι δὲ ἐν τῷ αὐτῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ ἦσαν ἐναποθεθειμένα καὶ τὰ βιβλία τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων τῶν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ἐκλεγομένων ἐγχωρίων ἐνικυσίων δικαστῶν (Giudici Annali) καὶ τὰ τῶν Προβλεπτῶν τοῦ Ὑγειονομείου.²

¹ Vol. 91 Arg. Div. Δέσημ 13'. φυλλ. 1. Ταῦτα ἔγραψεν ὁ μνηστὴς Σπυρίδων Προσαλέντης μὴνὶ Δεκεμβρίῳ 1787. Τὰ δὲ ὑπ' αὐτοῦ συλλεγόμενα ἐγγράφα ἐν τῇ μνηστῆσει Δέσημ περιεχομένη Νομοθετήματα ἀφορῶντα εἰς τὰ μᾶλλον ἐπιζήλια ἐγγράφα τῆς πόλεως, εἶσι Α' 1443 Dii VII Martii Δέκατον Κεφάλαιον τῆς Πρεσβείας, ὅπερ ἀναφέρομεν ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Χρυσοβούλλου Β' 1593. 12 Agosto Πράξις τοῦ Συμβουλίου ἣς τὸ πρωτότυπον ὑπάρχει ἐν Vol 2 Arg. Div. Δέσημ 2 φυλλ. 543. Γ' Πράξις 1627. 20 Μαΐου. Δ' 12 Ἀπριλίου 1681 Πράξις ἐξαχθεῖσα ἐκ τοῦ Libro d' Ordini del Consiglio. Β' Πράξις 17 Δεκεμβρίου 1692 περὶ ὑποχρεώσεως τῶν Συνδίκων νὰ συντάττωσιν ἐκθεσιν τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐξαχθεῖσα καὶ αὕτη ἐκ τοῦ Libro d' Ordini.

² Ὅδε ὁπὸ τοῦ Προσαλέντου εὐγνωμόνως μνημονευόμενος Σπυρίδων Γεώργιος Κόμης Θεοτόκης, τότε Σύνδικος, εἶναι ὁ καὶ ἄλλα σπουδαῖα ἀξιώματα τῆς Κερκύρας καταλαβὼν καὶ πρεσβευτὴς ταύτης εἰς Βενετίαν διατελέσας, μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ αἰσίοις οἰωνοῖς ἴδρυσιν τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας πρόεδρος καὶ ἡγεμὼν ταύτης πολλὸς τελευτήσας.

³ Libro d' Ordini del Consiglio φυλλ. 131 εἴτε 145. Ἐπίσημα τοῦ Συμβουλίου 20 Ἀπριλίου 1730, ἐντελλόμενον τὴν εἰς τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον παράδοσιν τῶν εἰρημένων βιβλίων ἧτις ἀπὸ ὀλίγων ἐτῶν εἶχε παραμεληθῆ.

Τὰ θεμελιώδη τῶν εἰς τὴν Κέρκυραν χορηγηθέντων προνομίων ἐπὶ τῆς εἰς τὴν Βενετικὴν Πολιτείαν ἐν ἔτει 1386 παραδόσεως αὐτῆς, εἴτε προεκτεθέντων ἤδη καὶ ὑπὸ τῆς Βενετικῆς Πολιτείας ἀνεγνωρισμένων καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἀπονεμηθέντων συνεπέα τῶν εἰς Βενετικὴν ἀπειθουθειῶν κατὰ καιροῦς αἰτήσεων καὶ τῶν ἐπὶ τούτῳ σταλθειῶν ἀρχαιοτέρων πρεσβειῶν περιλαμβάνονται εἰς τὸ ἐκ μεμβράνης βιβλίον τὸ τοῦ Χρυσοβούλλου λεγόμενον. Πρῶτον δὲ σώζεται ἐν αὐτῷ, ὡς ἐν ἀρχῇ αὐτοῦ λέγεται Ἀντίγραφον τῶν Κεφαλαιῶν τῆς Κοιότητος τῶν Κορυφῶν ἐξαχθέντων ἐκ τῶν κοινῶν βιβλίων τῆς Δουκικῆς Καγκελλαρίας τῆς Ἐκλαμπροτάτης Ἀδελφείας τῆς Βενετίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1386 μέχρι τοῦ ἔτους 1524 γεγραμμένων παρὰ Ἀλοῦσιου Γαρζῶνη Δουκικοῦ συμβολαιογράφου τῇ αἰτήσει τῶν σεπτῶν Πρεσβευτῶν τῆς εἰρημένης μεγαλοπρεποῦς Κοιότητος Κυρίων Ἀρδιόλου Καρτάνου, Μπένου Λάρτσα καὶ Μανόλη Μόσχου ἐλθόντων εἰς Βενετίαν τὸ 1542.

Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο ἐγένετο τῇ αἰτήσει τῆς Κερκυρατικῆς Κοιότητος, διότι κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1537 τουρκικὴν πολιορκίαν, ὡς καὶ ἄλλαχού εἶπομεν, τὰ πρωτότυπα ἐκεῖνα εἶχον ἀπολεσθῆ. Μετὰ τὸ σημαντικώτατον τοῦτο μέρος, ἐξ οὗ, ὡς πιστεύομεν πηγάζει τὸ εἰς τὸ βιβλίον ἀποδοθὲν ὄνομα Βιβλίον τοῦ Χρυσοβούλλου¹, ἐξαιρουμένουσι καταγεγραμμένα ἐν αὐτῷ διάφορα ἐγγράφα, ἐν οἷς καὶ Δουκικὰ γράμματα, καὶ ἕτεραι Κερκυρατικαὶ Πρεσβεῖαι προγενέστεραι τῆς ἐν ἔτει 1542, τῆς ἐκ Βενετίας λαβούσης τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ βιβλίου ἀντίγραφον, ἔτι δὲ καὶ ἡ Πρεσβεία αὕτη γεγραμμένη δι' ἄλλου χαρακτηῆρας, διαφόρου ἐκείνου τοῦ ἀπ' ἀρχῆς ἀντιγράφου, εἰς ἃ αὕτη ἔπεται. Προσετέθησαν δὲ κατὰ καιροῦς ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ καὶ ἄλλα ἐγγράφα θεωρούμενα σπουδαῖα ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων τῆς Κοιότητος, ἐν οἷς καὶ αἱ τὰ προνόμια τῆς ἡμετέρας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καθιερούσαι Βούλλαι τῶν Παπῶν Λέοντος δεκάτου καὶ Παύλου τρίτου, ἧτις εἶναι εἰδικὴ διὰ τὴν Κέρκυραν ἐπικύρωσις τῆς πρώτης, γενομένη συνεπέα τῆς ἐκ μέρους τοῦ τότε Κερκύρας Πρωτοπαπᾶ τῆς πρώτης, γενομένη συνεπέα τῆς ἐκ μέρους τοῦ τότε Κερκύρας Πρωτοπαπᾶ Ἀλοῦσιου Ἐρτοῦρου καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸν ἐγχωρίου Κλήρου ἀποστολῆς εἰς Ῥώμην ἰδίου πρεσβευτοῦ, τοῦ ἱερέως Ἀλεξίου Ἐρτοῦρου, εἰς ἃν ἐδόθη ἐπὶ τούτῳ ἐντολὴ διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως ὑπὸ τε τοῦ Πρωτοπαπᾶ, τοῦ Ἀρχιμανδρίτου καὶ τοῦ Κλήρου, ἧτις ἐπίσης σώζεται νῦν ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ἀρχαιοφυλακείῳ, ὑπὸ χρονίαν 20 Σεπτεμβρίου 1539 παρὰ τῷ τότε συμβολαιογράφῳ Κερκύρας Ἀντωνίῳ Μεταξᾶ².

Ἡ σειρά τῶν εἰς Βενετίαν κατὰ καιροῦς στελλομένων Πρεσβειῶν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Πόλεως, αἵτινες ἄρχονται ἀπὸ τῆς ΙΒ' καὶ ἐξαιρουμένουσι μὲ-

¹ Πιθανὸν ὅτι ὡς ἐκ τῶν Βυζαντινῶν παρ' αὐτοῖς παραδόσεων περὶ Χρυσοβούλλου, οἱ Κερκυραῖοι ἐκάλεσαν οὕτω τὸ ἐγγράφον τῶν παρὰ τῆς Βενετικῆς Ἀδελφείας χορηγηθέντων εἰς αὐτοὺς προνομίων.

² Ἐπισημ. τοῦ Συμβουλίου 1136. Antonio Metaxà. Volume uno in due quinternetti.

χρι τῶν τελευταίων χρόνων τῆς III' ἑκτονταετηρίδος ἀπαρτίζεται ἐκ διαφόρων τομιδίων, ὧν πλεῖστα ἐκ περγαμηνοῦ χάρτου καὶ κομψῶς δεδεμένα, τινὰ δὲ κοσμούμενα καὶ ὑπὸ μικρογραφικῶν ποικιλιμάτων (miniature) ἐν οἷς εἰκονίζονται ἐνίοτε καὶ τὰ εἰκόσημα τῶν σταλέντων πρεσβευτῶν, ὧν τὰ ὀνόματα εἰσὶ καὶ ἐξῶθεν τοῦ τομιδίου ἐπιγεγραμμένα ὑπὸ τοῦ βιβλιοδέτου. Ἐν τῇ σειρά τούτῃ τῶν Πρεσβειῶν εὐρίσκονται καὶ τινες εἰς ἀπλοῦν φύλλον ἐκ Περγαμηνοῦ χάρτου γεγραμμένοι ἐν εἴδει δουκικοῦ γράμματος ἢ θεσπίματος. Ἐκάστη πρεσβεία περιέχει ἐν διαφόροις κεφαλαίοις τὰς εἰς τὴν Βενετικὴν Κυβέρνησιν ὑποβαλλομένας αἰτήσεις ὡς ἐψήφισεν αὐτὰς τὸ Κερκυραϊκὸν Συμβούλιον, καὶ τὴν ἐπὶ ἐκάστου κεφαλαίου δεδομένην ἀπάντησιν, ἐν τύπῳ Δουκικοῦ γράμματος, θεσπίματος ἢ προστάγματος πρὸς τὴν ἐν Κερκύρῃ Βενετικὴν Διοίκησιν (Reggimento).

Εἶναι δὲ ἡ σειρά τῶν πρεσβειῶν λίαν ἐνδιαφέρουσα· διότι πραγματεύονται αὐταὶ τὰς σπουδαιότερας ὑποθέσεις καὶ περιπτώσεις τῆς ἡμετέρας νήσου, περὶ ὧν δικαιοματικῶς καὶ ἀναγκαιῶς οἱ τὰ κοινὰ διέποντες προσέφευγον εἰς τὴν Βενετίαν, ὅπου καὶ ὑπὲρ αὐτῶν συχνάκις ἐλύοντο αἱ ἀναφυόμεναι διενέξεις τῶν ἐγχωρίων ἀρχῶν πρὸς τὰς ἐν τῇ νήσῳ προϊστάμενας Βενετικὰς ἀρχάς.

Τὸ μέγιστον ὅμως σῶμα τῶν πράξεων καὶ τῶν παντοειδῶν ὑποθέσεων τῆς Κοινότητος Κερκύρας, ἦτοι τῶν πράξεων καὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐγχωρίων ἀρχῶν συμπεριελήφθη εἰς τὰ ὀγκώδη καὶ πολυάριθμα τεύχη τὰ λεγόμενα *Τόμοι τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως Κερκύρας*, ὄνομα δηλοῦν τὴν παντοίαν ὕλην αὐτῶν. Συνήχθησαν δηλαδή καὶ συνεββάθησαν εἰς τὰ τεύχη ταῦτα σὺν τοῖς ἄλλοις τὰ σωζόμενα πρακτικὰ τοῦ Συμβουλίου τῆς πόλεως ἀπὸ τῆς ΙΣ' ἑκτονταετηρίδος καὶ ἐφεξῆς, ἐν οἷς καὶ τινὰ ἀποσπάσματα, εἴτε τεμάχια πρακτικῶν ἔτι ἀρχαιοτέρων.

Τὰ πρακτικὰ τοῦ Συμβουλίου, φθίνοντα μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς Βενετοκρατίας, ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Συμβουλίου τῶν 150 περιέχουσι τὰς ἐνιαυσίους συγκροτήσεις τοῦ Γενικοῦ σώματος τῶν ἐνηλίκων εὐγενῶν, ὅπερ ἦτο τὸ Γενικὸν συμβούλιον, ὑφ' οὗ διὰ ψηφοφορίας ἐξελέγετο τὸ ῥηθὲν βουλευόμενον καὶ διοικοῦν Συμβούλιον τῆς πόλεως, τὸ πρῶτον μὲν ἐξ ἑκατῶν πεντήκοντα μελῶν, τελευταῖον δὲ εἰς μόνον ἐξήκοντα μέλη περιορισθέν, διὰ τῶν ἐν ἔτει 1786 ὑπὸ τοῦ ἐκ Βενετίας ἀποσταλέντος Ἐκτάκτου Προβλεπτοῦ καὶ ἐλεγκτοῦ Νικολάου Ἐρίτσου γενομένων ἐν τῷ τῆς Κερκύρας πολιτεύματι μεταρρυθμίσεων. Ὑπάρχουσι ἐπομένως εἰς τὰ τοῦ Συμβουλίου πρακτικὰ, μετὰ τὴν ὡς εἴρηται τοῦ διοικοῦντος Συμβουλίου συγκρότησιν, αἱ ὑπὸ τούτου γενομέναι ἐκλογαὶ τῶν διαφόρων ἀξιωματικῶν, αἱ πλεῖστα ἐνιαύσιοι, ἔτι δὲ αἱ κατὰ πενταετίαν γενομέναι ὑπὸ τοῦ σώματος τοῦ Κλήρου τοῦ Ἱεροῦ Τάγματος λεγομένου, καὶ ὑπὸ ὠρισμένου ἀριθμοῦ μελῶν τοῦ εἰρημένου Συμβουλίου ἐκλογαὶ τοῦ Μεγάλου Πρωτοπαπᾶ Κερκύρας, ὅστις παρ' ἡμῖν ἐπὶ

Βενετοκρατίας τὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας διεῖπεν ὑπὸ τὴν ἄμεσον καὶ κανονικὴν ἐξάρτησιν ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Ἐν τοῖς αὐτοῖς τόμοις μνείαις ἄξιαι πρὸς τούτοις εἰσὶν αἱ ἐκθέσεις ἢ Λόγοδοσῆαι τῶν Συνδίκων τῆς πόλεως, οἵτινες, ὡς ἀλλαχοῦ ἐρρέθη, ἦσαν τοῦ Συμβουλίου καὶ ὅλης τῆς ἐγχωρίου διοικήσεως προϊστάμενοι καὶ ἀντιπροσωποὶ ταύτης, φροντίζοντες μάλιστα διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ψηφισμάτων του καὶ ὑπερασπιστὰι τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν συμφερόντων τοῦ τόπου. Τὰς ἐκθέσεις ταύτας οἱ Σύδικοι, δυνάμει ψηφίσματος τοῦ Συμβουλίου ἀπὸ 17 Δεκεμβρίου 1692, ὄρειλον κατὰ τὴν λήξιν τῆς ἐνιαυσίου διαχειρίσεως τῶν, κατ' ἴδιαν ἢ συλλήβδην, καὶ δίδωσιν εἰς τὸ ἡμέτερον Ἀρχαιοφυλακεῖον, ἐκθέτοντες ἀκριβῶς τὰ κατὰ τὴν διαχείρισιν τῶν πεπραγμένων, καὶ προσθέτοντες τὰς δεούσας πληροφορίας καὶ ὁδηγίας, διὰ τὰ ὅσα ἐνόμιζον πρακτέα ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς πατρίδος, ὅπως περὶ τούτων φροντίσωσιν οἱ διάδοχοι¹. Εἰς τὰς ἐκθέσεις δὲ ταύτας ἀκολουθοῦσι σχετικὰ δικαιολογητικὰ ἔγγραφα καὶ λογαριασμοὶ τῶν Συνδίκων. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἀλληλογραφίαι αὐτῶν, ἐν αἷς ἐπιστολαὶ καὶ ἀναφοραὶ πρὸς τὰς Βενετικὰς ἀρχάς καὶ διακονώσας καὶ ἀπαντήσεις ἐκ μέρους τούτων καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς ἐν Βενετίᾳ Κερκυραίους πρέσβεις, ἢ πρὸς τοὺς ἐκεῖ διατηρουμένους νομικοὺς ἐπιτρόπους τοῦ Κοινοῦ (procuratori). Ὡστε καὶ τῶν Πρέσβων καὶ τῶν Ἐπιτρόπων τούτων ἐπιστολαὶ σπουδαῖαι περιλαμβάνονται εἰς τοὺς τόμους τῶν διαφόρων ἀντικειμένων. Ἄπασαι δὲ αἱ ἀλληλογραφίαι αὐταὶ πραγματεύονται πολλὰ ἀντικείμενα, οὐχὶ μόνον διοικητικὰ καὶ δικαστικὰ ἀλλὰ καὶ ἐμπορικὰ, ἐν ᾧ καὶ πέραν τῶν ὁρίων τῆς Βενετικῆς ἐπικρατείας ἐπεξετείνετο ἡ ἀλληλογραφία τῶν Συνδίκων περὶ διαφόρων πραγμάτων ἐνδιαφερόντων τὴν κοινωνίαν, καὶ μάλιστα περὶ προμηθειῶν σίτου καὶ κρέατος καὶ ἄλλων τροφίμων, περὶ ἐμπορίου τοῦ ἐλαίου καὶ τοῦ οἴνου, ἔτι δὲ περὶ τῆς δημοσίας υγείας, ἧτις ἐν τοῖς τότε χρόνοις συνεχῶς ἠπειλεῖτο ὑπὸ τῆς εἰς τὰς Τουρκοκρατούμενας χώρας συχνῆς ἐμφανίσεως τῆς πικνύλους, περὶ ὧν ἀπάντων ἐμερίμων οἱ Σύδικοι. Μετὰ τῶν ἀντικειμένων τούτων συνδέονται ὡσαύτως πολλὰ ἄλλα ἔγγραφα καὶ ἀλληλογραφίαι ἄλλων ἐγχωρίων ἀρχῶν, οἷον τῶν Προβλεπτῶν τοῦ Σιτοβολῶνος καὶ τῶν τοῦ Ὑγειονομείου, ἐξ ὧν μάλιστα μαρτυροῦνται αἱ ἐμπορικαὶ καὶ ναυτιλικαὶ σχέσεις τῆς Κερκύρας πρὸς ἄλλας χώρας. Εἰς ταύτας δὲ τὰς σχέσεις ἀνάγονται καὶ αἱ ἐν τοῖς τόμοις τῆς πόλεως ἀπαντώμεναι ἀλληλογραφίαι τῶν Κερκυραϊκῶν Ἀρχῶν πρὸς Ἀρχάς καὶ πρόσωπα ἄλλων τόπων καὶ πόλεων, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν παρκακείμενην Στερεάν καὶ τὴν Πελοπόννησον. Ταῦτα δὲ πάντα, εἰς ἃ προσθετέον τὰ ἔγγραφα τῶν ἀγορανόμων, καὶ τὰς διατιμήσεις τῶν ἐδωδύμων καὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς συνήθους καθημερινῆς καταναλώσεως, συναποτελοῦσι παντοίαν καὶ ἀφθονον

ύλην πολυτήτων στατιστικῶν εἰδήσεων, αἵτινες δικφωτίζουσι τὴν τότε κοινωρικὴν κατάστασιν καὶ τὸν καθημερινὸν βίον τῆς Κερκύρας. Ἐν ταῖς ἀλλογραφίαις ἀπαντῶνται οὐχὶ σπανίως καὶ γράμματα ἀναγόμενα εἰς ὑποθέσεις ἐκκλησιαστικὰς, περὶ ὧν καὶ Ἀρχιερεῖς τῶν παρκειμένων ὁμοδόξων καὶ ὁμοφύλων χωρῶν, καὶ ἐνίοτε αὐτὸς ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἤρχοντο εἰς σχέσεις πρὸς τὴν Ἐγχώριον Κερκυραϊκὴν Ἀρχήν. Καὶ διὰ τὰς πρὸς τὴν τότε ἐν Κερκύρᾳ Ἀκτινικὴν Ἐπαρχικὴν δικφορὰς καὶ διενέξεις τῆς ἐγχωρίου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς διηνεκὴ ἀμυντικὴν δικτελοῦτης, καὶ ὑπὲρ τῆς συνηγοροῦσι καὶ ἐνεργοῦσιν οἱ Σύνοδοι καὶ τὸ Συμβούλιον, πολλὰ ἔγγραφα καὶ διατάξεις ἀπαντῶνται εἰς τοὺς Τόμους τῆς πόλεως. Ἀλλὰ περιλαμβάνονται πρὸς τούτοις, ἔνεκα τῆς ἀναλογίας καὶ ὁμοιότητος τῶν ὑποθέσεων, καὶ ἔγγραφα καὶ διατάγματα ἀφορῶντα εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν τῶν ὑπὸ τοὺς Βενετοὺς ἐπὶ μακρὸν ἢ βραχὺ διάστημα τῶν αἰώνων ἐκείνων, ὑπαχθειςτῶν ἄλλων Ἑλληνίδων χωρῶν ὥστε καὶ διὰ ταύτας εὐρίσκειται πού τὸ ἐνδιαφέρον. Σπουδαιότητα δὲ οὐ μικρὰν ἔχουσι διὰ τὴν ἡμετέραν πατρίδα καὶ τὰ ἐν τοῖς αὐτοῖς τόμοις περιληφθέντα πολλὰ καὶ παντοῖα ἔγγραφα ἀφορῶντα εἰς ὑποθέσεις ἰδιωτικὰς, ἐν οἷς δικογραφίαι περὶ δικφῶρων ζητημάτων μεταξὺ κοινοῦ καὶ ἰδιωτῶν, καὶ μάλιστα περὶ αἰτήσεων καὶ ἀξιώσεων ἀτόμων καὶ οἰκογενειῶν ὅπως καταταχθῶσιν εἰς τὰς δικαιομένους νὰ μεθεξῶσι τοῦ τῶν Εὐπατριδῶν Συμβουλίου. Συνδέονται καὶ τινε τούτων καὶ μετὴν ἱστορίαν τῶν ἄλλων Ἑλληνίδων χωρῶν, εἴτε διὰ τὴν καταγωγὴν τῶν περὶ ὧν πρόκειται προσώπων, εἴτε διὰ τὰς ἐξιστορουμένας προσωπικὰς ἢ πογονικὰς πράξεις καὶ ἀνδραγαθίας, ὧν πλεῖστα διεπράχθησαν οὐχὶ μόνον ἐν Κερκύρᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις ἑλληνικαῖς χώραις, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς κατὰ τῶν Τούρκων Βενετικοῖς πολέμοις, ἐν Ἡπείρῳ, ἐν Κρήτῃ καὶ ἐν Πελοποννήσῳ, ἐφ' αἷς ἀνδραγαθίαις ἠδύνατο νὰ σεμνύνηται, οὐχὶ μόνον ἡ Κερκυραϊκὴ Εὐγένεια, ἀλλὰ καὶ πάσης τάξεως Κερκυραῖοι, διότι ἐκ πάσης τάξεως καὶ εἰς τὸν στρατὸν καὶ εἰς τὸν στόλον τῆς Βενετίας ὡς μαχηταὶ κατὰ τῶν Τούρκων διέπρεψαν καὶ πλεῖστοι ἔπεσαν ἥρωικῶς.

Δυστυχῶς ἡ ὕλη τῶν Τόμων τούτων τῶν δικφῶρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως Κερκύρας, ὑπέστη τὰς συνεπείας τῶν κατὰ καιροὺς περιπετειῶν τοῦ Ἀρχιεπισκοπείου, μάλιστα κατὰ τὰς μνησθείσας πολιορκίας. Ὅθεν παρατηροῦνται βεβλαμμένα πλεῖστα τεύχη τῶν μέχρι τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος, διὸ, καὶ διαταγῇ τοῦ Συμβουλίου τῆς πόλεως, οἱ πλεῖστοι τῶν τόμων τούτων ἐτακτοποιήθησαν ἐν ἔτει 1745, ὑπὸ τοῦ τότε Καγκελλαρίου τῆς πόλεως Μαιθελίου Καρατάνου, ὡς δηλοῦται ἐγγράφως ἐν ἀρχῇ τῶμων τινῶν ὅτι ἐτακτοποίησεν οὗτος τὰ τομίδια καὶ τὰς δεσμίδας κατκνήσαντα εἰς ἀθλιότητα κατὰστασιν ἔνεκα τῶν τῆς πολιορκίας περιπετειῶν.¹

¹ Ὁρα λ. γ. Τόμον Α'. Διαφ. Ἀντικειμένων. Δέσην α'. Προτεταγμένον ἔγγραφον τοῦ μηλοθέντος Καγκελλαρίου, ὡς ἐπίσης Τόμον 82ον ὑπὸ χρονίαν 3 Φεβρουαρίου 1745. Εἰς δὲ

Ἐκ τῶν ἐπιμελῶς τηρουμένων ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπείῳ ἦτο καὶ τὸ βιβλίον, ἐνθα ἦταν καταγεγραμμένα τὰ μέλη τῶν Εὐγενῶν οἰκογενειῶν, τὰ δικαιομένα νὰ μετέχουσι τοῦ Συμβουλίου τῆς πόλεως, ἢ λεγομένη Χρυσὴ βίβλος, ἧς μετὰ ταῦτα διετάχθη ἡ δημοσία πυρπόλησις ὑπὸ τῶν Γάλλων δημοκρατικῶν

Καὶ ἐκ μόνου τοῦ ὀνόματος δηλοῦται τί εἰσὶ τὰ βιβλία τῶν ἐνιαυσίων δικαστῶν καὶ τὰ τῶν Προβλεπτῶν τοῦ Ὑγειονομείου. Οὐδὲ ἐνδιατρίβομεν εἰς τ' ἄλλα βιβλία καὶ ἔγγραφα ποικίλα εἰς πράγματα τοῦ Κοινοῦ καὶ τῶν ἰδιωτῶν ἀναγόμενα, ἐν οἷς καὶ Περιβολαὶ τινες τιμακρίων. Ἀλλ' ἀρκούμεθα εἰς τὰ περὶ τῆς κυριωτέρας ὕλης τοῦ Ἀρχιεπισκοπείου ἤδη ἐκτεθέντα, ἀναλόγως πρὸς τὰ ὅρια τῆς παρουσίας πραγματείας.

Τοῦτο λοιπὸν ἦτο ἐν γένει τὸ περιεχόμενον τοῦ παλαιοῦ Ἀρχιεπισκοπείου τῆς πόλεως Κερκύρας, ὅτε μετὰ τῆς Καγκελλαρίας αὐτῆς συνεταυτίζετο, μέχρι τέλους τῆς Βενετικῆς ἐποχῆς, μεθ' ἣν καὶ εἰς αὐτὸ, ὡς περ καὶ εἰς τὰ ἕτερα ἐν Κερκύρᾳ Ἀρχιεπισκοπείῳ, ἐπεφυλάσσοντο νέκι περιπέτεια, μέχρι τῆς ἐν ἔτει 1825 μονιμωτέρας ἀποκαταστάσεως τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχιεπισκοπείου Κερκύρας, οὕτινος, τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο Ἀρχιεπισκοπεῖον τῆς Πόλεως ἢ τῆς Κοινοῦτητος πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ πηγὴ.

τὸν Τόμον 58ον Δέσην ΚΒ' φύλλον 31 ἀπαντᾶται σημείωσις 1761 α' 1ουλίου περὶ τῶν ἐπιμελείας τῶν Συνδικῶν ἀναδεθέντων τῶμων ὁ πρῶτος τοῦ ἔτους 1614 καὶ ὁ τελευταῖος τοῦ ἔτους 1736.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΒΕΝΕΤΙΚΩΝ ΕΠΟΧΗΝ ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ΧΡΟΝΩΝ.

Α'

Καί τὸ Ἀρχαιοφυλακείον τῆς πόλεως καὶ τ' ἄλλα ἐν Κερκύρᾳ ἀρχαιοφυλακεία τῶν Βενετικῶν ἀρχῶν, οἷον τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ καὶ τοῦ Βαΐλου, νέας περιπετείας ὑπέστησαν, καταπεσούσης τῆς ἀριστοκρατικῆς τῶν Βενετῶν κυριαρχίας, ἣν ἐπὶ βραχὺν ἀλλὰ πολυκύμαντον χρόνον, ἀπὸ Ἰουνίου 1797 μέχρι Μαρτίου 1799, διεδέχθησαν οἱ Δημοκράται Γάλλοι, ἀδιάλλακτοι καὶ ὀρμητικοὶ πολέμοι τῶν παλαιῶν καθεστώτων.

Ἡ ἐν ζωηρῷ πνεύματι πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀνακαινίσεως ἰδρυθεῖσα τότε ἐν Κερκύρᾳ Προσωρινὴ Δημαρχία¹, ἣτις συνῆλθε τὸ πρῶτον ἐν τῷ Παλατίῳ τοῦ πρώην Βαΐλου, συνέστησεν ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς ὀκτῶ ἐπιτροπὰς, καὶ εἰς τὴν σπουδαιότεραν τούτων τὴν τῆς Δημοσίας σωτηρίας, ἐξασκοῦσαν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν καὶ ἔχουσαν τὴν πρωτοβουλίαν πάσης σημαντικῆς ὑποθέσεως, καὶ ἐντολὴν τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν, ἀνέθεσε τὴν φύλαξιν καὶ διαχείρισιν τῶν ἀρχαιοφυλακείων. Συνάμα δὲ διὰ τοῦ ψηφίσματος αὐτῆς φέροντος χρονίαν 6 Ἰουλίου 1797 Ἑλλ. ἔτους, πρώτου τῆς Κερκυραϊκῆς ἐλευθερίας, προσέταττε τὴν καταστροφὴν τῶν Βενετικῶν σημάτων, ἔτι δὲ τὴν ἐν τῇ Πλατείᾳ Κερκύρας ἐνώπιον τοῦ δένδρου τῆς ἐλευθερίας πυρπόλησιν ἀπάντων τῶν ἐγγράφων τῶν ἀφορώντων εἰς διακρίσεις καὶ προνόμια εὐγενείας². Ἐννοεῖται ἐντεῦθεν ὑπὸ ποῖον πνεῦμα ἡ τῆς Δημοσίας σωτηρίας ἐπιτροπὴ ἀμέσως παρελάμβανε τ' Ἀρχαιοφυλακεία διὰ τοῦ Γραμματέως αὐτῆς πολίτου Νικολάου Λοβέρδου³. Τότε ἐπὶ τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου τῆς Πόλεως βλέπομεν ἐξασκουμένην πράγματι ἐπιθεωρητικὴν καὶ ἐξελεγκτικὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τοῦ παρὰ τῆς Δημαρχίας διωρισμένου εἰς τὴν

¹ Municipalità provvisoria.

² "Ora Lunzi. Storia delle Isole Jonie Sotto il reggimento dei Republican Francesi σελ. 43—50 καὶ 51.

³ Δεμάτιον Ἀριθ. 112. Municipalità di Corfù, βιβλ. 2. ο. 25. Registro lettere del Comitato di Salute Publica. Anno V Republicano Pmo. della libertà di Corfù. Ἐπιστολὴ 23 Thermidor. Al Citt. Ex. Secr. Generalizio καὶ 13 Brumaire. All' Ex Cancelliere Prefetizio.

ἀναθεώρησιν τῶν ἀρχαιοφυλακείων Νικολάου Κόντη Μπούκα, ὅστις καὶ εἰς ἀφαίρεσιν ἐγγράφων προέβη, κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῆς τοιαύτης ἐξουσίας, ὅπερ ἐμφαίνουσι καὶ τινες σημειώσεις αὐτοῦ ἀπαυτώμεναι εἰς τινὰς τόμους τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως Κερκύρας, οἷον ἡ ἀπὸ 20 Ἰουλίου 1797 ἐν τόμῳ πενητηκοστῷ ἕκτῳ ἐπὶ τῆς ἐνδεκάτης δεσμίδος, περὶ ἀφαίρεσεως τῆς δεκάτης δεσμίδος, καθ' ἣ περιεχούσης Ἀρχιεπισκοπικῶν τελετικῶν¹ περὶ τῆς συνεντεύξεως τῶν δύο θρησκευμάτων, δηλαδή τῶν δύο κλήρων Ὁρθοδόξου καὶ Λατινικοῦ, συμμετεχόντων ἐπὶ Βενετοκρατίας εἰς ἐπίσημους τινὰς ἐκκλησιαστικὰς καὶ πολιτικὰς τελετάς.²

Ἐίχε δὲ προστάξῃ, τῇ 6 Ἰουλίου 1797, ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Δημοσίας σωτηρίας νὰ κατῆ πανδημῶς ἐν τῇ Πλατείᾳ τῆς πόλεως τὸ ἐν τῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ σωζόμενον αὐθεντικὸν πρωτότυπον τῆς λεγομένης χρυσῆς βίβλου, ἐν ᾗ ὑπῆρχον καταγεγραμμέναί αἱ τῶν Εὐπατριδῶν οἰκογένειαι, δηλαδή οἱ ἀρρένες αὐτῶν, ὧν οἱ ἐνήλικες ἐδικαιοῦντο νὰ συγκαταριθμῶνται ἐν τῷ Γενικῷ Συμβουλίῳ.³ Εἰς ταύτην δὲ τὴν διαταγὴν ὑπήκων παρέδιδε τὸ αἰτηθὲν βιβλίον, ὁ εἰσέτι τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον αὐτὸ κατέχων Καγκελλάριος τῆς πόλεως, ὁ τελευταῖος ὡς τοιοῦτος ἐπὶ Βενετοκρατίας διορισθεὶς, Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς Καλογεράς π. Βενεδίκτου. Ὁ αὐτὸς διατάχθη πρὸς τούτοις προφορικῶς τε καὶ ἐγγράφως ὑπὸ τῆς τότε λεγομένης Ἐπιτροπῆς τῆς Οἰκονομίας καὶ ὑπὸ τῆς Προσωρινῆς Δημαρχίας Κερκύρας τῇ πέμπτῃ Παχνώδους, ἔτους ἕκτου Δημοκρατικοῦ (Νοέμβριος 1797) νὰ δώσῃ τὰ εἰς χεῖράς του, ὡς Καγκελλάριος τῆς πόλεως εὐρισκόμενα ἀργυροῦν μελανοδοχεῖον καὶ λύχνον καὶ τοὺς δύο κώδωνας, τὸν μὲν τοῦ Συμβουλίου τῆς πόλεως, ὅπερ τὸ πάλαι διὰ κωδωνοκρουσίας εἰς συνεδρίασιν συνεκαλεῖτο, τὸν δὲ τοῦ Βαϊλαρχείου⁴ εἰς τοῦτο δὲ ἐπίσης ὑπήκουσε.⁴

¹ Ceremoniale.

² Vol. 56. Arg. Div. Δέσημ 11 ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου. "Ora καὶ Vol. 57 Δέσημ 4η καὶ Vol. 73 Δέσημ 18 ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου.

³ Ὑπάρχει νῦν ἐν τῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ βιβλίον τι ἐκ κοινοῦ χάρτου μὲ ἐξώφυλλον ἐφ' οὗ ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή, ἣτις ὡς φαίνεται ἐγράφη μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Βενετοκρατίας.

Libro di oro.

Libro dei Cittadini Corciresi con gli anni delle loro nascite e matrimonii, che al tempo dell' Aristocrazia Veneta avevano l'esclusivo ingresso nel Consiglio della Città di Corfù così detto de Nobili.

"Εσῶθεν δὲ ἐν μιᾷ γωνίᾳ τοῦ ἐξωφύλλου γεγραμμένα ἑλληνιστὶ δι' ὠραίου μικροῦ χαρακτῆρος ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς:

"Ἀπόγραφον ἐξαχθὲν ἐκ τοῦ Βιβλίου ὑπάρχοντος ἐν τῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ τούτῳ καὶ ὅπερ φέρει τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφήν."

Καὶ εἰς τὸ πρῶτον φύλλον ὡς προμεινωμένον εἶναι τῷ ὄντι ὡς ἐπιγραφή τοῦ βιβλίου δι' ἀρχαιότερου χαρακτῆρος ἡ ἐξῆς: Aggiunta del Libro dei Cittadini Corciresi.

Ὡς ὁλοσὶ ἡ ἐπιγραφή αὕτη, τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ἀντίγραφον τῆς ἀπὸ τοῦ Βενετοῦ ἐξωφύλλου βίβλου, ἀλλ' ἀπλῶς Ἀλφαθητικὴ καταγραφή μελῶν τινῶν διαφόρων οἰκογενειῶν ἐγγράφου ἐν τινος προσθήκης γενομένης διὰ τὴν βίβλιν Χρυσῆν βίβλου.

⁴ Δεμάτιον Ἀριθ. 117. Ἀριθ. 2. Terzo. Deputazioni e Presidenze di Corfù. Termina-

Καθώς λοιπόν και τὰ ἕτερα παλαιὰ ἀρχαιοφυλακεῖα διετηρήθησαν ἕκαστον ὑπὸ ἰδιαιτέραν διεύθυνσιν, οὕτω φαίνεται συνέβη και ὡς πρὸς τὰ βιβλία και ἔγγραφα τῆς παλαιᾶς Καγκελαρίας τῆς πόλεως, τὰ συνιστῶντα τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον αὐτῆς ἄτινα ἔμενον εἰς χεῖρας τοῦ μνησθέντος πρώην Καγκελαρίου αὐτῆς, ὅστις και πιστοποιητικὰ ἐξέδιδεν ἐκ τῶν παρ' αὐτῷ τηρουμένων ἐγγράφων, ἐν οἷς ῥητῶς τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1798 μνημονεύει και τὰ βιβλία τοῦ συμβουλίου τῆς πόλεως, ἄτινα, ὡς εἶναι γνωστὸν ἦσαν ἤδη πρὸ ἐτῶν συνερραμμένα εἰς τὰς δεσμίδας τῶν Τόμων τῶν διαφόρων ἀντικειμένων. ¹

Οὐδὲν γινώσκωμεν περὶ τοῦ πῶς και ποῦ εὕρισκετο τὸ ἡμέτερον ἀρχαιοφυλακεῖον, ὅπερ καίτοι ὑπὸ τοῦ πρώην Καγκελαρίου τῆς πόλεως κατεχόμενον, διετέλει ὅμως ὡς εἶδαμεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς προσωρινῆς Δημαρχίας, ἥτις ὀλίγας ἡμέρας ἐδρεύεσσα ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ πρώην Βαίλου, ὅπερ δὲν ἐθεωρήθη κατάλληλον διὰ τὰς συνεδριάσεις αὐτῆς, διὰ ψήφισματος ἀπὸ 4 Ἰουλίου 1797, συμφώνως τῇ προτάσει τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐντεταλμένης Ἐπιτροπῆς περὶ δεόντων οἰκημάτων διὰ τὰς διαφόρους Ἀρχάς, ἀπεφάσισε νὰ μετοικήσῃ μετὰ τῶν ἄλλων Ἀρχῶν τοῦ λαοῦ εἰς τὸ πρώην Παλάτιον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου εἰς οἶκον τῆς Κοινότητος μετατρεπόμενον, ν' ἀφήσῃ δὲ τὸ ἦδη ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενον παλάτιον τοῦ πρώην Βαίλου διὰ κατάλυμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὑποχρεουμένου νὰ μετοικήσῃ εἰς τοῦτο ἐντὸς πέντε ἡμερῶν. Κατὰ δὲ τὴν μνησθεῖσαν πρότασιν, εἴτε ἔκθεσιν τῆς ἐπὶ τῶν οἰκημάτων Ἐπιτροπῆς ἢ Δημαρχία ἐν τῷ πρώην Ἀρχιεπισκοπεῖῳ ἐλάμβανε τὴν μεγάλην ἰσόγειον αἰθουσαν και παρακείμενα δωμάτια διὰ τὰς Ἐπιτροπὰς, δύο δὲ μικρὰ δωμάτια τῆς τρίτης ὀροφῆς εἰς ἐν συνενούμενα ἔμελλον νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς φύλαξιν τῶν ἐγγράφων τῆς Δημαρχίας. ²

Οὐδεμίαν ἔχομεν βεβαιότητα ἂν εἰς τὰ ἐκεῖ ἐναποτιθέμενα ἔγγραφα τῆς Δημαρχίας ἐπρόκειτο νὰ περιληφθῶσι και τὰ τοῦ πρώην Ἀρχαιοφυλακεῖου τῆς πόλεως.

zioni del 29 Maggio 1799 al 24 Aprile 1801 — Βιβλ. 4. φύλλ. 17. Terminazione 15 Luglio 1799.

Δεμάτιον Ἀριθ. 127. Atteggio dell' Onoranda Generale Deputazione di Corfù No 11 Terzo Δέσημ 7 Memorie 1801—1802. Φύλλ. 199. Ἀναφορὰ 1802 22 Ἰανουαρίου προσαχθεῖσα εἰς τὸν Τιμιώτατον Πρόεδρον τῆς Γενικῆς Δεπουταζιώνας τῶν Κορυφῶν ὑπὸ Γεωργίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Καλογερά. Καὶ εἰς φύλλ. 198 συνημμένη ἢ περὶ ἧς ὁ λόγος διαταγῆ τῆς Προσωρινῆς Δημαρχίας.

Ἐπιτροπῆς ἢ Δημαρχία ἐν τῷ πρώην Ἀρχιεπισκοπεῖῳ ἐλάμβανε τὴν μεγάλην ἰσόγειον αἰθουσαν και παρακείμενα δωμάτια διὰ τὰς Ἐπιτροπὰς, δύο δὲ μικρὰ δωμάτια τῆς τρίτης ὀροφῆς εἰς ἐν συνενούμενα ἔμελλον νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς φύλαξιν τῶν ἐγγράφων τῆς Δημαρχίας. ²

Ἐπιτροπῆς ἢ Δημαρχία ἐν τῷ πρώην Ἀρχιεπισκοπεῖῳ ἐλάμβανε τὴν μεγάλην ἰσόγειον αἰθουσαν και παρακείμενα δωμάτια διὰ τὰς Ἐπιτροπὰς, δύο δὲ μικρὰ δωμάτια τῆς τρίτης ὀροφῆς εἰς ἐν συνενούμενα ἔμελλον νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς φύλαξιν τῶν ἐγγράφων τῆς Δημαρχίας. ²

Ἐπιτροπῆς ἢ Δημαρχία ἐν τῷ πρώην Ἀρχιεπισκοπεῖῳ ἐλάμβανε τὴν μεγάλην ἰσόγειον αἰθουσαν και παρακείμενα δωμάτια διὰ τὰς Ἐπιτροπὰς, δύο δὲ μικρὰ δωμάτια τῆς τρίτης ὀροφῆς εἰς ἐν συνενούμενα ἔμελλον νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς φύλαξιν τῶν ἐγγράφων τῆς Δημαρχίας. ²

Ἐπιτροπῆς ἢ Δημαρχία ἐν τῷ πρώην Ἀρχιεπισκοπεῖῳ ἐλάμβανε τὴν μεγάλην ἰσόγειον αἰθουσαν και παρακείμενα δωμάτια διὰ τὰς Ἐπιτροπὰς, δύο δὲ μικρὰ δωμάτια τῆς τρίτης ὀροφῆς εἰς ἐν συνενούμενα ἔμελλον νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς φύλαξιν τῶν ἐγγράφων τῆς Δημαρχίας. ²

Ἀγνοοῦμεν δὲ τίνα ἦσαν τὰ ἔγγραφα τὰ ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ πρώην Βαίλου εὕρισκόμενα, τῶν ὁποίων ὀλίγον μετὰ ταῦτα, τὴν ἀλλαγῶν μετακρίσειν ἀπήτει ὁ Γάλλος Ταξίαρχος και φρούραρχος πολίτης Καρβῶν και περὶ ὧν ἀπῆντα αὐτῷ τῇ 23 Ὀμβριλῶδους ἔτους ἔκτου (Νοεμβρίου 1797) ἢ ἐπὶ τῆς Ἀστυνομίας Ἐπιτροπῆς, ὅτι δὲν εἶναι τόσον εὐλόγος ἢ ἐκκένωσις τῶν δωματίων ἐκείνων ἔνθα περιέχονται τσαῦτα ἔγγραφα και τηλικαύτης σημασίας. Ὑπέσχετο δὲ ἐν τοσοῦτῳ ἢ Ἐπιτροπῆς νὰ ἐρευνήσῃ τὸ κατὰ δύναμιν ὅπως εὕρη κατάλληλον μέρος διὰ τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα. ¹ Οὐδὲν γινώσκωμεν περὶ ἐκτελέσεως τοῦ αἰτουμένου μέτρου.

Β'.

Ἀφοῦ κατὰ Νοέμβριον 1797 ἀριχθέντος εἰς Κέρκυραν τοῦ Εὐγενεῖου Βωαρνακί ὑπασπιστοῦ τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ Γάλλου Ἀρχιστρατήγου Βοναπάρτου, ἐκηρύττετο ἡ ἐνωσις τῶν νήσων μετὰ τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, νέος ἐπήρχετο διοικητικὸς ὀργανισμὸς, καθ' ὃν ἡ Κέρκυρα ἀπετέλει μετὰ τῶν Παξῶν, τοῦ Βουθρωτοῦ και τῆς Πάργας, ἓνα νομὸν παρέχουσα εἰς αὐτὸν τ' ὄνομά τῆς. Ἐπομένως τὴν Προσωρινὴν Δημαρχίαν διεδέχετο ἢ Διαχειρίσις τοῦ νομοῦ, εἴτε ἡ Κεντρικὴ Διαχειρίσις, ἐντεταλμένη τὴν γενικὴν τοῦ νομοῦ διοίκησιν, ὑφ' ἣν συνιστῶνται αἱ Δημαρχίαι, διὰ τὴν πόλιν και διὰ τὰς πρωτευούσας κώμας τῆς νήσου. ²

Ἐν τούτοις και ἐν τῷ πρώην Παλατίῳ τοῦ Βαίλου νέαι συνέβαινον μεταβολαὶ και ἄλλαι ἀρχῶν ἐγκαταστάσεις, ἀποπεμφθέντος ἐκεῖθεν τοῦ Λατίνου Ἀρχιεπισκόπου Φραγκίτικου Μακρία Φέντση, ὅστις μετὰ μικρὸν και ἐκ τῶν νήσων ἐξωρίζετο ὑπὸ τοῦ Γάλλου Ἀρχιστρατήγου Chabot, ὡς ἐπικίνδυνος πολέμιος τῶν καθεστώτων περὶ ἀρχὰς Ἀπριλίου 1798. ³

Κατὰ Μάρτιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς ἐκ τῶν τῆς Δημαρχίας ἐπιτετραμμένος τὰ περὶ καταλυμάτων δι' ἐγγράφου ὑπὸ χρονίαν 26 Ἀνεμῶδους ἔτους ς'. Δημοκρατικοῦ, ἔνθα ποιεῖται σαφῶς διάκρισιν μεταξὺ οἰκίας τῆς Κοινότητος και οἰκίας τοῦ πρώην Βαίλου, λαλῶν περὶ τῆς ἐν ταῖς οἰκίαις ταύταις νέας τοποθετήσεως διαφόρων ἀρχῶν, ἐνῶ σὺν τοῖς ἄλλοις ἀναφέρει και τὸ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Βαίλου δωμάτιον τὸ χρησιμεῖον ἄλλοτε ὡς Καγκελ-

¹ Δεμάτιον. Ἀριθ. 112. Municipal. di Corfù. Βιβλ. Ἀριθ. 23. Registro lettere scritte dal Comitato di Polizia. Ἐπιστολὴ ἀριθ. 79—23 Brumaire Anno 6. Al Cit. Carbon Capò di Brigata e Commandante di piazza.

² Lunzi. Storia κ.τ.λ. Κεφ. η'. σελ. 79 και Κεφ. ια'. σελ. 109.

³ Δεμάτιον Ἀριθ. 102. Municip. di Corfù Ἐπιστολὴ 23 Germinal an 6. Le general de Division Chabot aux Administrateurs du Departement de Corcyre.

Δεμάτιον Ἀριθ. 112. Mun. κ.τ.λ. Processi Verbali Libro 1mo φύλλ. 69. Ἀντίγραφον τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς ἐκεινοποιήθη ὑπὸ τῆς Διαχειρίσεως τοῦ Νομοῦ δι' ἐπιστολῆς αὐτῆς ἐπὶ τῇ 24 Μαρτίου 1802.

λαρίου τῆς πόλεως (Cancellaria dell' ex città) ἐκφράζει τὴν γνώμην, ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ δύνανται νὰ συναχθῶσι τὰ ἔγγραφα τὰ διεσπαρμένα ἐν τοῖς διαφόροις ἀρχαιοφυλακείαις τῆς πόλεως καὶ τοῦ φρουρίου ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν.¹

Ἄλλα μετ' ὀλίγους μῆνας, περὶ Αὐγούστον 1798, ἄλλαι πρόκεινται περὶ συγκεντρώσεως τῶν ἀρχαιοφυλακείων ἀποφάσεις τῆς Κεντρικῆς Διαχειρίσεως, λαμβανούσης ἀφορμὴν ἐξ ἀναφορᾶς Γεωργουλά τινος γραμματικῆς (greffier) τοῦ τότε Προσωρινοῦ Κακουργειοδικείου τοῦ Νομοῦ Κερκύρας. Μὴ δυνάμενος, ὡς λέγει οὗτος, νὰ ἐξακολουθῇ περαιτέρω φυλάττων τὴν εἰς αὐτὸν παραδεδομένην πληθὺν ἐγγράφων ἐν οἷς καὶ δικογραφίαι παλαιαὶ τῆς πρώην Κυβερνήσεως, αἵτινες ἦσαν ἄλλοτε ἐν ταῖς καγκελλαρίαις τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ καὶ τοῦ Βαΐλου (cancellarie ex Generalizia, ex Prettoarea ed ex Prefettura) ἀπετείνετο πρὸς τὴν Κεντρικὴν Διαχείρισιν, ὅπως ἐπιτρέψῃ αὐτῶν τινὰ τῶν δημοσίων Ἀρχαιοφυλάκων ἢ ἕτερον πρόσωπον, εἰς ἃν αὐτὸς ὁ Γεωργουλάς νὰ παραδώσῃ διὰ καταγραφῆς ἅπαντα ἐκεῖνα τὰ ἔγγραφα, ὅσα δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὸ Κακουργειοδικεῖον τοῦ νομοῦ οὗτινος διετέλει γραμματικὸς (ministro). Ἡ περὶ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης συνημμένη σχετικὴ ἔκθεσις, ἐφ' ἧς σημειοῦται χρονία 13 Καρποφόρου ἔτους ε'. σκοποῦσα εἰς τὸν τρόπον, καθ' ἃν δύνανται νὰ ἐνωθῶσιν εἰς ἓνα μόνον χῶρον τὰ ἐν τοῖς διαφόροις Ἀρχαιοφυλακείαις διεσπαρμένα ἔγγραφα, περιλαμβάνει οὕτωδὼς τὰ ἐπόμενα.

Ἀρτίζει σοβαρωτάτης σκέψεως τὸ περὶ φυλάξεως τῶν διαφόρων Ἀρχαιοφυλακείων, ἀστυκῶν, ποινικῶν, συμβολαιογραφικῶν, δίκαιικῶν, ἄτινα ὑπάρχουσι νῦν διεσπαρμένα εἰς διαφόρους τόπους, εἰς θέσεις ὑγρὰς καὶ ἀκαταλλήλους πρὸς τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν ὑπομνημάτων τσαούτης σημασίας, ἄνευ τῶν μεθόδων, τῶν κανόνων καὶ τῶν διατάξεων, αἵτινες ἐγγυῶνται τὴν δέουσαν ἀγνότητα καὶ ἐπιμέλειαν κατὰ τὴν διαχείρισιν τῶν Δημοσίων Ἀρχαιοφυλακείων. Ὅπως ἀρθῶσι τὰ τοιαῦτα ἄτοπα, συνενωθῶσιν εἰς ἓνα μόνον χῶρον τὰ ῥηθέντα Ἀρχαιοφυλακεία, εὐρεθῶσι τόποι στηγνοὶ καὶ κατάλληλοι διὰ τὴν ἀλύμαντον τήρησιν τῶν ἐγγράφων καὶ ὅπως ἐκλεχθῇ ἀρμοδίον πρόσωπον ἓνα παραλάβῃ τὰ πάντα προτεινόμεν τὸ σχέδιον τοῦ ἐπομένου θεσπίσματος (arreté.)

Ἡ Διαχείρισις τοῦ Νομοῦ ἀκούσασα τὴν ἔκθεσιν τοῦ Γραφείου τῆς Γενικῆς Διαχειρίσεως θεσπίζει: Τὰ βιβλία καὶ πάντα τὰ ἔγγραφα τῶν δικαστηρίων τῆς πεσοῦσης Κυβερνήσεως καὶ τοῦ κατηργημένου πρώην Κακουργειοδικείου (Camera Criminale) μὲ πάντα τὰ ἐμαρξία των τὰ χρησιμεύοντα εἰς τὴν ἐναπόθεσιν καὶ φύλαξιν τῶν ἐγγράφων διατίθεσθαι, ὅσον ἕνεστι

¹ Δεμάτιον. Ἀρ.θ. 107. Munic. κ.τ.λ. Filza col No 10. Fondamenti dell' Amministrazione Centrale φυλλ. 77 Corfù 26 Ventoso anno 6ου Rep. Il Membro Municipale Nocce Deputato agli alloggi all' Amministrazione Municipale di Corfù.

τάχιον, εἰς τὴν κατηργημένην μονὴν τὴν ἐπιλεγομένην τῆς Τενέδου ἀναλώμασι τοῦ ταμείου τοῦ Νομοῦ. Παραδοθήσονται τὰ πάντα ὑπὸ τοῦ πολίτου Γεωργουλά εἰς τὸν πολίτην Μαρμορᾶν, φύλακα τῆς ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ὑπαρχούσης Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης, καταγεγραμμένου παντὸς πράγματος ἐν διπλῶ καταλόγῳ πρὸς ἀσφάλειαν τῶν δύο εἰρημένων πολιτῶν. Ὁ πολίτης Μαρμορᾶς θέλει τοποθετήσῃ ἅπαντα τὰ ἔγγραφα καὶ τὰ βιβλία ἐν τοῖς ὑποδειχθεσμένοις αὐτῷ δωματίοις ὑπὸ τῆς Διαχειρίσεως. Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν αὐτὸν Μαρμορᾶ νὰ ἐκδίδῃ πᾶν αἰτούμενον ἀντίγραφον καὶ νὰ ἐκτελῇ πᾶσαν ἐργασίαν προσήκουσαν εἰς τὸν Ἀρχαιοφύλακα, λαμβάνων τὴν ὑπὸ τῆς νομίμου διατιμῆσεως διατεταγμένην ἀμοιβήν. Θέλει δὲ σημειῶν εἰς ἐπὶ τούτῳ βιβλίον πᾶν ἐκδοθὲν ἀντίγραφον καὶ πιστοποιητικὸν καὶ τὴν διὰ ταῦτα εἰσπραξίν καὶ τ' ὄνομα τοῦ ἐνδιαφερομένου καὶ πληρώσαντος, προσυπογράφοντος καὶ τούτου. Ὅφειλε δὲ κατὰ πᾶν δεκαήμερον νὰ εἰσφέρῃ εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ Νομοῦ πᾶν τὸ διὰ τ' ἀνωτέρω εἰσπραχθὲν ποσόν, λαμβάνων ἐκάστοτε ἀπόδειξιν τῶν μετρηθέντων.

Ἐἰς τὴν Γενικὴν Διαχείρισιν παραγγέλλεται νὰ προτείνῃ ἀκολούθως τὰς ἰδέας περὶ τῶν παραδεκτέων καλητέρων συστημάτων, ὡς πρὸς τὰ Ἀρχαιοφυλακεία.

Ἀπερὶ δὲ τῶν λοιπῶν Ἀρχαιοφυλακείων καὶ περὶ τῆς ἐγκαταστάσεως καὶ φυλάξεως αὐτῶν ἐν τοῖς δωματίοις τῆς μνησθείτης μονῆς προνοηθῆτω προσεχῶς κατόπιν τῆς ἐκθέσεως τῆς Γενικῆς Διαχειρίσεως.¹

Ταῦτα περιέχει τὸ σχεδιασθὲν θέσπισμα. Κατὰ δὲ τὰς τελευταίας αὐτοῦ διατάξεις, δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἐμελλεν ἀκολούθως νὰ γίνῃ πρόνοια καὶ περὶ τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου τῆς πόλεως, ὅπερ ὡς ἀνωτέρω εἶδαμεν ἦτο ἕως τότε εἰς χεῖρας τοῦ πρώην Καγκελλαρίου αὐτῆς, καθ' ἃ ἐκ τοῦ ἀπὸ 20 Σεπτεμβρίου 1798 πιστοποιητικοῦ αὐτοῦ θετικῶς προκύπτει. Οὐδὲν ὅμως φαίνεται πραγματοποιηθὲν τῶν προτεινομένων εἴτε μελετωμένων μέτρων περὶ συγκεντρώσεως τῶν Ἀρχαιοφυλακείων ἐν τῇ πρώην Λατινικῇ μονῇ τῆς Τενέδου. Μετ' ὀλίγον τὸν Βιβλιοφύλακα Μαρμορᾶν διεδέχθη ὁ Ἴταλὸς Ρουσκόνης, μὴνὶ Ὀκτωβρίῳ 1798, εἰς ἃν οὐδεμία προκύπτει δοθεῖσα ἐντολή, εἰμὴ περὶ τῆς Βιβλιοθήκης, οὐδενὸς γενομένου λόγου περὶ ἐγγράφων.²

¹ Δεμάτιον Ἀρ.θ. 106 Munic. κ.τ.λ. Atti diversi 1797—1798. Ἐγγραφοῦν ὑπ' ἀρ.θ. 130. φέρον χρονίαν ἐγγραφῆς (enregistré) 13 Καρποφόρου ἔτους ε'. σχετικὸν πρὸς ἀναφορὰν τοῦ μνημονευομένου Γεωργουλά ἀπὸ 7 Καρποφόρου ἔτους ε' πρὸς τὴν Κεντρικὴν Διαχείρισιν τοῦ Νομοῦ καὶ παρὰ ταύτης δι' ὀπισθογραφίσεως παραπεμπομένη εἰς τὴν Γενικὴν Διαχείρισιν, ὅπως ποιήσῃ τὴν ἔκθεσιν τῆς περὶ τοῦ τρόπου τῆς εἰς ἓνα χῶρον συνενώσεως τῶν ἐν διαφόροις Ἀρχαιοφυλακείαις διεσπαρμένων ἐγγράφων. Ἡ Γενικὴ Διαχείρισις ὑπάγεται ὡς φαίνεται εἰς τὴν Κεντρικὴν Διαχείρισιν τοῦ Νομοῦ.

² Δεμάτιον Ἀρ.θ. 112. Munic. κ.τ.λ. Βιβλ. 26 φυλλ. 83. Ὁ Ἰωάννης Μαρμορᾶς εἶχε παραλάβῃ τὸν ἀρχαιοφύλακα τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῇ 11 Λεμωνίου (Prairial) ἔτους ε'. δηλαδὴ πρὸς τὴν τέλη Μαΐου 1798.

Ἦγγιζεν ἐν τούτοις ἡ πολεμικὴ καταταγὴς ἣτις καὶ τὰ βραχυχρόνια ἐκείνα Δημοκρατικὰ καθεστῶτα ἐμελλε βικίως ν' ἀνατρέψῃ καὶ ἐν τῇ ἀνατροπῇ ἐκείνῃ ἐμελλον ν' ἀναφανῶσι τὰ ἔχνη τοῦ παλαιοῦ Ἀρχαιοφυλακείου τῆς πόλεως.

Γ.

Μηνὶ Νοεμβρίῳ τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1798, πολιορκηθέντων τῶν Γάλλων ὑπὸ τῶν συμμαχικῶν στρατιῶν Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας, εἰς μέγιστον περιήλθον κίνδυνον τὰ Ἀρχαιοφυλακεῖα. Αἱ τότε τὴν πόλιν διέπουσαι Γαλλικαὶ ἀρχαί, πρὶν ἢ παραδώσωσι ταύτην τῇ 22 Φεβρουαρίου 1799, εἶχον διασκορπίσῃ, οὐχὶ μόνον τὰ βιβλία καὶ τὰ ἔγγραφα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ μᾶλλον ἐπιζήλια τῆς πρώην Βενετικῆς Κυβερνήσεως. Ταῦτα δὲ πάντα ἔσπευσαν νὰ διασώσωσιν ἢ ἅμα τῇ ἐξώσει τῶν Γάλλων, προσωρινῶς ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς πόλεως συστηθεῖσα ἐξαμελής Ἐπιτροπὴ καὶ ἡ κατὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς νέας μονίμου τάξεως τῆς νεοδημιουργηθείσης Ἐπτανήσου Πολιτείας ἀντικαταστήσασα ἐκείνην Ἐπιτροπεῖα καὶ Προεδρία τοῦ Ἐλάσσονος Συμβουλίου τῆς Κερκύρας. (Deputazione e Presidenza del Minor Consiglio). Κατὰ τὴν δικάσασιν ταύτην ἀναφαινόνται τέλος τὰ βιβλία καὶ τὰ ἔγγραφα τῆς πόλεως καὶ ὁ ἐπὶ Βενετοκρατίας Καγκελλάριος αὐτῆς, μετέχων τῆς διασώσεως πρῶτον μὲν ὡς Καγκελλάριος τῆς ἅμα τῇ ἐξώσει τῶν Γάλλων συστηθείσης Προσωρινῆς Ἐπιτροπῆς, ἔπειτα δὲ ὡς Καγκελλάριος τῆς ῥηθείσης Ἐπιτροπεῖας καὶ Προεδρίας.

Καθ' ἃ ἐκτίθενται ἐν τῷ ἀπὸ 11 Ἰουνίου 1799 ὀρισμῷ ἦτοι θεσπίσματα τῶν Ἐπιτρόπων καὶ Προέδρων τοῦ Ἐλάσσονος Συμβουλίου Κερκύρας, τῇ συνεργείᾳ τῶν γραμματέων ἐκείνων οἵτινες καὶ ἐπὶ τῆς πρώην Γαλλικῆς ἀρχῆς εἶχον τὴν φύλαξιν τῶν ὡς εἴρηται διασκορπισθέντων παντοίων ἐκείνων ἐγγράφων, ἐναπετέθησαν συγκεχυμένως εἰς ἐν τῶν ἰσογείων δωματίων τοῦ Δημοσίου Παλατίου (πρώην ἀρχαιοφυλακείου) ὅσα βιβλία καὶ ἔγγραφα ἐλευθερωθείσης τῆς πόλεως, εὑρέθησαν ἐν διαφόροις δωματίοις τοῦ αὐτοῦ παλατίου, ἀποτελοῦντα τὰ πρακτικὰ τῆς παυτάσης Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ἐν οἷς καὶ τ' ἀνήκοντα εἰς τὴν τότε Κεντρικὴν Διαχείρισιν, τὴν Δημορχίαν καὶ τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς δημοσίας σωτηρίας. Ἐκεῖ δὲ ὑπῆρχον ἐπίσης οἱ τόμοι καὶ ὅ,τι ἄλλο ἦτο ἐν τῷ πρώην Ἀρχαιοφυλακείῳ τῆς πόλεως. Τὸ δὲ δωμάτιον ἐνθα ταῦτα πάντα ἐναπετέθησαν ἐκλείσθη διὰ κλειδῶς καὶ ἐσφραγίσθη ἐνώπιον τῶν οἰκείων γραμματέων.

Δεμάτιον. Ἀριθ. 109 Mun. κ.τ.λ. Carte Diverse 1797—1798. Θεσπισμα τῆς Κεντρικῆς Διαχείρισεως τοῦ Νομοῦ Κερκύρας ἀπὸ 3 Ὀμιχλώδους ἔτους Ζ'. (Ὀκτωβ. 1798) διορίζον ἀντὶ τοῦ Βιβλιοφύλακος Μαρμωρᾶ τὸν πολίτην Ῥουσκόνην ἀπλοῦν φύλακα (gardien) τῆς Βιβλιοθήκης.—Ἀυτόθι. Ἐγγραφὸν ἀπὸ 6 Ὀμιχλώδους ἔτους Ζ' δι' οὗ ὁ Ῥουσκόνης ἀναγγέλλει πρὸς τὸ Γραφεῖον τῆς Γενικῆς Διαχείρισεως Κερκύρας ὅτι παρέλαβε παρὰ τοῦ Μαρμωρᾶ τὴν Βιβλιοθήκην.

Ἄλλ' αἱ καθ' ἡμέραν παρουσιαζόμεναι αἰτήσεις περὶ ἀντιγράφων ἐκ μέρους τῶν πολιτῶν δὲν ἐπέτρεπον νὰ μείνωσιν οὕτως ἐγκλείστα τ' ἀρχεῖα ἐκείνα. Ὅθεν διὰ τοῦ ἀπὸ 11 Ἰουνίου 1799 ὀρισμοῦ, διορίσθη ὁ Σπυρίδων Γαλλιέλος Ἀρχαιοφύλαξ οὐχὶ μόνον τῶν ἐν τῷ ῥηθέντι ἐγκλείστῳ δωματίῳ βιβλίων, δεσμίδων καὶ ἐγγράφων, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων ἄτινα ἐν αὐτῷ δὲν ἐναπετέθησαν, σὺν τοῖς ἄλλοις δὲ τῶν τόμων καὶ λοιπῶν ἐγγράφων ἄτινα εὑρίσκονται ἐν τοῖς ἐρμαρίοις τοῦ πρώην ἀρχαιοφυλακείου τῆς πόλεως τουτέστι τῶν ἀνηκόντων εἰς τοὺς ἐνιαυσίους δικαστὰς (Giudici annali) ἐπὶ τῆς πρώην Βενετικῆς Κυβερνήσεως ὡς ἐπίσης πάντων τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων συναλλαγματικῶν καὶ ἄλλων, ἴσσοι ἐλευθέρων ὄσοι ὑπὸ κατάσχεσιν, ἄτινα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πρώην Καγκελλαρίᾳ τῆς πόλεως, ὀφείλοντος τοῦ ὡς εἴρηται διοριζομένου νὰ παραλάβῃ πάντα ταῦτα παρὰ τῶν οἰκείων γραμματέων δι' ἀκριβοῦς ἀπογραφῆς κατατεθεισομένης ἐκ τῆς Καγκελλαρίας τῆς ταῦτα ὀριζούσης Ἐπιτροπεῖας καὶ Προεδρίας, χορηγουμένου δὲ, διὰ τὴν ἐναπόθεσιν καὶ φύλαξιν τῶν ἐγγράφων ταύτων, τοῦ μικροῦ δωματίου τοῦ χρησιμεύοντος ποτέ ὡς Πρακτικῆς ἀντικαγκελλαρίας, ὑπὸ τὸ πικλάτιον τῶν πρώην Βάβλων. Ὄφειλει δὲ ὁ ῥηθείς Γαλλιέλος, ὡς ἀρχαιοφύλαξ, νὰ ἐξήγη πάντα τὰ αἰτούμενα ἀντίγραφα καὶ νὰ συντάττῃ τὰς εἰς τὰ μέρη δεούσας πράξεις, ἀπολαμβάνων διὰ ταῦτα τὰς ἐπὶ Βενετοκρατίας ὑπὸ τῶν Ἀρχαιοφυλάκων εἰσπραττομένας ἀμοιβάς. Ἐπὶ τούτῳ δὲ εἰδοποιηθήσονται οἱ οἰκείοι πρώην γραμματεῖς περὶ τῆς ὀρισθησομένης ἡμέρας, ὅπως ἀνοιχθῇ τὸ ῥηθέν δωμάτιον καὶ γίνῃ ἡ παράδοσις. Ἐν τέλει δὲ λέγεται, ὅτι τὰ ἐπίλοιπα βιβλία καὶ ἔγγραφα, ἄτινα ἀνήκον εἰς τὴν πόλιν θέλουσι μείνει εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ παρόντος Καγκελλαρίου τῆς Ἐπιτροπεῖας καὶ Προεδρίας ἐπειδὴ ὁ αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ φύλαξ τούτων καὶ ὑπὸ τὴν παρελθούσαν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν, ὅστις θέλει φροντίσῃ νὰ συνάξῃ ἅπαντα τὰ βιβλία καὶ τὰ ἔγγραφα τ' ἀνήκοντα εἰς τὰς ἐπὶ Γάλλων Ἀρχὰς Κεντρικὴν καὶ Δημοσίας Σωτηρίας καὶ Δημορχίαν, δηλαδή ὅσα ἠδυνήθη νὰ εὑρῇ μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως.¹

Ταῦτα ἀπαντῶμεν ἀφορῶντα εἰς τὸ παλαιὸν Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς πόλεως Κερκύρας, εἰς τὸν μνησθέντα Ὅρισμὸν τῆς 11 Ἰουνίου 1799. Ἀποδεικνύεται λοιπὸν θετικῶς ὅτι τὰ εἰς τὸ πρώην Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς πόλεως ἀνήκοντα βιβλία καὶ ἔγγραφα τῶν ἐπὶ Βενετοκρατίας ἐνιαυσίων δικαστῶν εὑρίσκοντο εἰστέτι ἐν τοῖς ἐρμαρίοις τοῦ αὐτοῦ πρώην Ἀρχαιοφυλακείου ταῦτα δὲ μὲ ἄλλα ἔγγραφα ὕλης, φρονοῦμεν, δικανικῆς, εὑρισκόμενα ἐν τῇ πρώην Καγκελλαρίᾳ τῆς πόλεως, παρεδίδοντο εἰς τὸν Σπυρίδωνα Γαλλιέλον τὸν συγχρόνως διορισθέντα Ἀρχαιοφύλακα τῶν παντοίων βιβλίων καὶ ἐγγράφων τῶν συνα-

¹ Δεμάτιον. Ἀριθ. 117. Ἀριθ. 2. Terzo. Deputazione e Presidenza di Corfù. I Libro (Deputazione) τ. 8 καὶ 9.)

χθέντων, ὡς εἶδαμεν εἰς ἐν τῶν ἰσογειῶν δωματίων τοῦ δημοσίου παλατίου, καὶ ἐχορηγεῖτο διὰ τὴν φύλαξιν καὶ ἐναπόθεσιν τῶν αὐτῶν βιβλίων καὶ ἐγγράφων, τὸ μικρὸν δωματίον τὸ χρησιμεῖον ποτέ ὡς Πραιτωρική ἀντικαγκελλαρία ὑπὸ τὸ παλάτιον τοῦ πρώην Βαβίλου. ¹ Τὰ δὲ λοιπὰ βιβλία καὶ ἐγγράφα τὰ ὅποια ἀνήκον εἰς τὴν πόλιν ἀφίνοντο εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Καγκελλάρου τῆς Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας, ὅστις ὑπῆρξε φύλαξ τούτων καὶ ὑπὸ τὴν παρελθοῦσαν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν. Οὗτος δὲ ἦτο αὐτὸς ὁ ἐπανειλημμένως μνησθεὶς Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς Καλογεράς, ὁ πρώην Καγκελλάριος τῆς Πόλεως ἐπὶ Βενετοκρατίας ὁ καὶ ἄμα τῆ ἐξώτει τῶν Γάλλων Καγκελλάριος χρηματίσας τῆς τότε Προσωρινῆς ἐξαμελοῦς Ἐπιτροπῆς. ² Ἐνωεῖται δὲ ὅτι τὰ εἰς τοῦτον ἐμπιστευόμενα βιβλία καὶ ἐγγράφα ἦσαν κυρίως οἱ Τόμοι τῶν διαφόρων ἀντικειμένων καὶ τ' ἄλλα τὰ εἰς τὴν πρώην Καγκελλαρίαν τῆς πόλεως ἀνήκοντα, τὰ πρὸς τὴν διοίκησιν αὐτῆς ἀμέσως σχετιζόμενα, τὰ κυρίως ἀπογελοῦντα τὸ παλαιὸν Ἀρχαιοφυλακεῖον αὐτῆς.

Ἀρμόζει δὲ νὰ μνημονεύσωμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ αὐτὸς Καλογεράς δι' ἑτέρου ἀπὸ 15 Ἰουλίου 1799 Ὄρισμοῦ τῶν μνηθέντων Ἐπιτρόπων καὶ Προέδρων, ἐπεφορτίζετο ἐπίσης τὴν κατάρτισιν τῆς ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας συστηθείσης τότε νέας Χρυσῆς βίβλου, ἣτις ὡς ἀνανέωσις τῆς ὑπὸ τῶν Γάλλων πυρποληθείσης παλαιᾶς εὐλόγως ἔπρεπε νὰ ἦναι ἔργον ἀνδρὸς ἔχοντος ἀνά χειρὰς τὰ κυριώτερα ἐγγράφα τοῦ παλαιοῦ Ἀρχαιοφυλακεῖου τῆς πόλεως. ³

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἶδομεν θετικῶς ὅτι τὰ βιβλία τῶν ἐνιαυσίων δικαστῶν ὑπάρχοντα εἰσέτι καὶ μετὰ τὴν ἐξωσιν τῶν Γάλλων εἰς τὸ ἐν τῷ Παλατίῳ τοῦ πρώην Βαβίλου παλαιὸν Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς πόλεως καὶ ἄλλα εἰς τὴν αὐτόθι Καγκελλαρίαν ταύτης, ἐναπετέθησαν εἰς ἐν δωμάτιον τοῦ αὐτοῦ Παλατίου. Ἄλλ' ἂν καὶ οὐδὲν λέγεται ποῦ ἐτέθησαν τ' ἄλλα βιβλία τῆς πόλεως τὰ ἐμπιστευθέντα εἰς τὸν Γεώργιον Ἰωάννην Βαπτιστῆν Καλογεράν, ὡς τότε Καγκελλάριον τῆς προϊσταμένης τῶν ἐγχωρίων πραγμάτων Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας τοῦ Ἑλλάσσοιο Συμβουλίου Κερκύρας, ἣτις εἶχε

¹ Σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὡς πρὸς τὸν Σπυρίδωνα Γαλλιέλον ὅτι τῆ 22 Ἰουλίου 1799 διορίσθη Ἀρχαιοφύλαξ τῶν Ποινικῶν καὶ Ἀστικῶν Πράξεων τοῦ πρώην Δικαστηρίου τοῦ Γεν. Προβλεπτοῦ (Fogo ex Prefetizio). Τῆ 7 Σεπτ. διατάχεται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν διάσωσιν καὶ παραλαβὴν τούτων ἐκ τῶν μερῶν ὅπου ἦσαν. (Δεμάτιον Ἀριθ. 119. No. 4 Deputaz. e Presid. di Corfù Βιβλ. ἀριθ. 20 Mandati del 1799 al 1801 φυλλ. 1.) Τῆ δὲ 14 Αὐγούστου 1800 ἡ αὐτὴ Ἀρχὴ, ὡς Ἀρχαιοφύλακα ὑπ' αὐτῆς ἐκλελεγμένον παρήγγειλεν αὐτὸν νὰ ἐκκενώσῃ τὰ εἰς ἄλλας δημοσίας ἀνάγκας προωρισμένα δωμάτια, ὅπου ὑπῆρχον τὰ εἰς αὐτὸν ἐμπιστευόμενα βιβλία καὶ μεταφέρῃ αὐτὰ εἰς ἐν δωμάτιον ἐν τῇ ὄροφῃ τοῦ πρώην Παλατίου τοῦ Βαβίλου τὸ ἤδη ἐπὶ τούτῳ παρασκευασθέν. (Αὐτόθι: φυλλ. 29) Ἄδηλον ἂν προέκειτο περὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἐμπιστευθέντων ἐγγράφων τοῦ πρώην Ἀρχαιοφυλακεῖου τῆς πόλεως ἢ μόνον περὶ τῶν ἄλλων.

² Δεμάτιον ἀριθ. 117. ἀριθ. 2 Terzo ὡς ἄνω. Ἀναφορὰ τοῦ Γ. Γ. Β. Καλογερά.

³ Αὐτόθι: φυλλ. 17.

τὴν ἔδραν τῆς ἐν τῷ πρώην Λατινικῷ Ἀρχιεπισκοπεῖῳ τῷ ἐπὶ Δημοκρατικῶν Γάλλων μετατραπέντι εἰς οἴκημα τῆς Κοινότητος τῷ τότε ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας δημοσίῳ παλατίῳ λεγομένῳ, ἦτο ἐπόμενον νὰ τηρῶνται καὶ ταῦτα παρὰ τῆ αὐτῆ Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας ἐν τῷ οἰκίματι ἐκείνῳ, ὡς ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἐγχώριον Διοίκησιν, οἰκδήποτε ἂν ὑπῆρχεν ἡ ἐπωνυμία καὶ ἡ διοργανώσις αὐτῆς, εἴτε ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας, εἴτε ἐπὶ τῆς ταύτην μετ' ὀλίγα ἔτη διαδεξαμένης δεσποτίας τῶν Αὐτοκρατορικῶν Γάλλων. Σημειωτέον δὲ ὡς πρὸς τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας, ὅτι ἕτερος ὄρισμός τῶν Ἐπιτρόπων καὶ Προέδρων τοῦ Ἑλλάσσοιο Συμβουλίου ὑπὸ χρονίαν 15 Ἰουλίου 1799 ἀφορῶν καὶ οὗτος εἰς τὴν δίσωσιν τῶν ἐν τῷ Παλατίῳ τῆς Κυβερνήσεως εὑρεθέντων, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἐγγράφων, δέχεται τὴν πρότασιν ἑτέρου Ἰωάννου Καλογερά Καγκελλάρου τοῦ Κκυργιο-οδικεῖου προτενεχθέντος ἄνευ ἀξιώσεως ἀμοιβῆς νὰ ἐξετάσῃ ἐπιμελῶς τὰ ἐγγράφα ἐκείνα, διαλογήτῃ καὶ κατατάξῃ αὐτὰ πρὸς διευκόλυνσιν τῆς εὔρεσεως πάσης πράξεως ἀναγκαίας εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις, ὅπως ἐν τάξει αὐτὰ κατατεθῶσιν ἐν τῇ Καγκελλαρίᾳ τῆς Ἐπιτροπείας καὶ Προεδρίας χάριν τῶν ἐνδικαφερομένων. ¹ Καὶ ἐντεῦθεν αὐξάνει ἡ πιθανότης ὅτι καὶ τὰ εἰς τὸν Γεώργιον Ἰωάννην Βαπτιστῆν Καλογεράν ἐμπιστευθέντα βιβλία καὶ ἐγγράφα τῆς πόλεως ἐναπετέθησαν ἐν τῷ αὐτῷ οἰκίματι τῆς τότε προϊσταμένης Ἐγχωρίου Ἀρχῆς τῆς Κερκύρας. Ἐκεῖ δὲ ἔπρεπε νὰ μένωσιν, ἐκτός ἂν οὗτος, ὅστις ἐγένετο βραδύτερον καὶ φύλαξ τῶν βιβλίων τῶν τεθνεώτων συμβολαιογράφων, μὴ ἐτήρησε μετὰ τούτων καὶ τὰ εἰς αὐτὸν ἐμπιστευθέντα παλαιὰ βιβλία καὶ ἐγγράφα τῆς πόλεως ἴσως καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ αὐτὰ περισώσας.

Θέλομεν προσθήσῃ ἐνταῦθα ὅτι κατὰ τὰς συμβάσας ἐμφυλίου ταραχᾶς ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας, ἕνεκα τοῦ Ἀριστοκρατικοῦ αὐτῆς Συντάγματος, καθ' ὅς ἐπὶ τὸ δημοτικώτερον συνεκροτήθη ἡ Γενικὴ Ἐπιτροπεία τῆς Πόλεως τῶν προαστίων καὶ τῶν κωμῶν τῆς Κερκύρας, ἣτις ἀπὸ τῆς 16 Νοεμβρίου 1801 κατέλαβεν ἐπὶ ὀλίγους μῆνας τὴν θέσιν τῶν προηγουμένων Ἐγχωρίων Ἀρχῶν, μεχρι μηνὸς Μαρτίου 1802, αὐτὸς ὁ Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς Καλογεράς, δι' ἀναφορᾶς προσαχθείσης τῆ 24 Ἰανουαρίου 1802 πρὸς τὴν Προεδρίαν τῆς αὐτῆς Γενικῆς Ἐπιτροπείας, ὡς διαταχθεὶς νὰ ἐγχειρίσῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἀργυρᾶν λαμπάδα καὶ τὸ μελανοδοχεῖον, ἅτινα ὑπετίθετο ὅτι εἶχεν εἰσέτι εἰς χεῖράς του, ὡς ὑπάρξας ἐπὶ Βενετοκρατίας Καγκελλάριος τῆς πόλεως, ἀπολογούμενος ὅτι εἶχεν ἤδη παραδώσῃ ταῦτα εἰς τὴν ἐν ἔτει 1797 καθεστηκυῖαν ἐπὶ Γάλλων Ἀρχὴν ἐπέλεγεν: «Ἡ τιμιότης σας ἠξεῦρετε μὲ ποῖαν θερμότητα ἐνήργησα τὰς προσταγὰς σας ἵνα ἐγχειρίσω εὐθὺς ὅ,τι εἶχα εἰς χεῖράς μου ταύτην τὴν ὑστέραν φορᾶν.» ² Διὰ τῶν ἐκ-

¹ Αὐτόθι: φυλλ. 18.

² Δεμάτιον ἀριθ. 127. Atteggio dell' Onoranda Generale Deputazione di Corfù—No 11.

φράσεων αὐτῶν, αἰνίττεται οὗτος γενομένην τινὰ παράδοσιν ἐγγράφων ἢ μᾶλλον πραγμάτων εἰς χεῖρας του εὐρεθέντων ὡς πρώην Καγκελλαρίου τῆς πόλεως; Ὅπως δὴποτε, ἡ γενομένη αὕτη πρόσκλησις εἰς τὸν Καλογεράν, ἔχει μίαν σχέσιν πρὸς τὸ Παλαιὸν Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς πόλεως, καθ' ὃ μαρτυροῦσα ὅτι οὗτος εἰσέτι καὶ τότε ἐθεωρεῖτο ὡς ἔχων εἰς χεῖρας του πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὴν ἐπὶ Βενετῶν Καγκελλαρίαν τῆς πόλεως, ὅπερ ἐνισχύει ἔτι μᾶλλον τὴν ἡμετέραν γνώμην ὅτι αὐτὸς ἦτο πράγματι ὁ κάτοχος τοῦ παλαιοῦ Ἀρχαιοφυλακείου.

Δ.

Διάδοχοι τῆς ἐν Ἑπτανήσῳ Ῥωσικῆς κατοχῆς ἐπῆλθον ἐν τούτοις μετὰ τὴν ἐν Τιλιτ εἰρήνην, οἱ αὐτοκρατορικοὶ Γάλλοι ὧν τὰ πρῶτα τάγματα ἀφικνοῦντο εἰς Κέρκυραν τῇ 7 Αὐγούστου 1807 καὶ τῇ 13 ὁ Ἀρχιστρατήγος αὐτῶν. Εὐθὺς δὲ τῇ 14)26 Αὐγούστου ἡ Ἑπτανησιακὴ Γερουσία ἐφάνερον πρὸς τοὺς κατοίκους τὴν ἐπελθοῦσαν μεταβολὴν καὶ δι' ἐτέρας αὐτῆς προκηρύξας τῇ 23 Αὐγούστου) 4 Σεπτεμβρίου ἀνήγγελλε τὴν ὑπὸ τοῦ Γάλλου Ἀρχιστρατήγου καὶ Γενικοῦ Κυβερνήτου Κερκύρας καὶ ἐξαρτωμένω χωρῶν Καίσαρος Βερδιέ, ἐπιδοθεῖσαν αὐτῇ ἐν ὀνόματι τοῦ Αὐτοκράτορος τῶν Γάλλων καὶ Βασιλέως τῆς Ἰταλίας Ναπολέοντος Α'. ὑπὸ χρονίαν ἀ. Σεπτεμβρίου 1807 Β. Ν. Προσωρινὴν Διοργάνωσιν καθ' ἣν ἡ Ἑπτανήσος Πολιτεία περιελαμβάνετο εἰς τὰς ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν Αὐτοκρατορίαν ὑπαγομένης Κυβερνήσεις. ¹

Περὶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας σημαντικὸν μέρος τῶν ἐγγράφων τοῦ Παλαιοῦ Ἀρχαιοφυλακείου τῆς πόλεως, ἦτοι οἱ τόμοι τῶν διαφόρων ἀντικειμένων, τὸ λεγόμενον Βιβλίον τοῦ Χρυσοβούλλου καὶ αἱ πρὸς εἶσαι εὐρέθησαν ἐν τῷ Δημοσίῳ Παλατίῳ ὡπωσοῦν συγκεχυμένα καὶ ἐπεφορτίσθη τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1807, ὑπὸ τοῦ τότε ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ Γενικῆς Ἀστυνομίας Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας νὰ συνάξῃ καὶ διασώσῃ αὐτὰ, αὐτὸς ὁ πρώην Καγκελλάριος Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς Καλογεράς ὅπερ αὐτὸς οὗτος μαρτυρεῖ. Καὶ ἐντεῦθεν δὲν φαίνεται οὗτος κατὰ τὴν τεταραγμένην ἐκείνην περίοδον τῶν Κυβερνητικῶν τῆς Ἑπτανήσου μεταβολῶν ὄλως παύσας τοῦ νὰ ἐπιμε-

Terzo. Filze No 7. Memorie da 4 Nov. 1801 12 Feb. 1802. φυλλ. 190. Ἡ ἐν τῇ Δέσμῃ ταύτῃ εὐρισκομένη ἀναφορὰ τοῦ Γ. Ι. Β. Καλογερά, περὶ ἧς ὁ λόγος, φέρει χρονίαν 1801. 22 Ἰανουαρίου. Ἄλλ' ἡ σημείωσις τοῦ ἔτους εἶναι προδήλως γραφικὸν λάθος, διότι ἡ Ἀρχὴ πρὸς ἣν ἀποτείνεται δὲν ὑπῆρχεν ἰδρυμένη εἰμὴ ἀπὸ Νοεμβρίου 1801. Διὸ πραγματικὴν χρονίαν παραδεχόμεθα τὴν 22 Ἰανουαρίου 1802.

¹ Le Tre Costituzioni (1800, 1803, 1817) delle Sette Isole Ionie ed i relativi documenti. Corfù Tipografia Mercurio 1849. σελ. 121, μέχρις 125.

Χρονικὸν Ν. Ἀρλιώτου ἐκδοθὲν ὑπὸ Ν. Β. Μάνεση. Σελ. 103. Ἡ ὑπὸ τῶν ἀναχωρούντων Ῥώτων εἰς τοὺς Γάλλους παράδοσις τῆς Κερκύρας ἐτελειόθη τὴν 16 Σεπτ. 1807.

λήται καὶ ἐπιτηρῆ τὰ ἔκπαλαι εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του ὑπαγόμενα ἐγγράφα τῆς πρώην Καγκελλαρίας τῆς πόλεως, τουτέστι τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου αὐτῆς. Καὶ ἡ περίστασις τῆς ἐν τῷ Δημοσίῳ Παλατίῳ ἐν ἔτει 1807 εὐρέσεως τῶν βιβλίων τῆς πόλεως συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς γνώμης ὅτι ἐκεῖ ἐτηροῦντο ταῦτα καὶ προηγουμένως παρὰ τῇ ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας προϊσταμένη Ἀρχῇ τῆς ἐγγωρίου διοικήσεως Κερκύρας.

Ἄλλ' ὀλίγον διετέλεσεν ἐν τῷ οἰκῆματι ἐκεῖνῳ ὃ ἄρα τῇ ἐλεύσει τῶν Αὐτοκρατορικῶν Γάλλων διορισθεὶς Διαχειριστῆς Κερκύρας (Amministratore di Corfù) τουτέστι προϊστάμενος τῆς ἐγγωρίου Διοικήσεως Στυλιανὸς Βλασόπουλος, ὁ καὶ βραδύτερον μετὰ τὴν ἔλευσιν τῶν Ἀγγλῶν ἐξακολουθήσας τοιοῦτος. Ἀναφέρει οὗτος πρὸς τὸν Γραμματέα τῆς Ἐπικρατείας τῇ 26 Ἰανουαρίου 1808, ὅτι τὸ γραφεῖον του μετετέθη ἐκ τοῦ Δημοσίου Παλατίου, εἰς τὴν οἰκίαν τῶν ἀδελφῶν Πολίτη. ¹ Ἰδίως δὲ περὶ τοῦ παρὰ τῇ Διαχειρίσει αὐτοῦ Ἀρχαιοφυλακείου ποιούμενος λόγον τῇ 7 Μαρτίου αὐτοῦ ἔτους, γράφει πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Γερουσίας τῆς Ἑπτανήσου ὅτι «τοιαύτη εἶναι ἡ ἀταξία τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου, ὥστε πρὸς εὔρεσιν οἰουδήποτε ἐγγράφου δεόν νὰ ἐξετασθῶσι πάντα αἱ πράξεις τῶν παρελθουσῶν Κυβερνήσεων. ²

Ταῦτα ἐξηγοῦσι πιθανῶς διὰ τί ἐν ἔτει 1807 τὰ ἐγγράφα τοῦ Παλαιοῦ Ἀρχαιοφυλακείου τὰ εὐρεθέντα ἐν τῷ Δημοσίῳ Παλατίῳ ὡπωσοῦν συγκεχυμένα, ἐνεπιστεύθησαν εἰς τὸν μνησθέντα ἀρχαῖον Καγκελλάριον τῆς πόλεως, ὅστις, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω ἀποδεδειγμένως εὐρίσκειται κάτοχος αὐτῶν ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1807, μέχρι τῆς μεθ' ἱκανῶ ἔτη ἐναποθέσεως αὐτῶν εἰς τὸ ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τὴν Βρετανικὴν Προστασίαν Ἰονίου Κράτους ἀνακαινισθὲν Τοπικὸν Ἀρχαιοφυλακεῖον Κερκύρας.

Ε.

Πρὸς διευκρίνισιν τοῦ ἡμετέρου θέματος διὰ βραχείας παρεκβάσεως θέλομεν σημειώσῃ ἐνταῦθα ἐν παρόδῳ ὅτι ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας ὑπῆρχεν ἤδη ἐν Κερκύρα καὶ ἐν Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς Γενικῆς Κυβερνήσεως, ὡς καὶ προηγουμένως ἐπὶ Βενετοκρατίας τὸ τῆς ὑπερτάτης ἐν ταῖς νήσοις Βενετικῆς Ἀρχῆς τὸ ἐν τῷ Παλατίῳ φρουρίῳ Ἀρχαιοφυλακεῖον τοῦ Γενικοῦ Προβλεπτοῦ τῆς θαλάσσης εἴτε τῶν τῆς Ἀνατολῆς νήσων λεγομένου. Ἄδελφά εἰσι τὰ κατὰ τὴν εἰκοσάμηνον κυριαρχίαν τῶν Δημοκρατικῶν Γάλλων, ὧν ἡ ἐπὶ τῶν ἑπτὰ Νήσων ὑπερτάτη Ἀρχὴ ἦτο κυρίως στρατιωτικὴ. Ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολι-

¹ Δεμάτιον ἀριθ. 30 Amministratore Sr. D. Vlassopulo. Registro Imo Dispacci ai tre Sig. Secretarii Σελ. 97.

² Αὐτόθι. Registro II Dispacci a S. E. il Presidente del Senato delle Sette Isole Σελ. 20.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τείαις βλέπομεν τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς Γερουσίας μνημονευόμενον ἐν ἐπισημῶντι ἐγγράφῳ ὑπὸ χρονίαν 11 Ὀκτωβρίου 1804 τοῦ τότε Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας Ἰω. Καποδιστρίου, τοῦ μετὰ ταῦτα ἀοιδίου καὶ πολυκλαύστου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος. Εἰς ἐκεῖνο δὲ τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς Γερουσίας εἶτε τῆς Γενικῆς Κυβερνήσεως, δίδει ἐπισημοτέραν καθιέρωσιν καὶ διοργάνωσιν, ὁ κατὰ τὴν 3 Ἰανουαρίου 1807 ψηφισθεὶς ὑπὸ τοῦ τότε Νομοθετικοῦ Σώματος Ὁργανικὸς νόμος περὶ τῆς Ἡγεμονικῆς Ἀρχῆς τῆς Ἐπτανήσου Πολιτείας.

Διαλαμβάνει ὁ Νόμος ἐκεῖνος ἐν ἀρθρῷ 15. ὅτι ὑπάρχει Γενικὸς Ἀρχειοφύλαξ, ἐκλεγόμενος παρὰ τῆς Ἡγεμονικῆς Ἀρχῆς, ὅστις φυλάττει ἅπαντα τὰ δημόσια ἔγγραφα τὰ ὑπὸ τῶν Ὑπουργῶν εἰς αὐτὸν παραδιδόμενα καὶ παραλαμβάνει ἐπίσης καὶ φυλάττει τὸ Ἀρχειοφυλακεῖον τῶν προηγουμένων Διοικήσεων τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἀρχῆς. Ὅρίζει δὲ ὁ νόμος αὐτὸς (ἐν ἀρθρῷ 17.) ὅτι ἰδιαίτερον Ἀρχειοφυλακεῖον φυλάττει τὰ ἔγγραφα τ' ἀφορῶντα εἰς τὴν Ἰδρυσιν τῆς Πολιτείας, τὴν ἀναγνώρισιν αὐτῆς ὑπὸ τῶν ξένων Δυνάμεων, τὰς διαπραγματεύσεις, τὰς συνθήκας, τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλογραφίαν, ἣν ἡ Ἡγεμονικὴ Ἀρχὴ κρίνει ἀξίαν ἐπιζηλοτέρας περιφρουρήσεως, ὡσαύτως τὰ πρωτότυπα τῶν νόμων καὶ ἅπαντα τὰ ἔγγραφα ἐφ' ὧν οὗτοι στηρίζονται. Κλείεται δὲ διὰ τριῶν κλειδῶν, ὧν μίαν ἔχει ὁ Ἡγεμὼν, μίαν ὁ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργός καὶ μίαν ὁ Γενικὸς Ἀρχειοφύλαξ.¹

Τούτου δὲ τοῦ Ἀρχειοφυλακεῖου τῆς Γενικῆς Κυβερνήσεως τὴν ὑπαρξίν ἀνεγνώρισε καὶ τὸ Σύνταγμα τοῦ Ἠνωμένου Ἰονίου Κράτους ἐν ἔτει 1817, ποιούμενον ῥητῶς λόγον τοῦ Ἀρχειοφύλακος τῆς Γενικῆς Κυβερνήσεως τοῦ Ἠνωμένου Ἰονίου Κράτους.² Ἀλλὰ τὸ ἴδρυμα τοῦτο, τὸ γνωστὸν καὶ σήμερον ὡς Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς Ἰονίου Γερουσίας, ἀνήκον εἰς τὴν Γενικὴν Κυβέρνησιν τοῦ Ἠνωμένου Ἰονίου Κράτους, οὐδὲν ἔχει κοινὸν οὔτε μετὰ τοῦ παλαιοῦ Ἀρχειοφυλακεῖου τῆς Πόλεως Κερκύρας, οὔτε μετὰ τοῦ νῦν Τοπικοῦ Ἀρχειοφυλακεῖου.

ΣΤ'.

Μετὰ τὴν Ἰδρυσιν τοῦ Ἠνωμένου Κράτους τῶν Ἰονίων νήσων ὑπὸ τὴν Βρετανικὴν Προστασίαν, τὸ Σύνταγμα τοῦ ἔτους 1817 ἀναγνωρίζει τὴν προγενεστέρην ὑπαρξίν τοῦ ἐγγωρίου Ἀρχειοφυλακεῖου Κερκύρας, ὀρίζον εἰς τὰς περὶ τῶν Τοπικῶν Διοικήσεων διατάξεις, ὅτι ὁ τῆς Τοπικῆς διοικήσεως προϊστάμενος Ἐπαρχὸς ἐκάστης νήσου θέλει ἔχει ὑπ' αὐτὸν τὸν Ἀρχειοφύλακα ὑπ' αὐτοῦ διοριζόμενον, τῇ ἐγκρίσει τῆς Γερουσίας καὶ ὄντα τῆς νήσου ἰθαγενῆ.³ Συμφώνως δὲ πρὸς τὰς διατάξεις ταύτας διορίζεται ὁ πρῶτος

¹ Le Tre Costituzioni delle Isole Jonie. Σελ. 114, 116 καὶ 117.

² Κεφ. Γ'. Τμῆμ. γ'. ἀρθ. 23.

³ Σύνταγμα τοῦ ἔτους 1817. Κεφ. Α'. Τμῆμ. Β'. ἀρθ. 4. Τμῆμ. Γ'. ἀρθ. 15.

Ἀρχειοφύλαξ καὶ ἀναφαίνεται τὸ νῦν Τοπικὸν Ἀρχειοφυλακεῖον ἐν ἔτει 1818, τὸ ὁποῖον ἐγκατεστάθη τότε παρὰ τῷ Ἐπαρχεῖῳ Κερκύρας, ἐν τῇ κατὰ τὴν ἀγορὰν τῆς πόλεως οἰκίᾳ τῶν Κομήτων Φλαμπουριάρη, πρώην οἰκίᾳ Κομπίτην, ἐν ἣ συνάγονται τὰ ἔγγραφα τῶν πρώην διαφόρων ἐπὶ Γάλλων καὶ Ῥώσων διοικήσεων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1799, ἅτινα ὑπῆρχον παρὰ τῇ Γραμματεῖᾳ τοῦ πρώην Διαχειριστοῦ Κερκύρας Στυλιανοῦ Βλασοπούλου.¹ Τότε δὲ ὁ μνησθεὶς Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς Καλογεράς ἐν ἔτει 1819 χρηματίσας τέως ὑποφύλαξ (vice custode) τῶν βιβλίων τῶν τεθνεώτων Συμβολαιογράφων, ὧν προηγουμένως εἶχεν ὑπάρξην καὶ φύλαξ, παρίσταται ἀρχόμενος τῆς παραδόσεως τῶν παρ' αὐτῷ Συμβολαιογραφικῶν Πράξεων πρὸς τὸν τότε τοπικὸν Ἀρχειοφύλακα Σπυρίδωνα Βαρχλάμ.² Ἐν ἔτει δὲ 1822 τῇ 5 Αὐγούστου ὡς πρώην Καγκελλάριος τῆς πόλεως ἐκτελεῖ τὴν πρὸς τὸν αὐτὸν Ἀρχειοφύλακα παράδοσιν τῶν Τόμων οἵτινες ὑπῆρχον ἐν τῷ Ἀρχειοφυλακεῖῳ τῆς πόλεως διὰ τακτικῶν καταλόγου, μεθ' ὧν παραδίδει καὶ τὸ ἐκ μεμβράνης βιβλίον τὸ ἐπικαλούμενον χρυσόβουλλον, ἅτινα πάντα ἐσώζοντο παρ' αὐτῷ.³ Ἐν ἔτει δὲ 1825 κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 3 καὶ ὑπὸ χρονίαν 25 Ἰουλίου Κυβερνητικῆς πράξεως, δημοσιευσεῖσιν τῇ 5 Αὐγούστου, ἧτις διέταττε τὴν εἰς τὸ Ἐπαρχεῖον προσαγωγὴν τῶν παρὰ ἰδιώταις ὑπαρχόντων δημοσίων ἐμγράφων ἵνα κατατεθῶσιν ἐν τῷ Τοπικῷ Ἀρχειοφυλακεῖῳ, ὁ αὐτὸς Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς Καλογεράς δι' ἀναφορᾶς προσαχθεῖσιν τῇ 20 Σεπτεμβρίου πρὸς τὸν Ἐπαρχον Κερκύρας παρουσίαζεν ἕτερα ἔγγραφα, ἅτινα ἤθελε νὰ παραδώσῃ. Καθ' ἃ δὲ ἐξέθετεν ἐν τῇ ἀναφορᾷ καὶ ἀκριβῶς διελαμβάνοντο ἐν τῇ κεφαλίδι τοῦ προσαγομένου καταλόγου ὅστις ἐχρονολογεῖτο ἀπὸ 20 Αὐγούστου 1825, τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα ἀνήκον εἰς τὸ πρῶν Ἀρχειοφυλακεῖον τῆς πόλεως καὶ συνεπείᾳ τῆς ἀπὸ 12 Σεπτεμβρίου 1807 διαταγῆς τοῦ τότε ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἐπὶ τῆς Γενικῆς Ἀστυνομίας Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας⁴, εἶχε διατώσει αὐτὰ ἐκ τῆς αἰθούσης τοῦ Δημοσίου Παλατίου ὅπου ἦσαν διεσκορπισμένα μετὰ πολλῶν ἄλλων ἅτινα ἤδη παρεδῶκεν, εἰς τὸν τότε Ἀρχειοφύλακα νῦν δὲ Γραμματέα τοῦ Ἐπαρχείου Σπυρίδωνα Βαρχλάμ.» Ἦσαν δὲ ταῦτα τὰ βιβλία τῶν Πρεσβειῶν καὶ ἄλλα τινα. Καὶ τὸ σπουδαῖον τοῦτο μέρος τοῦ πρώην

¹ Δεμάτιον Ἀριθ. 2289. Atteggio Sig. Spiridione Varlamo era Archivista Locale e addetto alla Revisione de' Notaj. Registro Lettere, 26 Febr. 1818.

² Αὐτόθι. Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐπαρχον 7 Μαΐου 1819.

³ Δεμάτιον. ἀριθ. 97 Inventarii di Documenti consegnati in Archivio delle differenti Autorità in diverse epoche.

⁴ Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 28 ἀπὸ 29 Σεπτεμβρίου 1825 Πρακτικῷ τοῦ Ἐπαρχου ἡ χρονία τῆς διαταγῆς ταύτης φέρεται 12 Νοεμβρίου 1807. Θεωροῦμεν ὅμως ἀκριβῆ τὴν χρονίαν 12 Σεπτεμβρίου 1807, ἣν μνημονεύει ὁ Κατάλογος, ὡς ἐπίσης τὸ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1825 ἔγγραφο τοῦ Ἐπαρχου ὑπ' ἀριθ. 273, διαβιβάζοντος πρὸς τὴν Γερουσίαν τὸν β. θέντα Κατάλογον.

Ἀρχαιοφυλακείου τῆς πόλεως, παραδοθὲν τακτικῶς τῇ 4. Νοεμβρίου 1825 ὑπὸ τοῦ πρώην Καγκελλάρου αὐτῆς εἰς τὸν τότε Γραμματέα τοῦ Ἐπαρχείου Σπυρίδωνα Βαρλάμ, συνεπιεῖ τῶν ἐπὶ τούτῳ ἀποφάσεων τῆς Γερουσίας τῇ 8)20 Ἀπριλίου 1826, παρεδόθη παρὰ τοῦ ῥηθέντος Γραμματέως εἰς τὸν Ἀρχαιοφύλακα Ἰωάννην Κασσιμάτην, ὅστις παρὰ πόδα τῆς γενομένης αὐτῷ παραδόσεως διαδηλοῖ ὅτι πρόκειται νὰ ἐνωθῶσι μετὰ τῶν λοιπῶν, τῶν ἤδη ἐν τῷ Δημοσίῳ Ἀρχαιοφυλακείῳ εὕρισκομένων, ἅτινα ἀνήκον εἰς τὸ πρῶην Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς πόλεως, οὕτινος ἐπίσης ὁ ῥηθεὶς Καλογεράς εἶχε πραγματοποιήσει τὴν παράδοσιν.¹

Ἐντεῦθεν ὅπως δήποτε προκύπτει θετικῶς ὅτι μέχρι τῆς εἰς τὸ Ἐπαρχεῖον παραδόσεως καὶ ἐν τῷ νῦν Ἀρχαιοφυλακείῳ καταθέσεως ἀπάντων τῶν μνησθέντων ἐγγράφων τοῦ πρώην Ἀρχαιοφυλακείου τῆς πόλεως, πρῶτον μὲν τῶν τόμων τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως Κερκύρας καὶ τοῦ λεγομένου βιβλίου τοῦ Χρυσοβούλλου, ἔπειτα δὲ τῶν τομιδίων τῶν Πρεσβειῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς συγκαταχλογιζομένων, εἰς τὴν διάσωσιν καὶ διατήρησιν αὐτῶν οὐσιωδῶς συνέτεινεν ὁ τελευταῖος Καγκελλάριος τῆς πόλεως Γεώργιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς Καλογεράς. Προκύπτει δ' ἐπίσης ἐντεῦθεν τὸ κυριώτατον ὅτι, ἀπὸ τοῦδε τὸ ἐπὶ Βενετοκρατίας Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς πόλεως συνταυτίζεται πληρέστατα μετὰ τοῦ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ, κατὰ φυσικὴν διαδοχὴν πηγάζσαντος τοπικοῦ Ἀρχαιοφυλακείου Κερκύρας.

Ζ'

Τὴν κατάστασιν τοῦ ἐν ἔτει 1818 Τοπικοῦ Ἀρχαιοφυλακείου ὅπερ ὡς εἴπομεν, ἐγκατεστάθη παρὰ τῷ Ἐπαρχείῳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Φλαμπουριάκη κειμένη κατὰ τὴν ἀγορὰν τῆς πόλεως, καὶ τῶν συνηγμένων ἤδη ἐν αὐτῷ ἐγγράφων ἐκ τῶν διαφόρων προϋπαρχόντων τμημάτων Ἀρχαιοφυλακείων ἰδοῦ πῶς ἐξεικονίζει, τῇ 26 Φεβρουαρίου 1818, γράφων πρὸς τὸν Ἐπαρχον Κερκύρας, ὁ πρῶτος λαβὼν τὸ ὑπόρρημα Τοπικοῦ Ἀρχαιοφύλακος Σπυρίδων Βαρλάμ.

Ἄπασῶν, λέγει, τῶν πραξολογιῶν ἢ καταστάσεις δὲν εἶναι εἰς ἔπρεπε, πλεῖστα δεμάτια χαρτίων ἀπαιτεῖται ἐπειγόντως νὰ τακτοποιηθῶσιν εἰς δε-

¹ Δεμάτιον ἀριθ. 97. Inventarii di Documenti consegnati in Archivio κ.τ.λ. Κατάλογος 20 Αὐγούστου 1825.

Δεμάτιον ἀριθ. 255. Reggenza Pres. Cav. Stamo Calchiopulo. Reggistro 3 Processi Verbali. Πρακτικὸν ἀριθ. 28 τῆς 29 Σεπτ. 1825. Πρακτ. ἀριθ. 65 τῆς 5 Δεκεμβρίου 1825 καὶ ἀριθ. 352 τῆς 30 Μαρτίου 1826.

Δεμάτιον ἀριθ. 256 Reggenza ὡς ἄνω Reggistri Lettere ed Uffici al Senato ἀριθ. 273 ἔγγραφο 5 Δεκ. 1825.

Δεμάτιον ἀριθ. 258. Reggenza ὡς ἄνω. Lettere ed Uffici della Reggenza ad autorità diverse. Ἀριθ. 48 ἐπιστολὴ 5 Αὐγούστου 1825 πρὸς τοὺς τότε Ἀστυνομούς.

σμίδας· τὸ οἶκμα δὲ ὅπου ὑπάρχουσιν εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνον ἕνεκα τῶν ὑπ' αὐτὸ ὑπαρχόντων μαγειριῶν ἐν ὑπαίθρῳ (focolai) καὶ τοῦ ἀπὸ τούτων ἀναπεμπομένου καπνοῦ, διὰ τὴν παλαιότητα τοῦ κτιρίου καὶ διὰ τὴν ὀλίγην στερεότητα τῶν θυρῶν καὶ τῶν κλειθρῶν. Εἰς ταῦτα δὲ πάντα προσθετέον τὴν ἔλλειψιν ἐρμαρίων πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν ἐγγράφων». Ὑποβάλλει ἐν τέλει τὴν ἀνάγκην ἀλλαγῆς οἰκήματος καὶ ἀποκτήσεως ἐρμαρίων, τραπεζῶν καὶ μελανοδοχείων, προκειμένου περὶ Ἀρχαιοφυλακείου ὄντος ἐν τῇ συστάσει αὐτοῦ, ἔρθα μέλλουσι νὰ συναχθῶσιν ὁμοῦ ἅπαντα τὰ διάφορα τμήματα Ἀρχαιοφυλακείων τῆς πόλεως τῶν ὁποίων γνωστὴ ὑπάρχει εἰς τε τὴν Γερουσίαν καὶ τὸν Ἐπαρχον, ἢ κατάστασις καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐτηροῦντο τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα ἐξ ὧν κρέμαται ἡ τύχη πολλῶν οἰκογενειῶν.¹

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1818 μέχρι τοῦ ἔτους 1833 μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ ἀσχολία τοῦ τε μνησθέντος Ἀρχαιοφύλακος, καὶ τοῦ ἐν ἔτει 1823 κατὰ μῆνα Μάρτιον διαδεχθέντος αὐτὸν ἐπιμελοῦς καὶ φιλοπόνου Ἰωάννου Κασσιμάτη,² διὰ τὴν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους πληθὺν τῶν εἰς τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον συγκαμιζομένων πνυτοίων βιβλίων καὶ ἐγγράφων τῶν προηγουμένων ἐγχωρίων πολιτικῶν Ἀρχῶν καὶ τῶν δικαστηρίων, καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἐν αὐτῷ συνενώσεως τῶν βιβλίων καὶ ἐγγράφων τῶν τεθνεώτων Συμβολαιογράφων, ἅτινα ἐπὶ Βενετοκρατίας ἀπετέλουν, ὡς ἀλλαχοῦ ἐρρέθη, ἰδιαίτερον Ἀρχαιοφυλακεῖον τὴν λεγομένην φυλακὴν (Custodia) τῶν βιβλίων τῶν τεθνεώτων Συμβολαιογράφων. Ὁ Ἀρχαιοφύλαξ Κασσιμάτης εἶχε παραλάβει παρὰ τοῦ προκατόχου του, ἐν ἔτει 1823 μὴν Μαρτίῳ, 17303 βιβλία ἀπαρτίζοντα τὰς πραξολογίας 579 Συμβολαιογράφων. Μετὰ ταῦτα δὲ συνεπιεῖ τῆς 35ης πράξεως τῆς Δευτέρας Περιόδου τοῦ Ἰονίου Κοινοβουλίου (14 Μαρτίου 1825) κωνιζούσης τὰ κατὰ τοὺς Συμβολαιογράφους, καθ' ἣν αἱ πραξολογίαι πάντων τῶν τεθνεώτων Συμβολαιογράφων δὲν ἠδύνατο νὰ μὲνωσι πλέον παρ' ἰδιώταις, ἀλλὰ νὰ κατατεθῶσιν εἰς ἴδιον Ἀρχαιοφυλακεῖον παρὰ τῷ Τοπικῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ ἐκάστης νήσου, παρέλαβεν οὗτος ἐτέρας 42 πραξολογίας, ἧτοι ἕτερα βιβλία 1370, ὡς ἅπαντα ταῦτα ἀναφέρει πρὸς τὸν Ἐπαρχον εἰς τὸ λεπτομερὲς ὑπόμνημά του ὑπὸ χρονίαν 2 Νοεμβρίου 1826.³ Ἐν τῷ ὑπομνήματι ἐκεῖνῳ μνημονεύεται ἅπαν τὸ τότε περιεχόμενον ἐν τῷ Τοπικῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ, εἰς ὃ ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ, ἐγένετο κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἢ παραδόσις τῶν εἰς χεῖρας πλείστων, ὡς εἴπομεν, περιωθέντων πνυτοίων διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν Ἀρχαιοφυλακείων τῆς Βενετικῆς ἐποχῆς, ὡς περ καὶ τῶν Τόμων τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως καὶ τῶν Πρεσβειῶν, ὡς εἴρηται.⁴

¹ Δεμάτιον ἀριθ. 2289. Atteggio Sig. Spiridione Varlamo era Archivista Locale κ.τ.λ. Reggistro lettere. Ἐπιστολὴ 26 Φεβρ. 1818.

² Δεμάτιον ἀριθ. 2291. Atteggio Sr. Giovanni Cassimati Archivista Locale addetto

³ Δεμάτιον ἀριθ. 2291 Reggistro Lettere.

⁴ Δεμάτιον ἀριθ. 97. Μνησθὲν ἄνωτέρω.

Πρὶν ἢ προβῶμεν περαιτέρω, ὡς εἰς συμπλήρωσιν τῶν περὶ Ἀρχαιοφυλακείου διατάξεων, θέλομεν σημειώσῃ ἐνταῦθα τὰ οὐσιωδέστερα τοῦ μέρους τῆς ἄνω μνησθείσης Κοινοβουλευτικῆς Πράξεως, ἀπὸ 14 Μαΐου 1825, ὅπερ ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐν τῷ Τοπικῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ ἐναπόθεσιν τῶν πραξολογιῶν τῶν τεθνεώτων συμβολαιογράφων, καθ' ὅσον τοῦτο ρυθμίζει τὸν εἰς τὸ ἡμέτερον Ἀρχαιοφυλακεῖον προστεθέντα σπουδαῖον ἐκεῖνον κλάδον.¹

Τὰ βιβλία καὶ ἔγγραφα τῶν ἀποβιωσάντων Συμβολαιογράφων περιλαμβάνονται εἰς ἐν ἐπὶ τούτῳ Ἀρχαιοφυλακεῖον προσηρτημένον εἰς τὸ Τοπικὸν ἐκάστης νήσου, καὶ ἐμπεισευμένον εἰς τὸν Τοπικὸν Ἀρχαιοφύλακα ὑποχρεούμενον νὰ φυλάττῃ αὐτὰ ἐν ἀσφαλείᾳ καὶ ταξεί τοποθετημένα εἰς τὰς οἰκείας θέσεις κατὰ χρονολογικὴν τάξιν, εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀνευρίσκῃται εὐκόλως πᾶσα πράξις καὶ πᾶσα εἰδήσις τυχόν ζητουμένη. Ἐπὶ τούτῳ δὲ πρέπει νὰ τηρῶνται δύο γενικοὶ Ἀλφάβητικοὶ Πίνακες, ὁ μὲν περιέχων τὰ ὀνόματα τῶν Συμβολαιογράφων, ὁ δὲ τὰ ὀνόματα τῶν ἐν ταῖς παρ' ἐκάστῳ Συμβολαιογράφῳ πράξεσι συμβαλλομένων μερῶν. Ἐντὸς τριμηνίας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ κανονισμοῦ τούτου ὑποχρεοῦνται ἅπαντες οἱ διχόχοι εἴτε κληρονόμοι τῶν ἀποβιωσάντων Συμβολαιογράφων, ἢ πᾶν ἄλλο πρόσωπον ἢ σωματεῖον κατέχον οἰωδῆποτε δικαιώματι Συμβολαιογραφικῶν βιβλίων καὶ ἔγγραφων, νὰ προσαγάγῃσιν αὐτὰ εἰς τὸν Ἀρχαιοφύλακα ἐπὶ ἀποδείξει, ἐπὶ ποινῇ καταδιώξεως ποινικῆς καὶ κατὰ νόμον τιμωρίας διὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν ἢ ἀποκρυψίν αὐτῶν. Εἰς τὸν Ἀρχαιοφύλακα ἀνατίθεται ἡ ἔκδοσις ἀντιγράφων ἐκ τῶν παρ' αὐτῷ πραξολογιῶν καθ' ὅν τρόπον γίνεται ὑπὸ τῶν Συμβολαιογράφων διὰ τὰς παρ' αὐτοῖς πράξεις.

Τοιαῦτα εἶναι αἱ τῆς Κοινοβουλευτικῆς ἐκεῖνης πράξεως κύριαι διατάξεις, αἱ τὰ περὶ Συμβολαιογραφικῶν βιβλίων ρυθμίζουσαι, ὧν τὴν ἐκτέλεσιν κατὰ τὰ ἐνόντα πρῶτος ἀνέλαβεν ὁ τότε Ἀρχαιοφύλαξ Ἰωάννης Κασσιμάτης, ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων ἐπιπόνων ἐργασιῶν, διὰ τὴν ἐν τῷ Τοπικῷ Ἀρχαιοφυλακείῳ συνάθροισιν καὶ κατάταξιν παντοίων διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν ἐγγράφων.

Ἐνῶς ὁ Ἀρχαιοφύλαξ Ἰωάννης Κασσιμάτης πρὸς τὴν 17 Δεκεμβρίου 1832 εἶχε προσβληθῆ ἐξ ἀποπληξίας, ἐξ ἧς μηνὶ Ἰανουαρίου ἐπιόντος ἔτους ἐτελεύτησε καὶ καθ' ὅν χρόνον ἐξετέλει χρεὴν Ἀρχαιοφύλακος ὁ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1818 ἀρχιεὶς τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου βοηθὸς Ἀθανάσιος Ἰατράς, ἐγένετο πολὺ ἀκαίρως ἢ τοῦ καταστήματος μετακόμισις εἰς μίαν πτέρυγα τοῦ διὰ τοὺς Ἀρμωστὰς καὶ τὴν γενικὴν Ἰόνιον Κυβέρνησιν νεοδημιούτου Παλατίου τῶν Ἁγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου, τὴν παρὰ τὸν κῆπον, ὅπου βλέπομεν τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον ἤδη ἐγκατεστημένον τῇ 31 Ἰανουαρίου 1833, ὅτε εἶχε διορισθῆ Ἀρχαιοφύλαξ ὁ Κόμης Ἀνδρέας Θεοτόκης Ἀνδρουτσέλης, ὃν μετ' ὀλίγον διεδέ-

¹ Πράξις 35ῃ 14 Μαΐου 1825 τῆς Δευτέρας Βουλευτικῆς Περιόδου. Τίτλος: 5^α ἄρθρον 77, 78, 79, 80, 81, 82 καὶ 83.

χθη ὁ Σπυρίδων Παλλαδᾶς, ὅστις μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προκατόχου παράδοσιν τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου, ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του ἀπὸ 4 Μαΐου 1833.¹

Η'.

Εἰς περίεργον φάσιν περιπετειῶν, ἅμα τῇ ἐπὶ Ἰονικῆς Κυβερνήσεως προβαίνουσῃ διοργανώσει αὐτοῦ περιέρχεται τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς Κερκύρας. Διακούσης τῆς Βενετοκρατίας ἐπηρέεζον αὐτὸ οἱ κίνδυνοι τῶν Ὀθωμανικῶν ἐπιδρομῶν καὶ δηρώσεων, εἰς ἐκεῖνην δὲ ἐπηκολούθησεν ἡ ἐπὶ Δημοκρατικῶν Γάλλων, ὅσον βραχεῖα τόσον βιαία ἀναστάσις τῶν παλαιῶν καθεστώτων, μεθ' ἣν ἐπῆλθον τὰ κακὰ τῆς Ῥωσσοτουρκικῆς πολιορκίας, καὶ αἱ τῆς Ἑπτανήσου πολιτείας καὶ τῆς τῶν Αὐτοκρατορικῶν Γάλλων δεσποτίας ἀλλεπάλληλοι διοικητικαὶ καὶ πολιτικαὶ μεταβολαί. Ἐπὶ τοῦ ὑπὸ τὴν Βρετανικὴν Προστασίαν Ἰονίου Κράτους, ἐν ᾧ μονιμωτέρη καὶ κανονικωτέρα παρίσταται ἡ τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχαιοφυλακείου ἀναδιοργάνωσις, τὰς παρελθούσας μεγάλας καὶ ἀναποδράστους αἰτίας τῶν κινδύνων αὐτοῦ διαδέχονται αἰτίαι μικραὶ καὶ ὑπὸ αὐθαιρέτων καὶ ἀδικαιολογητῶν διοικητικῶν μέτρων προκαλούμεναι, ὅσον αἱ τῶν οἰκημάτων ἀλλεπαλλήλως ἐπερχόμεναι ἀσυλλόγιστοι καὶ ἀπερίσκεπτοι μεταβολαὶ καὶ ἄλλαι αἰτίαι ζημιῶν, περὶ ὧν τὰ παράπονα ἄρχονται μάλιστα ἀπὸ τοῦ ἐπὶ βραχὺν χρόνον διατελέσαντος Ἀρχαιοφύλακος Σπυρίδωνος Παλλαδᾶ.

Ἐν τῷ Παλατίῳ τῶν Ἁγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον ὑπόκειται εἰς δωμάτια εἰς ἃ κατοικοῦσιν Ἀγγλοὶ ἀξιωματικοὶ τῆς στρατιωτικῆς ἀκολουθίας τοῦ Ἀρμωστοῦ. Ὡς δὲ ἀναφέρει ὁ μνησθείς Ἀρχαιοφύλαξ τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1833, οἱ τὰ ὑπερκείμενα ἐκεῖνα δωμάτια κατοικήσαντες Ἀγγλοὶ ἀπαιτοῦσιν ἀμέσως νὰ παραδοθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ κλεῖς τῆς θύρας κλίμακος δι' ἧς εἰς τὸν ἀπόπατον καταβαίνουνσι, διερχόμενοι ὁμῶς διὰ μέσου τῶν ἐγγράφων, βιβλίων καὶ δεσμίδων τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου.² Ἐν τούτοις ἐπέρχεται νέα τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου μετατόπισις ἀπὸ τοῦ Παλατίου ἐκεῖνου εἰς τὴν πρώην λατινικὴν μονὴν τῆς Τενέδου, ὅπου ἦσαν καὶ τὰ Δημόσια σχολεῖα. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ νέον οἴκημα ἡ ἐγκατάστασις τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου δὲν ἐγένετο ὡς φαίνεται μετὰ τῆς δεούσης προνοίας πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἐγγράφων. Τῇ 22 Ὀκτωβρίου 1833, ἀναφέρει πρὸς τὸν Ἐπαρχον Κερκύρας ὁ αὐτὸς Ἀρχαιοφύλαξ, ὅτι οἱ ἐρχόμενοι εἰς τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον εὐρίσκονται ἐν μέσῳ τῶν ἐγγράφων καὶ τῶν βιβλίων, καὶ δὲν θεωρεῖ τοῦτο ἀκίνδυνον. Μνημονεύει δὲ ὅτι ἐπὶ Ἀρχαιοφύλακος Κασσιμάτη, τολμήσας τις νὰ παρεισάξῃ λαθραῖως ἔγγραφόν τι εἰς μίαν δέσμη, ἀπήτηι ἔπειτα ἐπίσημον τούτου ἀντίγραφον. Θεωρεῖ λοιπὸν κατάλληλον ν' ἀφῃθῇ τόπος κενός

¹ Δεμάτιον ἀριθ. 2291. Atteggio Sr. Giovanni Cassimati κτλ. Registro Lettere 3do. ² Ἰδὸν δὲ. Registro Lettere. Ἐπιστολὴ ἀριθ. 24 ἀπὸ 20 Σεπ. 1833.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

έγγράφων, κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ καταστήματος, ὅπου νὰ συστηθῇ τὸ γραφεῖον, ὥστε νὰ μὴ προβαίνωσι περαιτέρω, ἀλλ' ἐκεῖ νὰ μένωσιν οἱ ἐρχόμενοι ὅπως λάθωσιν ἀντίγραφα. ¹ Τῆ 19 Φεβρουαρίου 1834 ² παρκαπονεῖται πρὸς τὸν Ἐπαρχον περὶ τῆς ἀποκλείας τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου, διότι τὰ παρὰ θυρα, οὐχὶ μόνον εἶναι χαμηλὰ, ἀλλ' οὔτε διὰ φυλλοπαράθυρων οὔτε διὰ σιδηρῶν κλειόνται. Λέγει δὲ ὅτι καὶ ἡ ἀναχώρησις τῆς εἰς τὴν ὑπ' αὐτὸ ὄροφὴν κατοικούσης οἰκογενείας τοῦ διδασκάλου Φωκᾶ ἀφίνει ἀφύλακτον καὶ ἀφρούρητον τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον. Εἰς ἐπίμετρον δὲ τῶν κακῶν, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς οἰκογενείας Φωκᾶ καὶ μετὰ τὴν ἐκκένωσιν τῶν δωματίων ἐνθα ὑπῆρχε τὸ Δημόσιον σχολεῖον, ἐνεφανίσθη πλῆθος ποντικῶν, οἵτινες καὶ κατὰ τῶν δεδεμένων βιβλίων ἐπιτίθενται. Μυάγραι, ἐπιλέγει ὁ Παλλαδάς, ὀλίγον ὠφελοῦσιν ἂν μὴ ὦσιν Ἀγγλικαί. Γαλαῖ δὲν δύνανται νὰ μείνωσι, διότι διὰ τὴν καθ' ἡμέραν συρροὴν τῶν ἀνθρώπων ἤθελον φοβηθῆ καὶ φύγει. ³

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ Ἐπαρχος Κερκύρας, τῆ 11 Ἀπριλίου 1834 ἐκοινοποίει πρὸς τὸν Ἀρχαιοφύλακα ὅτι ἅπαντα τὰ σσηπότα χαρτῖα (carte guaste) ὅσα ὑπάρχουσι κατατεθειμένα εἰς τὸ οἶκημα, ὅπου ἦτο προηγουμένως τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον, ὡς ἐπίσης ἐκεῖνα ἅτινα ἐξηχθησαν ἐξ ἐνός τῶν ὑπογείων τοῦ Παλατίου τῶν Ἀγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου, πρέπει κατὰ διαταγὴν τῆς Γερουσίας νὰ φυλαχθῶσιν εἰς δωμάτιόν τι τῶν ὑπὸ τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον. Παρήγγελλε δὲ ὁ Ἐπαρχος νὰ λάθῃ ὁ Ἀρχαιοφύλαξ τὰ δέοντα προφυλακτικὰ μέτρα κατὰ τῶν ἐνδεχομένων κακῶν ἀναθυμιάσεων αἵτινες ἤθελον προκύψῃ ἐκ τῶν χαρτίων ἐκείνων. ⁴ Ταῦτα ἔγραψεν ὁ Ἐπαρχος ὀλίγον πρὶν ἢ τὸν Παλλαδᾶν διαδεχθῆ ὁ Ἀρχαιοφύλαξ Νικόλαος Βάρθης, ἀρξάμενος τῆς μακρᾶς καὶ δραστηρίου ὑπηρεσίας του τῆ 14 Ἰουνίου 1834, διαρκεσάσης μέχρι τοῦ ἔτους 1855.

Τὰ εἰρημένα Βενετικὰ ἔγγραφα μετακομισθέντα ἤδη εἰς τὸ οἶκημα τῆς πρώην Μονῆς τῆς Τενέδου, κατετέθησαν εἰς τὸ αὐτόθι ὑγρὸν ἰσόγειον, ὅπου ὁ Ἀρχαιοφύλαξ Βάρθης, ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν διορισμὸν του παρετήρησεν, ὡς λέγει, μετὰ τοῦ Ἀρμοστοῦ καὶ τοῦ Ἐπαρχου, ὅτι ἅπαντα αὐτὰ τὰ χαρτῖα, ὡς ἐκ τῆς ὑγκασίας εἶχον καταντήρησθαι ἐν σῶμα ἀναδίδοντα πολλὴν δυσωδίαν. Ἐν τούτοις ἀπεφάσισεν ἡ Κυβέρνησις τὴν μεταβίβασιν τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχαιοφυλακείου εἰς ἕτερον οἶκημα, τὸ τοῦ Ἀτελολιμενείου λεγόμενον παρὰ τῆ Πύλῃ Σπηλαίας καὶ πλησίον τοῦ Τελωνείου, ὅπου καὶ τὸ Ἐπαρχεῖον εἰς τὴν ὑπερκειμένην ὄροφὴν ἐγκαθίστατο. Ὑπέβαλε δὲ ὁ Ἐπαρχος εἰς τὴν Γερουσίαν, τῆ 22 Ἀπριλίου 1835, ὅτι ἦτο εὐλογον νὰ τακτοποιηθῶσι τὰ δημόσια ἔγγραφα, πρὶν ἢ ἐκτελεσθῇ ἢ εἰς τὸ νέον οἶκημα με-

¹ Αὐτόθι. Registro Lettere. Ἐπιστολὴ ἀριθ. 29, τῆς 22 Ὀκτωβρίου 1833.

² Αὐτόθι. Ἐπιστολὴ ἀριθ. 39.

³ Αὐτόθι. Ἐπιστολὴ ἀριθ. 49 τῆς 31 Μαΐου 1834.

⁴ Αὐτόθι. Lettere del Reggente.

τακόμισις· ἀλλ' οὐδεμίαν περὶ τούτου διαταγὴν ἔλαβεν ὁ Ἀρχαιοφύλαξ, καὶ τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα ἀφῆθησαν εἰς τὸ ὑγρότατον ἰσόγειον τῆς Τενέδου μέχρι τῆς εἰς τὸ ἐν Σπηλαίῳ οἶκημα μεταβιβάσεως τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου. Ἐὰν χαρτῖα ἐκεῖνα, λέγει ὁ Ἀρχαιοφύλαξ Βάρθης, τὰ πλεῖστα σσηπότα καὶ σχηματίζοντα μίαν μάζαν μετεκομίσθησαν εἰς τὸ παρὰ τῆ Σπηλαίῳ οἶκημα, καὶ ἵνα διαπύτω μέρος αὐτῶν ὑπέστην μακροτάτην νόσον. Τὰ ἐπίλοιπα ἐτέθησαν εἰς τὴν ὑποστέγην ὅπου ἔμειναν ἐπὶ ἔτη ἀκολούθως δὲ περιεφράχθη μέρος τῆς εἰσόδου τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου καὶ τεθέντα ἐκεῖ ἐγκατελείφθησαν ἐφ' ὅσον καὶ τοῦτο ὑπῆρξεν ἐν τῷ αὐτῷ οἰκῆματι. ¹

Ἐκτὸς τῶν ὡς εἴρηται παρημελημένων ἐκείνων ἔγγράφων, μετὰ τὴν παρὰ τῆ Σπηλαίῳ ἐγκατάστασιν τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου ἐν ἔτει 1835, ἐν ᾧ ὁ Ἀρχαιοφύλαξ Βάρθης ἤσχυλεῖτο ἀνευδότης εἰς τὴν κατάταξιν τῶν ἔγγράφων τῶν διαφόρων ἐπὶ Ἰονίου Κράτους ἐγκωρίων Διοικητικῶν Ἀρχῶν καὶ Δικαστηρίων τῆς Κερκύρας, ἅτινα περιοδικῶς παρεδίδοντο, ἔτι δὲ παλαιῶν τινῶν εἰδικῶν Ἀρχαιοφυλακείων συνενουμένων μετὰ τοῦ Τοπικοῦ, εἶχεν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ πληθὺν ἄλλων ἔγγράφων χρηζόντων κατατάξεως, ἅτινα εὐρίσκοντο κεκλεισμένα εἰς κιβώτια καὶ εἰς σάκκους. ²

Ἡρίθμει δὲ τότε ὑπ' αὐτὸν κατ' ἀρχὰς μόνον δύο ὑπαλλήλους, καὶ ἔπειτα τρεῖς, ὧν ὁ εἰς μὲ βαθμὸν Ὑπαρχαιοφύλακος, θέσιν ὅμως, ἐπ' ὀλίγον διατηρηθεῖσαν, ἀπὸ Ἰανουαρίου 1835 μέχρι Ἀπριλίου 1838.

Θ'.

Ἐν τῷ παρὰ τῆ Σπηλαίῳ οἰκῆματι τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον ἔμελλε νὰ δοκιμάσῃ μετ' οὐ πολὺ τὰς ὀλεθρίας συνεπείας τῆς ἐν τοῖς ἰσογείοις ὑπαρχούσης σιταποθήκης, ἐξ ἧς καὶ ποντικοὶ καὶ ἄλλα χαρτοφθόρα καὶ βυπαρὰ ζωῦρια εἰσέβαλον εἰς αὐτό. Ὡστε ἐδέησε νὰ διατάξῃ ἡ Κυβέρνησις σύντονα μέτρα πρὸς ἐξάλειψιν τοῦ ὑπερπλεονάσαντος κακοῦ, κατὰ τὰς δοθείσας ὀδηγίας τῶν ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ καθηγητῶν τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Χημείας. Τὰ μέτρα ταῦτα, παραγγελλθέντα πρὸς τὸν Ἀρχαιοφύλακα, διὰ τοῦ ἀπὸ 30 Ἰουλίου 1838 ἔγγράφου τοῦ Ἐπαρχου Κερκύρας, ἀπῆτησαν ἱκανὸν χρόνον. Διότι περὶ τῆς ἐκτελέσεώς των ὁ Ἀρχαιοφύλαξ πληροφορεῖ τὸν Ἐπαρχον περίπου μετὰ τρεῖς μῆνας, τὴν 8 Νοεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἀναφέρων ὅτι ἐξετέθησαν ἐπὶ τριήμερον εἰς τὸν ἥλιον ἅπαντα τὰ ἔγγραφα τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου, ἠνοίχθησαν καὶ ἐτινάζθησαν αἱ δεσμίδες καὶ τὰ βιβλία, μεθ' ἃ ἐτέθησαν εἰς τὴν ὑποστέγην τῆς ὑπεράνω τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου κατεχομένης ὄροφῆς ὑπὸ τοῦ Ἐπαρχείου ἅπαντα τὰ ἀρχαῖα ἔγγραφα Ποινικῶν δικογραφιῶν, ὧν οὐδέποτε ζητοῦνται ἀντίγραφα. Ἐγένετο ἐπανειλημμένως διὰ χλωρούχου

τιτάνου κατάδραξίς ὅλης τῆς ξυλείας τοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου καὶ ἐκαπνίσθησαν διὰ θεϊκοῦ ὀξέως ἅπαντα τὰ ἔγγραφα κεκλεισμένων τῶν θυρῶν. ¹

Ἀλλὰ μόλις τὰ ληφθέντα μέτρα ἐφάνησαν τελεσφορήσαντα, τί συνέβαινε πρὶν ἢ παρέλθῃ ἐν ἔτος; Τὸ Ἐπαρχεῖον τὸ ὁποῖον κατεῖχε τὴν ὑπεράνω τοῦ Αρχιεπιφυλακείου ὄροφον ἐν ἔτει 1839 μετετίθετο εἰς τὸ οἶκημα τῆς πρώην Λατινικῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου, ὅπως εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ κενωθείσαν ὄροφον ἀποθηκευθῆ σίτος. Τῆ 26 Ἰουλίου 1839 ὁ Ἀρχιεπιφύλαξ ματαίως ὑπέβαλεν εἰς τὸν Ἐπαρχον τοὺς ἐκ τοιαύτης ἀποφάσεως ἀπειλούμενους κινδύνους, ὧν πικρὰ πείρα εἶχε γίνῃ ἐκ τῆς ἡδὴ ὑπὸ τὸ Ἀρχιεπιφυλακεῖον ὑπαρχούσης σιταποθήκης. Ἐξουσιοδοτεῖται δὲ μόνον κατ' αἴτησίν του, νὰ μεταθέσῃ τὰ μέχρι τοῦδε εἰς τὴν ὑποστέγην ὑπάρχοντα ἔγγραφα εἰς τὸ ἰσόγειον μέρος τὸ ὑπὸ τὴν τοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου κλίμακα, ὅπερ εἶχεν ἡδὴ κλεισθῆ διὰ τὴν προσωρινὴν ἐν αὐτῷ ἐναπόθεσιν τῶν ἀρχαίων Βενετικῶν ἔγγράφων, μέχρι καταλλήλου ὥρας, ὅπως ταῦτα διαλεχθῶσι καὶ τακτοποιηθῶσι. ²

Καὶ ἐν μέσῳ τοιούτων οὐχὶ εὐνοϊκῶν περιστάσεων, πολυπληθῆ ἔγγραφα ἀλλεπαλλήλως ἐξηκολούθουν συγκομιζόμενα εἰς τὸ Τοπικὸν Ἀρχιεπιφυλακεῖον, ἐν οἷς σημειωτέα μάλιστα καὶ τὰ τοῦ κατὰ διαταγὴν τῆς Γερουσίας, ἀπὸ 15 Μαΐου 1838, μετ' αὐτοῦ συνενωθέντος Ἀρχιεπιφυλακείου τῆς Διαχειρίσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίων εἰσοδημάτων, ὅπερ περιεῖχεν οὐχὶ μόνον τ' ἀφορῶντα εἰς τὴν κτηματικὴν καὶ οἰκονομικὴν διαχείρισιν τῶν τῆς νήσου Ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν καὶ εὐαγῶν ἰδρυμάτων, ἀλλὰ καὶ τὰ πρακτικὰ τῶν ἐπὶ Βενετοκρατίας τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας προεδρουσάντων Πρωτοπαπᾶδων, μέχρι τῆς ἐν ἀρχῇ τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος ἰδρύσεως τῆς Ἐπτανήσου Πολιτείας, ὅτε εἰς τὸν Ἐκκλησιαστικὸν τῆς Κερκύρας θρόνον ἀποκατεστάθη πάλιν ἢ ἀπὸ πέντε αἰῶνων διακοπεῖσα διαδοχὴ τῶν Ὀρθοδόξων Ἀρχιεπισκόπων, ὧν προστεθήσαν καὶ τὰ μέχρι τοῦ ἔτους 1833 πρακτικὰ παραδοθέντα τότε (1838) εἰς τὸ Τοπικὸν Ἀρχιεπιφυλακεῖον παρὰ τῆς ἱερογραμματείας τῆς Μητροπόλεως. Ἐκ τοῦ μνησθέντος δὲ Ἀρχιεπιφυλακείου τῆς Διαχειρίσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίων εἰσοδημάτων, μετεδιδάζοντο τότε ἐπίσης εἰς τὸ Τοπικὸν καὶ τὰ παλαιὰ βιβλία βαπτίσεων, γάμων καὶ θανῶν, ἅτινα καὶ κατὰ τὰς ἐπὶ Βενετοκρατίας κυβερνητικὰς διατάξεις, ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ τηρῶσιν οἱ τῶν ἐκκλησιῶν ἡμῶν ἐφημέριοι. Πρὸς δὲ τούτοις παρεδόθησαν καὶ τὰ βιβλία τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Πάργας καὶ τὰ εἰς Κέρκυραν ὠσαύτως διασωθέντα τῶν Συμβολαιογράφων αὐτῆς, ἅτινα ἦσαν ἕως τότε ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ προϊσταμένου τοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου τῆς Διαχειρίσεως τῶν Δημοσίων εἰσοδημάτων, ὡς καὶ ἄλλα τῆς Διοικήσεως καὶ τῶν Δικαστηρίων αὐτῆς βιβλία καὶ ἔγγραφα τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἢ Πάργα διετέλει

¹ Ἐπιστολὴ Ἀρχιεπιφύλακος Ν. Βάρθη 8 Νοεμβρίου 1838.

² Τοῦ αὐτοῦ Ἐπιστολὴ ἀριθ. 120 τῆς 26 Ἰουλίου 1839 καὶ ἀριθ. 121 τῆς 5 Αὐγούστου 1839.

πολιτικῶς ἠνωμένη μετὰ τῆς Κερκύρας. Ἡ προσθήκη δὲ αὕτη ἠβύησε τὰ μέγιστα τὰς καθημερινὰς ἐργασίας τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου, ὡς παρατηρεῖ ὁ Ἀρχιεπιφύλαξ Ν. Βάρθη, ὅστις δὲν ἐθεώρει πλέον ἐπαρκοῦντα τὸν ἀριθμὸν τριῶν ὑπαλλήλων. ¹

Προσετέθη συνάμα εἰς τὸ Τοπικὸν Ἀρχιεπιφυλακεῖον καὶ τὸ ἰδιαιτέρον Ἀρχιεπιφυλακεῖον τῆς Ὑγειονομικῆς Ἀρχῆς συνιστάμενον ἐξ ἔγγράφων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1670 μέχρι τοῦ 1834. Βραδύτερον δὲ καὶ τὸ τῆς Ἐκτελεστικῆς ἀστυνομίας. ²

Ἐν τῇ αὐξανούσῃ πληθύνει τῶν ἔγγράφων πάντοτε μᾶλλον ἐπαισθητὰ ἐγένοντο τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐν τῇ ὑπερκειμένης ὄροφῃ καὶ ἐν ταῖς παρακειμένοις δωματίοις ἀποθηκεύσεως σίτου. Τῆ 5 Σεπτεμβρίου 1844 ἀναφέρεται περὶ τούτου ὁ Ἀρχιεπιφύλαξ πρὸς τὸν Ἐπαρχον, πάλιν δὲ εἰς τὸ αὐτὸ ὄχληρον καὶ δυσάρεστον θέμα ἐπανέρχεται τῆ 30 Ἰουλίου 1847, ὅτε ὑπομνηστικὴ καὶ τὰ ἐν ἔτει 1838 ἐφαρμοσθέντα κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως καθαρτικὰ μέτρα. Πάλιν καὶ σκώληκες καὶ ἄλλα ἐκ τοῦ σίτου παραγόμενα ἔντομα καὶ ποντικοὶ εἰσβαλόντες εἰς τὰ ἔγγραφα, ἐπιφέρουσι μεγάλην φθορὰν κατατρώγοντες δεσμίδας καὶ βιβλία· οὗτοι δὲ μάλιστα καὶ ἀποθνήσκουσιν ὑπὸ τὰ ἐρμάκια καὶ ἡ σήψις αὐτῶν ἀναπέμπει δυσωδίαν ἀνυπόφορον ἐπιπροστιθεμένην εἰς τὴν τοῦ σηπομένου σίτου. Ἡ τοιαύτη δὲ τῶν ζωύφιων καὶ ποντικῶν εἰσβολή, ὡς ἐκθέτει ἐν ταύτῃ τῇ ἀπὸ 30 Ἰουλίου 1847 ἀναφορᾷ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἐπαρχον ὁ Ἀρχιεπιφύλαξ Ν. Βάρθη ἐπηρέαζε μάλιστα τὴν τύχην τῶν ἡδὴ μνησθέντων πολυπληθῶν ἀρχαίων ἔγγράφων, ἅτινα ἔλειντο εἰς τὸν κεκλεισμένον τόπον ἀπέναντι τῆς θύρας τῆς εἰσόδου τοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου, ὧν πολλῶν μὲν ἀσημάντων πολλῶν δὲ δεόντων τακτοποιήσεως, πολλὰκις ἐπεχείρησα, λέγει, τὴν διαλογὴν ἀλλὰ ἢ ἔλλειψις χειρῶν καὶ τὸ πλῆθος ἐντόμων καὶ σκορπίων μὲ ἠνάγκασαν νὰ παραιτηθῶ τοῦ ἔργου καὶ τὰ ἔγγραφα ἐκεῖνα θέλουσιν ἀπολεσθῆ, ἂν δὲν ληθῆ περὶ αὐτῶν πρόνοια.

Πράγματευόμενος ἐν τέλει καὶ περὶ τῆς ὀλίγης ἀσφαλείας τοῦ καταστήματος, διότι κοινὴν εἶχε τὴν εἴσοδον μετὰ τῶν σιταποθηκῶν, ὧν ἡ θύρα ἀφίνετο συχνάκις ἀνοικτὴ, διὰ τὴν μετακόμισιν τοῦ σίτου, συμπεραίνει ὅτι τὸ οἶκημα εἶναι ὅλως ἀκατάλληλον πρὸς χρῆσιν καταστήματος Ἀρχιεπιφυλακείου.

¹ Ἐπιστολαὶ Ἀρχιεπιφύλακος Ν. Βάρθη ἀριθ. 142. 20 Ἀπριλίου 1840 καὶ ἀριθ. 223. 20 Ἀπριλίου 1842. Ἐπίσης 7 Δεκεμβρίου 1846.—Τὸ Ἀρχιεπιφυλακεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Δημοσίων εἰσοδημάτων εἶχε κατὰ πρῶτον μεταφερθῆ εἰς τὸ αὐτὸ οἶκημα ὅπου ἦτο τὸ Τοπικόν. Ἐμείνε δὲ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ Ἀρχιεπιφύλακος Πέτρου Λατάρως. Μετὰ δὲ τὴν τελευταίαν τούτου, κατὰ τὴν ἀπὸ 15 Μαΐου 1838 ὑπ' ἀριθ. 6304 διαταγὴν τοῦ Ἐπαρχου, συνεπέφ ἀποφάσεως τῆς Γερουσίας συνήθη μετὰ τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχιεπιφύλακου ὅτι τὴν διεύθυνσιν τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχιεπιφύλακος Ν. Βάρθη.

² Ἐκ μνησθέντος ἐπιστολῆ 7 Δεκεμβρίου 1846.

Προκειμένης τῆς ἐκ τοῦ παρὰ τῆ Σπηλαιᾶ οἰκῆματος μετακομίσεως τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχαιοφυλακείου εἰς τὸ τελευταῖον αὐτοῦ οἶκημα, ὅπου τὸ πάλαι, ὡς εἶδαμεν ὑπῆρξεν ἡ Καγκελλαρία καὶ τὸ ἀρχαιοφυλακεῖον τῆς πόλεως Κερκύρας, ὁ Ἀρχαιοφύλαξ ἐγκαίρως ὑπέβλεπεν εἰς τὴν ἀνωτέραν ἀρχὴν τὰς ἀνάγκας τῆς ἐν τῷ εὐρυτέρῳ ἀλλὰ πεπαλαιωμένῳ τούτῳ οἰκῆματι ἐγκαταστάσεως.¹ Τρεῖς δὲ μόνους ἔχων τότε ὑπαλλήλους, ἐζήτησε τῆ 12 Ὀκτωβρίου 1848, τὴν προσθήκην τετάρτου ὅπως συμπράξῃ καὶ ἐπιστατήσῃ καὶ οὗτος εἰς τὰς διὰ τὴν περίστασιν δεούσας ἐργασίας. Τῆ δὲ ἐτοίμη ἐξουσιοδοτήσῃ τῆς Γερουσίας ἐξελέξατο αὐτὸς τὸν ἐπιπρόσθετον ταῦτον ὑπάλληλον τῆ 19 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ἡ μετακόμισις ἐγένετο ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. Τῆ 21 Δεκεμβρίου ὁ Ἀρχαιοφύλαξ ἀναγγέλλει εἰς τὸν Ἐπαρχον τὴν ἐκκένωσιν τῆς ἐν τῷ παρὰ τῆ Σπηλαιᾶ οἰκῆματι μεγάλης αἰθούσης καὶ τοῦ μετ' αὐτῆς συνεχομένου δωματίου, ἅτινα κατεῖχε τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον, καὶ τοῦ δωματίου τοῦ γραφείου καὶ τὴν μετακόμισιν τῶν ἐγγράφων εἰς τὸ οἶκημα τοῦ πρώην Βαζίλου. Ἐμῆνον δὲ εἰσέτι νὰ κενωθῶσι δύο δωμάτια καὶ τὸ μέρος τὸ ὑπὸ τὴν κλίμακα ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς παλαιῶν ἐγγράφων, πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν ὁποίων ἠτοιμάζοντο τὰ ἰσόγεια τοῦ πρώην παλατιοῦ τῶν Βαζίλων. Ἀναγγέλλει συγχρόνως ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκείνης ἤρξατο ἡ ἐν τῆ ὑπὸ τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου κενώθῃσι αἰθούσῃ μεταφορὰ τοῦ σίτου. Τῆ 21 Φεβρουαρίου 1849 ἀναγγέλλει τὴν ἐκπεραίωσιν τῆς μετακομίσεως καὶ παραδίδει εἰς τὸν Ἐπαρχον καὶ τὰς κλειθὰς τῶν ἐτέρων δύο δωματίων τοῦ ὑπὸ τὴν κλίμακα τόπου, καὶ τῆς θύρας τῆς εἰσόδου ὅπως διαβιβασθῶσιν εἰς τὸν Τελώνην.

Τὸ νέον κατάστημα τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου ἔχον τὸ πλεονέκτημα νὰ ᾖ καὶ εὐρυχωρότερον τοῦ πρώτου, παρουσιάζεν ὅμως διὰ τοῦτο καὶ πλειοτέρας ἀνάγκας περὶ ὧν ἐγγράφως ἀναφερόμενος ὁ Ἀρχαιοφύλαξ πρὸς τὸν Ἐπαρχον, τῆ 24 Ἀπριλίου 1849, ὑποβάλλει τὴν ἀνάγκην προσλήψεως κλητῆρος, διότι οἱ ὑπάλληλοι οἵτινες ἀφ' ἐαυτῶν ἠνοιγον καὶ ἔκλειον τὰ ὀλίγα παράθυρα τοῦ προγενεστέρου καταστήματος, ἀποποιοῦνται νὰ ἐκτελῶσι τὸ ἔργον τοῦτο, διὰ τὰ εἴκοσι ἢ εἴκοσι δύο παράθυρα τοῦ νῦν, ὅπου καὶ διὰ τὴν ἔκτασίν του

¹ Τὸ παλάτιον τῶν Βαζίλων τὸ καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Bailaggio μέχρις ἡμῶν γνωρίζομενον ἀφοῦ εἰς πολλὰς καὶ διαφόρους χρήσεις μετετρέπη, μετὰ τὴν Βενετικὴν ἐποχὴν ἐπὶ Γάλλων καὶ Ρώσων, ὡς ἀνωτέρω εἶδομεν, ἐπὶ Ἰονίου Κυβερνήσεως ἐγένετο κατοικία, πρῶτον μὲν τοῦ Ἀρχηγῶν τῶν ἐνταῦθα Βρετανικῶν στρατευμάτων, ἔπειτα δὲ τοῦ Προέδρου τῆς Ἰονίου Γερουσίας, ἐσχάτως δὲ ἐγκατεστάθη ἐν αὐτῷ τὸ Ἐπαρχεῖον Κερκύρας, τὸ ὁποῖον παραχωρήσαν τὸ πλεῖστον μέρος εἰς τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον, ἔμεινε μέχρι τέλους εἰς δωμάτια τινὰ τοῦ αὐτοῦ οἰκῆματος, νῦν ὑπὸ τοῦ Δημαρχείου Κερκυραίων κατεχόμενα.

ἔχει χρεῖαν πλειοτέρας ὑπηρεσίας διὰ τὴν καθημερινὴν καθαριότητα αὐτοῦ. Ἦτο πρὸς τούτοις ἀπαρκίητος ἡ βοήθεια τοῦ κλητῆρος, διὰ τὴν ἐκάστοτε καταβίβασιν καὶ ἐναπόθεσιν τῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν γραφῶν ἀναγκασιούτων φακέλων καὶ βιβλίων, ὧν αἱ θέσεις ἦσαν πολὺ ὑψηλότεραι τῶν ἐν τῷ πρώην οἰκῆματι, διὰ τὸ ὕψος τῶν δωματίων τοῦ παρόντος, ὥστε ἀπαιτεῖται καὶ ἡ χρῆσις ὑψηλοτέρων κινητῶν κλιμακῶν.¹ Ἐπὶ πρόσληψις μονίμου κλητῆρος τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου ἐνεκρίθη καὶ ἐπραγματοποιήθη τὴν 12 Μαΐου 1849.² Μετ' οὗ πολὺ ἐλήφθη πρόνοια καὶ περὶ ρυθμίσεως τῆς τακτικῆς πορείας τῶν τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχαιοφυλακείου ἐργασιῶν, διὰ τῆς ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1850 Δηλοποιήσεως τοῦ Ἐπαρχου Κερκύρας κατὰ τὰ ὑπὸ τῆς Γερουσίας ἐγκριθέντα.

Συγκειμένη ἐκ πλείστων ἀρθρῶν ἡ Δηλοποίησις αὕτη περιέχει τὰ περὶ τῆς καθημερινῆς ἐργασίας, ὧν αἱ κυριώτεραι διατάξεις εἰσὶ περὶ τῶν ὥρῶν καθ' ἃς μένει ἀνοικτὸν τὸ κατάστημα, αἵτινες δύνανται νὰ παραταθῶσιν, ἂν τὸ ἀπαιτῆ ἡ δημοσία ὑπηρεσία, ἀλλὰ μόνον διαρκούσης τῆς ἡμέρας. Κατὰ τὰς ὥρας ταύτας οἱ ὑπάλληλοι δὲν ἀπομακρύνονται τοῦ καταστήματος ἄνευ ἀδείας τοῦ Ἀρχαιοφύλακος. Ἀνευρίσκουσιν, ἀναγινώσκουσι καὶ ἀντιγράφουσι αὐτοὶ τὰ ἐγγράφα, μὴ ἐπιτρεπομένου εἰς ξένους νὰ ἐγγίξωσι ταῦτα. Εἰσὶ δὲ αὐτοὶ ὑπεύθυνοι, ἂν δώσωσι βιβλία ἢ ἐπιτρέψωσιν εἰς ἄλλους τὴν ἀντιγραφὴν. Αὐτοὶ ἔχουσι καὶ τὴν εὐθύνην διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀντιγραφομένων, ἅτινα καὶ ὑπογράφουσι, μεθ' ὃ ὁ Ἀρχαιοφύλαξ διὰ τῆς ὑπογραφῆς του τὰ ἐπικυροῖ. Οἱ ὑπάλληλοι παραβάλλουσι πρὸς τὰ πρωτότυπα τὰ ὑπ' ἄλλων γενόμενα ἀντίγραφα. Καθ' ἡμέραν δὲ πρὶν ἢ κλεισθῇ τὸ ἀρχεῖον ὀφείλουσι νὰ θέτωσιν εἰς τὰς θέσεις των τὰ βιβλία καὶ τὰ δεμάτια. Ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς νὰ λαμβάνωσιν οἰανδήποτε παρὰ ἰδιωτῶν ἀμοιβήν. Τηρεῖται ἀνάγραφον πρὸς σημείωσιν τῶν ἐκδιδομένων ἀντιγράφων. Ὁ Ἀρχαιοφύλαξ διαμοιράζει καθημερινῶς τὴν ἐργασίαν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους, ὅπως ἐπιταχύνηται ἡ διεκπεραίωσις. Ὅταν αἰτοῦνται πράξεις ἀπαιτούσαι μικρὰν ἐργασίαν, ἐκ τῶν αἰτούντων ἀντίγραφα προτιμῶνται οἱ ἐκ τῆς ἐξοχῆς. Ὁ Ἀρχαιοφύλαξ ἐκτὸς τῶν ἄλλων καθηκόντων τοῦ ἐπαγγέλματός του, συστηματοποιεῖ καὶ τακτοποιεῖ ἅπαντα τὰ τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου ἐγγράφα, ὡσαύτως καὶ τὰ διαβιβαζόμενα ὑπὸ τῶν διαφόρων Ἀρχῶν.

Τοιαῦται εἰσὶν αἱ τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου ὑπηρεσίαν καινούριουσαι οὐσιώδεις διατάξεις τῆς ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1850 δηλοποιήσεως.³

¹ Ὅρα τὰ ἀνωτέρω εἰς τὰς σημειουμένας χρονίας τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀρχαιοφύλακος Ν. Βάρθη.

² Μηνιαῖος μισθὸς τοῦ κλητῆρος τάλληρα 10 ἡτοὶ δραχ. 60.

³ Ἐπίσημος Ἐφημερὶς τῆς Ἰονίου Κυβερνήσεως. Ἀριθ. 88. 26/7 Σεπτ. 1850.

Ἐν ἔτει 1873 τῆ 5 Δεκ. τὰ τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας ἐπὶ τὸ ἀπλούστερον ἐκανονίσθησαν διὰ δηλοποιήσεως τοῦ τότε Ἀρχαιοφύλακος Δρος Ἀχιλλέως Σπανοπούλου συμφώνως τῆ ἀπὸ 27 Νοεμβρ. αὐτοῦ ἔτους ὑπ' ἀριθ. 8600 διαταγῆ τῆς Β. Νομαρχίας καὶ ταῖς προηγουμέναις αὐτῆς Διαταγαῖς Ἰουνίου 1868 ὑπ' ἀριθ. 3505 καὶ 3646 καὶ ἀπὸ 6 Φεβρ. 1869 ὑπ' ἀριθ. 538 ἐπιτρέψαι ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 5583 διαταγῆς 22 Φεβρ. 1869.

Ἐν τῷ νέῳ οἰκῆματι ἠῤῥησε καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν γραφῶν, οἵτινες ἔφθασαν τὸ 1851 μέχρι τῶν ἑπτὰ. Ἐπλεόναζον ὁμοίως συνάμα καὶ αἱ ἐργασίαι, διὰ τὰ πολλὰ καὶ ποικίλα ἔγγραφα τὰ ὅποια περιοδικῶς παρέδιδον αἱ καθεστῶσαι διάφοροι τοπικαὶ Ἀρχαί. Ὡστε ταχέως ἐπαισθητῆ κατήντησεν ἡ ἐν τῷ καταστήματι ἔλλειψις χώρου, ὅπως τακτικῶς τοποθετηθῶσι τοσαῦτα ἔγγραφα. Διὸ ἐγένετο σκέψις καὶ περὶ οἰκοδομῆς νέου δωματίου ἐν τῷ εἰς τὸ ὑπάρχον κτίριον παρακειμένῳ κήπῳ. ¹ Ἐδέησε δὲ νὰ ζητήσῃ ὁ Ἀρχιεοφύλαξ, νὰ μὴ ἐκτελεσθῇ ἡ ἐν ἔτει 1853 προκειμένη παράδοσις τῶν ἐγγράφων τῶν διαφόρων Ἀρχῶν. ²

Καὶ ὁ ἐν ἔτει 1854 διαδεχθεὶς τὸν Νικόλαον Βάρθη Ἀρχιεοφύλαξ Δρ. Ἀλεξάνδρος Δελβινιώτης, τὴν αὐτὴν ἐν τῷ καταστήματι στενοχωρίαν ἀναγνωρίσας, ἐπρότεινε καὶ αὐτὸς τὴν τοῦ κτιρίου ἐπέκτασιν, οἰκοδομουμένου μέρους τοῦ παρ' αὐτῷ κήπου. Ἄν δὲ τοῦτο δὲν ἦτο δυνατὸν παρεκάλει τοῦλάχιστον νὰ τῷ παραχωρηθῇ νέα θέσις εἰς ἣν νὰ ἐργάζεται, ὅπως θέτη ὅσον ἔνεστιν εἰς τάξιν τὰ εἰς τὸ Ἀρχιεοφυλακεῖον παραδιδόμενα ἔγγραφα. ³ Ὅ,τι δὲ μόνον ἐπέτυχεν ὑπῆρξεν ἡ παραχώρησις τοῦ διὰ τῆς ἀπὸ 5 Νοεμβρίου 1857 ἐπιστολῆς του αἰτηθέντος συνεχοῦς πρὸς τὸ Ἀρχιεοφυλακεῖον δωματίου τοῦ Ἐπαρχείου, ὅπου εἰργάζετο τότε τὸ Ληξιαρχεῖον. Εἶναι δὲ τοῦτο τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο τὸ νῦν γραφεῖον τοῦ Ἀρχιεοφύλακος. Ἀλλὰ καὶ ἡ προσθήκη αὕτη δὲν ἦτο ἐπαρκής, ὡς καὶ ἡ μετὰ ταῦτα πείρα τὸ ἀπέδειξε.

ΙΑ'.

Τ' ὄνομα τοῦ Ἀρχιεοφύλακος Ἀλεξάνδρου Δελβινιώτου ἐντίμως συνδέεται μὲ τὰς περιπετείας τῶν ἀρχαίων ἐκείνων Βενετικῶν ἐγγράφων, ἅτινα ἐκ τῶν ὑπογείων τοῦ Παλατίου τῶν ἀγίων Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου, μὲ ἄλλα τινὰ ἐναπομείναντα εἰς τὸ πρῶν οἰκῆμα τοῦ Ἀρχιεοφυλακείου (οἰκίαν Φλαμπουριάρη) ἐν ἔτει 1833 μετεφέρθησαν εἰς τὰ ἐν τῇ πρῶνι μονῇ τῆς Γενέδου ἰσόγεια τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχιεοφυλακείου, ἐξ ἐκείνων δὲ εἰς τὸν ἐπὶ τούτῳ περιφραχθέντα ἰσόγειον τόπον κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀρχιεοφυλακείου ἐν τῷ παρὰ τῇ Σπηλαιᾷ οἰκῆματι ἐν ἔτει 1835, καὶ ἐκεῖθεν τέλος μεταβιβάσθέντα εἰς τὰ κατώγεια τοῦ πρῶνι Παλατίου τῶν Βατίλων κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1849 εἰς αὐτὸ ἐγκατάστασιν τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχιεοφυλακείου. Τὰ αὐτὰ ἔγγραφα, πιστεύομεν, αἰνιττόμενος ἀνέφερεν ἤδη πρὸς τὸν Ἐπαρχον ὁ Ἀρχιεοφύλαξ Βάρθης, τῇ 7 Ὀκτωβρίου 1850, ὅτι κατὰ τὴν εἰς τὸ νῦν Ἀρχιεοφυλακεῖον μετακόμισιν, διέσωσε πολλὰ βιβλία, ἅτινα καὶ ὁμοῦ συνέδεσεν

¹ Ἀρχιεοφύλακος Ν. Βάρθη ἐπιστολὴ 6 Ἰουνίου 1853.

² Αὐτόθι. Αἱ παράδοσις τῶν ἐγγράφων τῶν Δικαστηρίων πρῶτον μὲν ἐγένοντο κατὰ πενταετίαν, ὕστερον δὲ καθ' ἃ διέταξεν εἰς τῶν Ἐπαρχῶν ἐγένοντο ἑτησίως.

³ Ἐπιστολαὶ Ἀρχιεοφύλακος Ἀ. Δελβινιώτου — 9 Ὀκτωβρ. 1854, 22 Μαΐου 1855 ἔ. ν. καὶ 31 Μαΐου 1855.

ὅπως γίνῃ ἡ διαλογὴ καὶ ἡ τακτοποίησις αὐτῶν ἅπαντα δὲ τὰ λοιπὰ, ἦτοι πολλὰ βιβλία, ἡμίσεα βιβλία, ἡμίσειαι δεσμίδες καὶ παμπληθῆ φύλλα μεμονωμένα, ἐκλείσθησαν ἐν τοῖς ὑπὸ τὸ Ἀρχιεοφυλακεῖον κατωγείοις. Περὶ δὲ τῶν τελευταίων τούτων ἔλεγεν ὅτι διὰ τὴν οὐχὶ ἀδύνατον, ἀλλὰ δύσκολον τακτοποίησιν χαρτίων τοιούτων ἀπαιτεῖται πρόσωπον ἔχον ἀριστὴν γνῶσιν τῶν διαφόρων πράξεων, δυνάμενον ν' ἀναγνώσῃ καὶ διαιρέσῃ αὐτὰς κατ' ἐποχὰς καὶ καθ' ὕλην εἰς δεσμίδας καὶ βιβλία. Χρειαίεται, ἔλεγε, βοήθεια πολλῶν ἀτόμων καὶ χρόνος διὰ τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα, δὲν ἤθελον ἔχει τις εἰμὴ ἔγγραφα ἐσχισμένα, ἀτελῆ, καὶ οὐδεμιᾶς ὀντότητος, τὰ ὅποια οὐδεὶς ἤθελε ζητεῖ. Καθ' ἃ δὲ προσθέτετε κατωτέρω, τὰ ἡδη ὑπ' αὐτοῦ διασωθέντα καὶ τακτοποιηθέντα Βενετικὰ ἔγγραφα, ἦσαν τὰ τοῦ Βατίλου (le scrittura del Bailo), ἅτινα ἐκτός τινων ἐλλειπόντων ἄρχονται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1614 καὶ φθάνουσι μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων τῆν Βενετοκρατίας, ἐκτός δὲ τούτων ὀλίγα τινὰ βιβλία τῆς Πραξιολογίας τῶν Προβλεπτῶν. ¹

Ἡ γνώμη τοῦ Ἀρχιεοφύλακος Βάρθη περὶ ἀχρηστίας καὶ οὐτιδιανότητος τῶν ἐφθαρμένων ἐκείνων παλαιῶν ἐγγράφων, εἶναι ἐκ τῶν ἀπκτηλῶν ἐκείνων ἰδεῶν αἵτινες ἐπέρχονται εἰς τὴν φαντασίαν μᾶλλον ἢ εἰς τὴν σκέψιν τοῦ βεθυθισμένου εἰς τὴν ζάλην πολυπλόκων ἐργασιῶν τῆς ἡμέρας, ἐν μέσῳ δυσχερειῶν καὶ προσκομμάτων παντοίων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεώς του καὶ θεωροῦντος τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα ἔγγραφα ὑπὸ τὴν ἔποψιν μόνον τῶν καθημερινῶν χρειῶν τῆς τοῦ Ἀρχιεοφυλακείου ὑπηρεσίας. Μὴ παραβλέψωμεν δὲ ὅτι ὁ Ἀρχιεοφύλαξ ἐκεῖνος εἶχεν ἤδη ἀνεύρει καλὸν μέρος Βενετικῶν ἐγγράφων.

Ἡ ὀξυδέρκεια τοῦ ἐν ἔτει 1855 διαδεχθέντος ἐκείνων Ἀρχιεοφύλακος Ἀλεξάνδρου Δελβινιώτου προσέβη πολὺ περαιτέρω εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ὡς ἀχρηστῶν θεωρηθέντων, καὶ κατώρθωσε τὴν διάσωσιν καὶ τακτοποίησιν ἀξιολόγου ποσότητος αὐτῶν.

Διὰ τῆς ἀπὸ 29 Νοεμβρίου 1856 ἐπιστολῆς του, ἐζήτησε τὴν ἀρωγὴν τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως, τῇ δαπάνῃ ἐννευήκοντα λιτρῶν στερλινῶν, τῇ συμπράξει τῶν ὑπαλλήλων, ἑπτὰ τότε ὄντων τὸν ἀριθμὸν, οἵτινες ἐπὶ τούτῳ ἤθελον ἐργασθῆ εἰς ὥρας ἐκτάκτους, μετὰ τὰς ὥρας τῆς καθημερινῆς ὑπηρεσίας, προβῇ εἰς τὴν μελετωμένην ἐπιχείρησιν. Ἐγκριθείσης δὲ τῆς προτάσεως ὑπὸ τῆς Ἰονίου Γερουσίας, ἐπελήφθη τοῦ δυσχεροῦς ἔργου, ὅπερ ἐστέφθη διὰ θαυμαστῆς ἐπιτυχίας, ὡς διὰ τῆς ἀπὸ 16 Αὐγούστου 1858 Ε. Ν. ἐκθέσεώς του πρὸς τὸν Ἐπαρχον ἀναφέρει.

Τὴν ἐξέτασιν καὶ κατάταξιν, λέγει, τῶν πολιτικῶν, διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν ἐγγράφων τῶν δύο τελευταίων αἰῶνων τῆς Βενετοκρατίας, ἅτινα

¹ Ἀρχιεοφύλακος Ν. Βάρθη Ἐπιστολὴ 7 Ὀκτωβρίου 1850, ἔτι δὲ 25 Ὀκτωβρίου 1849, ἐν τῇ ἑστῇ ἐπὶ μέρους τῶν Βενετικῶν ἐκείνων ἐγγράφων ἦσαν εἰς λελυμμένα ἀποσπασθέντα τῶν δεσμιῶν καὶ βιβλίων ἕνεκα τῆς ἀσφαλείας τοῦ τόπου ὅπου ἀνάκαθεν εἶχον ἀποτεθῆ.

ἔκειντο ὡς ἀνωφελῆ εἰς ἐν κατώγειον τοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου, ἐξεπεράϊωσαν ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μου οἱ ὑπάλληλοι δι' ἐπιπόνου καὶ δυσκόλου ἐρεῦνης, ἧς τ' ἀποτελέσματα ὑπερέβησαν τὰς προσδοκίας μου, ὡς ἐμφαίνει ὁ ὑποβαλλόμενος κατάλογος. Διότι πολύτιμα ἔγγραφα ἀναφέρονται εἰς τὰς πολιτικὰς σχέσεις τῶν ἡμετέρων νήσων μετὰ τῆς Βενετίας, κατὰ τοὺς τέσσαρας αἰῶνας τῆς κυριαρχίας αὐτῆς, εἰς τὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν καὶ εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν. Μετὰ δὲ τὰ ἔγγραφα ταῦτα, μετὰ διαφόρους πράξεις τῶν Βασιλέων καὶ ἄλλας οἷον τῶν πολιτικῶν ἢ ἐνικουσίων δικαστῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν κωμῶν, μετὰ τὰς στατιστικὰς ἀναγραφὰς καὶ τινὰ δικόγραφα μετὰ τὰ ἐξόχων οἰκογενειῶν, ἕνεκα προικῶν καὶ καταπιστευμάτων καὶ μετ' ἄλλας δικαστικὰς πράξεις ἐποχῶν προσφάτων, εὐρέθησαν προσέτι τεσσαράκοντα πρωτόκολλα συμβολαιογραφῶν (τὸ πρῶτον ὑπὸ χρονίαν 28 Μαΐου 1500 καὶ τὸ τελευταῖον 25 Αὐγούστου 1805) τεσσαράκοντα ἔγγραφα κοινοποιήσεων γενομένων παρὰ συμβολαιογράφων πρὸς διαφόρους Ἀρχὰς περὶ καταπιστευμένων κληρονομιῶν. Εὐρέθησαν καὶ δύο βιβλία ἐκκλησίας τινος τῆς κώμης Σκριπεροῦ περιέχοντα βαπτίσεις, γάμους καὶ θανάτους. Εὐρέθησαν δὲ ἐπὶ τούτοις περίπου πενήτηκοντα δεμάτια ποινικῶν διαδικασιῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1560 μέχρι τοῦ 1808, καὶ ποινικαὶ ἀποφάσεις ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ 1734 καὶ λήγουσαι ἐπίσης τὸ 1808. Τὰ ποινικὰ ταῦτα ἔγγραφα ὁ Ἀρχιεπίφυλαξ Δελβινιώτης θεωρεῖ ὡς ἀνωφελές ἐμπόδιον καὶ ἐπειδὴ ὁ χρόνος καὶ ἐννόμως καὶ ἠθικῶς παρέγραψε τὰ ἐν αὐτοῖς διαλαμβανόμενα δικαιώματα, ἂν τὸ ἐγκρίνη ἢ ἀνωτέρα Ἀρχὴ, νομίζει εὐλογον νὰ καῶσι τὸ αὐτὸ δὲ νὰ γίνῃ καὶ περὶ ἄλλων λειψάνων ἐγγράφων ὄντων ἐν κακῇ καταστάσει καὶ διεφθαρμένων, ἀφοῦ μετὰ τὴν γενομένην ἐρευναν, οὐδὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ ἐξ αὐτῶν. Ἄχρηστον ἐμπόδιον ἐπίσης θεωρεῖ καὶ τὰ οὐκ ὀλίγα βιβλία, κατὰ τὸ πλεῖστον διεφθαρμένα, ἅτινα περιέχουσι στρατιωτικούς καταλόγους καὶ λογαριασμούς χορηγήσεων διαφόρων εἰδῶν διὰ τὸν Πεζικὸν καὶ τὸν Ναυτικὸν στρατὸν τῆς Βενετικῆς Πολιτείας ἐν ταῖς ἡμετέραις νήσοις καὶ ἕτερα ἀφορῶντα τὴν διαχείρισιν τῶν ἀλατοπηγείων.

Ταῦτα εἶναι κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ Ἀρχιεπιφυλάκου τὰ διασωθέντα ἔγγραφα περὶ ὧν λεπτομερέστερον διελάμβανεν ὁ συνημμένος κατάλογος ὅστις μετ' αὐτῆς ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Ἐπισήμῳ Ἐφημερίδι τοῦ Ἡνωμένου Κράτους τῶν Ἰονίων Νήσων.¹ Σημειοῦμεν δὲ ὅτι ὡς ἐκ τοῦ καταλόγου ἐκείνου προκύπτει εἰς τ' ἀνευρεθέντα βιβλία ὑπάρχουσι καὶ ἐξ τόμοι τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς πόλεως² οἵτινες πιθανῶς ἀνήκον εἰς τὸ παλαιὸν Ἀρχιεπιφυλακεῖον αὐτῆς.

Περαίων τὴν ἔκθεσίν του ἀπονέμει τὸν διὰ τὴν γενομένην ἐργασίαν ὀφειλόμενον ἔπαινον, οὐχὶ μόνον εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν κλητῆρα.

¹ Ἀριθ. 367 τῆς 6/18 Σεπτεμβρίου 1858.

² Ἀπὸ Δεματίου ἀριθ. 933 μέχρι ἀριθ. 937. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1584 μέχρι τοῦ 1696.

Ἡ σύγχυσις, λέγει, καὶ ἡ φθορὰ ἢ προξενηθεῖσα ὑπὸ τῆς ἀμελείας καὶ τῆς πολυχρονιότητος εἰς τὰ πολυπληθῆ ἐκεῖνα ἔγγραφα, σεσηπότα καὶ συγκεκολλημένα ὑπὸ τῆς ὑγρασίας ἀπῆλθον ἐργασίαν ἀκριβῆ καὶ εὐσυνείδητον. Ἡ διαχώρισις τῶν φύλλων, ἡ ἐρευνα τῶν χαρακτῆρων, ἡ διανομὴ τῶν ἀντικειμένων, κατὰ κατηγορίας καὶ ἐποχὰς, καὶ ἡ συνένωσις πολυπληθῶν δικογραφῶν εὐρισκομένων εἰς μεμονωμένα ἡμίφυλλα χάρτου εἶναι ἔργον οὐχὶ κοινῆς ἱκανότητος καὶ ἄξιον καταλλήλου ἀντιμισθίας. Συνιστᾷ ἐπομένως τὴν ἱκετήριον δι' ἧς οἱ ὑπάλληλοι ἐξητοῦντο ἀνωτέραν ἀμοιβὴν ἐκείνης ἣν ἠδύνατο νὰ λάβωσιν ἐκ τοῦ διὰ τὴν δαπάνην τῆς ἐργασίας ὅλης αἰτηθέντος παρὰ τοῦ Ἀρχιεπιφυλάκου ποσοῦ τῶν ἐννενηκόντα λιτρῶν στεδρινῶν. Ἡ Ἰόνιος Γερουσία δικαιώσασα τὴν αἴτησιν ταύτην, ἠῤῥησε τὸ ποσὸν αὐτὸ εἰς λίτρας στερλίνας ἑκατόν.¹ Ἐκ τούτου δὲ τοῦ ποσοῦ ὁ Ἀρχιεπιφυλάξ ἐποίησε τὴν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους διανομὴν, ὡς ἐγγράφως ἀνήγγειλε πρὸς τὸν Ἐπαρχον τῆ 6/18 Σεπτεμβρίου 1858.²

Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ σημαντικώτερα καὶ τελευταία ἐργασία τοῦ Τοπικοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου ἐπιτυχῶς ἐπιχειρηθεῖσα καὶ διεξαχθεῖσα ἐπὶ τῶν πολυπληθῶν καὶ ποικίλων ἐγγράφων τῆς ἱστορικῆς ἐποχῆς τῆς Βενετοκρατίας, ἅτινα ἐπὶ τὸσαῦτα ἔτη ἔκειντο παρημελημένα εἰς ἀμορφον σωρὸν, καταδεδικασμένα τέλος εἰς τὴν διὰ τῆς σήψεως ἀπώλειαν ἐν τοῖς κατωγείοις αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ πρῶην Παλατίου τῶν Βασιλέων, ὅπου ἄλλοτε ἴσως πλεῖστα αὐτῶν εἰς ἀσφαλῆ δεμάτια ζηλοτύπως ἐφυλάττοντο.³

IB'.

Αἱ συχναὶ παραδόσεις ἐγγράφων τῶν Ἀρχῶν τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, οὐχὶ πάντοτε ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως γενομένηι, ἐπησχόλησαν ἐφεξῆς καὶ τὸν Ἀρχιεπιφυλάκον Δελβινιώτην μέχρι τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ, τῆ 18 Ὀκτωβρίου 1862, καὶ τὸν διαδεχθέντα αὐτὸν Στυλιανὸν Δώριαν Προσαλέντην ἀναλαβόντα τὴν ὑπηρεσίαν τῆ 20 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξὺ καθήκοντα Ἀρχιεπιφυλάκου ἐξεπλήρωσεν εἰς τῶν ὑπαλλήλων ὁ Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος.⁴

¹ Πρωτόκολλον τοῦ Ἐπαρχου 7 Σεπτ. 1858 ἀριθ. 2339 καὶ ἀριθ. 1240.

² Ἐπιστολαὶ Ἀρχιεπιφυλάκου Α. Δελβινιώτου 18 Σεπτ. 1858 Ε. Ν. Ἰδοὺ οἱ ὑπάλληλοι εἰς οὗς ἐγένετο ἡ διανομή. Σπυρίδων Πουλῆς, Στυλιανὸς Βουσσλίνος, Νικόλαος Κασσιμάτης, Ἄγγελος Φούλιας λαβόντες ἀνά λ. Σ. 15 δ. 4 1/2. Ἀνδρέας Ἰατρᾶς, Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος ἀνά λ. Σ. 17 σελ. 3 δ. 7. — Ὁ κλητῆρ λ. Σ. 5 σ. 44 δ. 4.

³ Περὶ τῶν τῶν ἐγγράφων τούτων ἐπραγματεύθη ὁ πολυμαθὴς καὶ περὶ τὴν πατρίαν ἱστορίαν σπουδαῖος καὶ ἐντρίβεστατος λόγιος Καθηγητῆς Ἰ. Ῥωμανὸς καὶ ἡ πραγματεία αὐτοῦ ἐδημοσιεύθη ἐν τινὶ Περιοδικῷ τῆς Ἰταλίας.

⁴ Ἐπιστολὴ ἀριθ. 1 τοῦ Ἀρχιεπιφυλάκου Προσαλέντου ἐν τῷ βιβλίῳ ἔθνα καὶ αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ προκατόχου του, 22 Ὀκτωβρίου 1862. — Ἐπιστολὴ ἀριθ. 837 ἀπὸ 18 αὐτοῦ μηνός καὶ ἕτερας, δι' ἧς ὁ πραγματεὺς τῆς Γερουσίας ἀναγγέλλει εἰς τὸν Ἐπαρχον ὅτι αὕτη ἐπίδοκμασία τὴν ἀπὸ τῆς 16 ὑποβληθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ὀνομάτισιν τοῦ Σ. Δ. Προσαλέντου ὡς Ἀρχιεπιφυλάκου.

Ἡ περὶ τῆς ἀνωτέρω εἴρηται προσθήκη ἀρχείων ἐποχῆς προσεγγιζούσης εἰς τὸ ἐνεστὸς, εἰς ἃ μάλιστα ἐνδιεφέροντο οἱ πολῖται διὰ τὰς καθημερινὰς τῶν ὑποθέσεις, οὐχὶ μόνον τὰ μέγιστα ἠύξησε τὴν ἐσπευσμένην ὕλικὴν ἀσχολίαν τῶν ὑπαλλήλων περὶ τὴν ἀνεύρεσιν καὶ ἀντιγραφὴν τῶν καθ' ἑκάστην ζητουμένων, ἀλλὰ καὶ ἄλλην ἔκτακτον ἀπήτησεν ἐργασίαν ἀπαραίτητον διὰ τὴν διευκόλυνσιν τῆς καθημερινῆς χρήσεως τῶν ἐγγράφων ἐκείνων. Κατὰ διαταγὴν τῆς Γερουσίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1860 μέχρι τοῦ ἔτους 1862, οἱ βοηθοὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἀρχαιοφύλακος δι' ἐπιπροσθέτου ἐργασίας, μετὰ τὰς ἄρας τῆς τακτικῆς ὑπηρεσίας ἐπειράθησαν τὴν σύνταξιν Ἀλφραβητικῶν Πινάκων τῶν διαφόρων δικαστικῶν ἀποφάσεων καὶ πρὸς τοῦτοις τῶν πράξεων οὐκ ὀλίγων Συμβολαιογράφων, ἀνταμοιούμενοι δι' ἐκτάκτου μηνιαίας ἀντιμισθίας. Τοῦ ἐπωφελοῦς τούτου ἔργου τὴν μέχρι συντελέσεως ἐξακολούθησιν, διέκοψε μετ' οὐ πολὺ αὐτὴ ἡ Γερουσία ἀφαιρέσασα τὸ κονδύλιον τῆς χάριν τούτου ἐπιχορηγήσεως.

Οὕτως ἔβαινον τὰ πράγματα κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς Ἰονίου Κυβερνήσεως, καθ' ἣν αἱ τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου καθημεριναὶ ἐργασίαι ἔτι μᾶλλον περιεπλέκησαν καὶ συνεπυκνώθησαν ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τῆς μεγάλης τῶν καθεστώτων μεταβολῆς, ἐξ ἧς οὐχὶ μόνον ἡ πολιτεία ἀλλὰ καὶ ἡ κοινωνία συνεταράσσετο.

II'.

Καὶ κατὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς νέας ἐθνικῆς Κυβερνήσεως ἐν ἔτει 1864, τὰ πράγματα δὲν ἔλαβον εὐρυθμοτέραν καὶ ὁμαλωτέραν τροπὴν. Αἱ εἰς τὸ Τοπικὸν Ἀρχαιοφυλακεῖον παραδόσεις τῶν ἐγγράφων τῶν πρῶην Ἰονίων Ἀρχῶν ἐπῆλθον ἔτι μᾶλλον ἀλλεπάλληλοι καὶ κατεσπευσμένοι καὶ σχεδὸν εἰπεῖν ἄθροαι¹ καὶ τοῦτο συνέβαιεν ἐν ᾧ ἀσυνήθεις ἐκτάκτους ἐργασίας ἐπειγόντως εἰς τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον ἐπέβαλλον αἱ ἀνάγκαι τοῦ ἐγκαινιζομένου νέου πολιτικοῦ συστήματος καὶ αἱ ἐκ τούτου ἀναφύμεναι παντοῦαι περιστάσεις καὶ σχέσεις τῆς ἰδιοκτησίας, τῶν προσώπων καὶ τοῦ κράτους, ἔτι δὲ τῶν ἀπροπαρασκευάστως καθιδρυομένων νέων Ἀρχῶν καὶ τῶν προσκαίρως ἔτι ὑφισταμένων λειψάνων τῆς παρελθούσης διοικήσεως ἐν μέσῳ τῆς νέας ἐθνικῆς ζωῆς.

Ἐν τῷ τῷ τῷ δὲ οὐδὲ αἱ περιστάσεις τοῦ οἰκήματος ἐβελλιοῦντο διὰ τῆς ἐν αὐτῷ τῷ τῷ προσθήκης ἐγγράφων. Καὶ ὁ Ἀρχαιοφύλαξ εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκφράσῃ ἐπανειλημμένως εἰς τὴν προϊστάμενην Ἀρχὴν τὴν ἰδέαν

¹ Ἐπιστολὴ ἀριθ. 9. ἀπὸ 28 Ἰουλίου, 9 Ἀυγούστου 1864, δι' ἧς ὁ Ἀρχαιοφύλαξ Σ. Δ. Προσαλέντης ὑποβάλλει εἰς τὸν Ἐπαρχον ὅτι ἐν γένει αἱ παραδόσεις τῶν ἐγγράφων τῶν διαφόρων Ἀρχῶν πρὸς τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον δεόν νὰ συνοδεύωνται μετὰ τῶν σχετικῶν Ἀλφραβητικῶν Πινάκων.

τῆς τοῦ κτιρίου ἐπεκτάσεως, ἢ τῆς προσθήκης ἄλλων δωματίων.¹ Ἐπρότεινε δὲ καὶ τὴν ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπῆς ἐξέτασιν πολλῶν ἀχρήστων ἐγγράφων, ἅτινα ἀνωφελῶς ἐπλήρουν τὸ κατάστημα· ἀλλ' οὐδὲν ἐγένετο.² Ἐν ταῦτῳ δὲ ἡ παλαιότης τοῦ οἰκήματος, ἥτις ἤδη ἀπὸ τῆς ἐν αὐτῷ ἐγκαταστάσεως τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου ἦτο εἰς πάντας ὀρατὴ, καὶ ἐδεῖτο ἔκτοτε ἀποτελεσματικῆς προνοίας, προϊόντος τοῦ χρόνου κατήντησεν ἐπαισθητοτέρα, παραβλάπτουσα καὶ αὐτὴ τὴν γενικὴν τοῦ ἀρχείου τούτου κατάστασιν. Ἡ συχνὴ εἰσροὴ τῶν ὀμβρίων ὑδάτων ἐπεξέτεινε ἐν αὐτῷ τὸ κακὸν τῆς ὑγρασίας, ἐξ ἧς πολλαὶ θέσεις ἐγένοντο ἀκατάλληλοι καὶ ἐπικίνδυνοι εἰς τοποθέτησιν ἐγγράφων, ἅτινα ἀσφαλῶς ἔπρεπε νὰ διατηρηθῶσιν. Οὐχὶ δὲ ἀπαξ ἐπὶ τούτοις συνέβη, εἰς δωμάτια τινά, πότε μὲν νὰ καταπέσῃ ἡ στέγη, πότε δὲ νὰ βυθισθῇ τὸ ἔδαφος.³ Αἱ δὲ ἐπανειλημμένως προκαλούμεναι ἐπισκευαὶ, οὐχὶ πάντοτε ἐπετύγγανον, διὰ τὴν παλαιότητα τοῦ ὅλου κτιρίου, οὗται ἐμβλαώματα νέα εἰς ῥίκκος παλαιόν.⁴

Δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν περὶ τοῦ κτιρίου λαλοῦντες, ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως ἐμελετήθη νὰ μετατεθῇ τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον εἰς τὴν πρῶην Ἰόνιον Ἀκαδημίαν, καὶ ἐζήτησε περὶ τούτου ἡ Β. Νομαρχία παρὰ τοῦ Ἀρχαιοφύλακος τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ἀπαιτουμένης δαπάνης. Ἀπαντῶν οὗτος τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1866 ὑπέβαλλεν ὅτι ἐθεώρει καταλληλότερον τοῦ παρόντος τὸ προτεινόμενον οἶκημα, ὅπερ ὅμως δεόντως ἔπρεπε νὰ προπαρασκευασθῇ, προκειμένου περὶ μετακομίσεως καὶ ἐναποθέσεως ἐν αὐτῷ πλέον τῶν 1700 ἀμαξίων ἐγγράφων. Οὐδὲ ἠδύνατο αὐτὸς νὰ ὑπολογίσῃ τὴν δαπάνην περὶ τῆς ἀρμόδιον ἦτο νὰ γνωμοδοτήσῃ τὸ Βασιλικὸν Μηχανικόν. Ἄλλως παρετήρει ὅτι προσήγγιζεν ἡ ἐσοδεία τοῦ ἐλαιοκάρπου, καθ' ἣν πολλαπλασιάζονται αἱ ἐργασίαι τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου, καὶ ὅτι κατ' αὐτὸν ἡ μετακόμισις ἔπρεπε νὰ ἐκτελεσθῇ ἐν καιρῷ δικαστικῶν διακοπῶν, ὡς ἐγένετο καὶ προηγουμένως.⁵ Ἡ μελετηθεῖσα μετάθεσις δὲν ἐπραγματοποιήθη· καὶ τῷ ὄντι αἱ προηγουμένως γενόμεναι ἔπρεπε νὰ μὴ ἐνθαρρύνωσι τὴν ἐπιχείρησιν μεταθέσεως νέας. Καὶ ταῦτα ἀρκέτωσαν ἐν παρόδῳ ἐπὶ τοῦ δυσχερέστου καὶ

¹ Ἐπιστολαὶ Ἀρχαιοφύλακος Σ. Δ. Προσαλέντου ἀριθ. 20, 10, 22 Σεπτ. 1864. ἀριθ. 75. 31 Ἀυγούστου 1865 καὶ ἀριθ. 97 4 Ἀπριλίου 1867.

² Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ ἀριθ. 43. 4 Φεβρ. 1865.

³ Ὁ Ἀρχαιοφύλαξ Α. Δελβινιώτης [δι' ἐπιστολῆς ἀπὸ 19 Ἰουνίου 1858 ἀναφέρει ὅτι πρὸ πολλοῦ ὑπενέδωκε τὸ ἔδαφος μιᾶς αἰθούσης, ἐνεκα τοῦ βάρους τῶν ἐν αὐτῇ ἐγγράφων.

⁴ Ἐπιστολαὶ Ἀρχαιοφύλακος Σ. Δ. Προσαλέντου ἀριθ. 27—19(4 Ὀκτωβρ. 1864. Πτώσις μέρους τῆς σκέπης ἐνὸς δωματίου· ἀριθ. 36 καὶ 37, κατὰ Δεκέμβριον 1864 καὶ ἀριθ. 114 7 Σεπτ. 1866 εἰσροὴ ὀμβρίων ὑδάτων· ἀριθ. 206 6 Δεκ. 1869. Καταβύθισις τοῦ ἔδαφους μικροῦ δωματίου, ὅπου εἰσελθὼν ὁ Κλητὴρ τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου Εὐστάθιος Ἀργυρόπουλος κατεκρημνίσθη σὺν αὐτῷ καὶ ἐτραυματίσθη.

⁵ Ὁφείλομεν ὅμως νὰ σημειώσωμεν ὅτι διὰ τῶν ἐσχάτως γενομένων γενικῶν ἐπισκευῶν ἐπετεύχθη ἡ πραγματικὴ διόρθωσις τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῆς στέγης. Ἄλλ' ὑπολείπεται ἡ ἔτι καὶ εἰς τὸ μικρότερον ταύτης μέρος ὁμοία τελεσφόρος ἐπισκευή.

⁶ Ἐπιστολὴ Ἀρχαιοφύλακος Σ. Δ. Προσαλέντου ἀριθ. 113 3 Σεπτ. 1866 εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4802 ἐγγράφου τοῦ Νομάρχου Κερκύρας.

δυσκόλου θέματος τῶν ἐκ τῆς παλαιότητος τοῦ κτιρίου περιπετειῶν, αἵτινες εἰς οὐχὶ ὀλίγας μερίμνας ἐπέβαλον μάλιστα τοὺς τελευταίους Ἀρχαιοφύλακας. Διότι ἂν καὶ ἐν ἔτει 1868 προσέλθετο τὸ Ἀρχαιοφυλακεῖον δύο ἰσόγεια δωμάτια παρὰ τὰ ἤδη ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενα, δὲν ἐβελτιώθη ἐντεῦθεν ἡ ὕλική αὐτοῦ κατάστασις, οὐδὲ ἀπέκτησε τοῦτο τὴν δέουσαν εὐρυχωρίαν.¹

Τί δὲ συνέβαινε ἐν τούτοις περὶ προσωπικοῦ; Τοῦτο καλεῖ ἡμᾶς ν' ἀναδράμωμεν εἰς χρόνους προγενεστέρους.

ΙΑ'

Ἐν ἔτει 1818, τὰ δικαιώματα τοῦ συστηθέντος τότε Ἀρχαιοφυλακείου εἰσέπραττεν ὁ Ἀρχαιοφύλαξ Σπυρίδων Βαχλάμ. Ὡς δὲ οὗτος ἀνέφερε πρὸς τὸν Ἐπαρχον τῆ 20 Ἰουλίου 1820, διένειμε τὰς εἰσπράξεις εἰς τοὺς ὑπάρχοντας δύο τακτικούς βοηθούς, προσλαβὼν μονίμως ἕτερον ἕκτακτον παρ' αὐτοῦ ἐκ τῶν εἰσπράξεων μισθοδοτούμενον (διὰ ταλλήρων τριῶν ἤτοι δραχμῶν 18 κατὰ μῆνα) διὰ τὴν ἐγκατάστασιν καὶ τακτοποίησιν τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου.² Κατὰ διαταγὴν δὲ τῆς Ἰονίου Γερουσίας ὑπὸ χρονίαν 19 Ἰουνίου 1820, ὁ Ἀρχαιοφύλαξ ἐμισθοδοτεῖτο μηνιαίως διὰ ταλλήρων διστήλων τριάκοντα (ἤτοι δραχ. 180), ἀπολαύων καὶ τὸ ἥμισυ τῶν εἰσπραττομένων δικαιωμάτων, ἐνταμιεύων δὲ τὸ ἄλλο ἥμισυ εἰς τὸ Ἐγγώριον Ταμεῖον. Τὸ σύστημα τοῦτο ἠκολούθησε μέχρι τοῦ ἔτους 1835, ὅτε τὸ πρῶτον ἔτος τῆς διαχειρίσεώς του ὁ Ἀρχαιοφύλαξ Νικόλαος Βάρθη, ἀπὸ α' Αὐγούστου 1834 μέχρι 31 Αὐγούστου 1835 εἰσέπραξε τάλληρα 700 ¹¹/₁₀₀ οὐτινος ποσοῦ τὸ ἥμισυ ἀνήκεν εἰς αὐτὸν, ἤτοι τάλληρα πενήκοντα τέσσαρα κατὰ μῆνα, ἅτινα μὲ τὸν μισθὸν του ἀπετέλουν τάλληρα ὀγδοήκοντα τέσσαρα (δρ. 504). Ἀλλὰ ἀπὸ 5 Σεπτεμβρίου 1835, τεθέντος εἰς ἐνέργειαν τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου, ἔπαυσαν τὰ δικαιώματα τοῦ Ἀρχαιοφύλακος καὶ προσδιωρίσθη εἰς αὐτὸν μηνιαῖος μισθὸς τεσσαράκοντα πέντε διστήλων (δρ. 270). Βραδύτερον ὁ μισθὸς οὗτος ἠλαττώθη εἰς διστήλα τριάκοντα τρία (δρ. 198)³

Ὡς καὶ ἀλλαγῶν εἴπομεν, ἐπὶ Ἀρχαιοφύλακος Βάρθη, τακτικοὶ ὑπάλληλοι μέχρι τοῦ ἔτους 1836 ἦσαν δύο, ὧν ὁ μὲν ὑπαρχαιοφύλαξ, ἀξίωμα διατηρηθὲν ἀπὸ Ἰανουαρίου 1835 μέχρις Ἀπριλίου 1838, ὁ δὲ γραμματεῦων βοηθός. Τῷ 1837 προσετέθη τρίτος βοηθός, τέταρτος δὲ τῷ 1848 προκειμένης τῆς τελευταίας τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου μετακομίσεως. Τῷ δὲ 1850 προστεθέντων ἄλλων δύο καὶ ἐνός τῷ 1851, οἱ βοηθοὶ ἦσαν ἐπὶ τινὰ ἔτη

¹ Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ ἀριθ. 166 23 Αὐγούστου 1868

² Δεμάτιον ἀριθ. 2289 Atteggio Sr. Spiridione Varlam era Archivista Locale κ.τ.λ. Registro lettere.

³ Ἐπιστολὴ Ἀρχαιοφύλακος Ν. Βάρθη 4 Ἰουνίου 1833.

ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν, ἐπὶ μακρὸν χρόνον μονίμως τὰς θέσεις αὐτῶν κατέχοντες.¹ Ἐσχάτως δὲ ἐπὶ Ἀρχαιοφύλακος Προσαλέντου προσετέθη καὶ ὀγδοὺς βοηθός. Ἀλλ' οὐδὲ τὸν ἀριθμὸν ὀκτῶ ὑπαλλήλων ἐθεώρει ἐπαρκοῦντα ὁ Ἀρχαιοφύλαξ ἐκεῖνος, διὰ τὰς ἐν ἔτει 1864 ἐπιταττομένας παντοίας ἐργασίας διὰ τὸ ἐν Ἀθήναις Ἰπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν. Οὐχ ἦττον μετὰ παρέλευσιν οὐχὶ μακροῦ χρόνου καὶ τῶν αὐτῶν ὑφισταμένων πολυσχόλων περιττάσεων, ἢ Ἑλληνικῆ Κυβέρνησις, καθ' ἃ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν Ἀρχαιοφύλακα ὁ Νομάρχης Κερκύρας περὶ τὰ τέλη Δεκεμβρίου 1865, περιωρίζε τὴν ὑπαλληλίαν τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου εἰς ἓνα Ἀρχαιοφύλακα, δύο βοηθούς β' τάξεως, ἓνα βοηθὸν γ' καὶ ἓνα κλητῆρα.²

Μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης οἱ ὑπάλληλοι μετὰ τοῦ Ἀρχαιοφύλακος ἔχοντος μηνιαῖον μισθὸν δρ. 180, ἦσαν δύο βοηθοὶ α' τάξεως μισθοδοτούμενοι μηνιαίως πρὸς δραχ. 90, τρεῖς β' πρὸς μηνιαίας δραχ. 80 καὶ τρεῖς γ' τάξεως πρὸς δραχ. 60 καὶ ὁ κλητῆρ ἔχων δραχ. 50 κατὰ μῆνα.³ Οὕτω πλὴν τοῦ κλητῆρος ἀπελάμβανον ἅπαντες τὸν μισθὸν ὃν εἶχον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς Ἰονίου Πολιτείας, οὐδ' ἐπῆλθεν ἔπειτα ἐλάττωσις τοῦ μισθοῦ. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ προσωπικοῦ εἰς τρεῖς μόνους βοηθούς, ἐγένετο πράγματι ἐπαισθητὴ τῆς ὑπαλληλίας ὑποβίβασις, ἥτις βεβαίως καὶ εἰς τὴν σπου-

¹ Ἡ ἐξῆς σημείωσις τῶν βοηθῶν τοῦ Ἀρχαιοφυλακείου κατὰ τὸ ἀπὸ 31 Μαΐου 1855 ἔγγραφον τοῦ Ἀρχαιοφύλακος ἔνθα σημειοῦται καὶ ἡ χρονία τοῦ διορισμοῦ ἐκάστου ἀποδεικνύει καὶ τὴν μονιμότητα αὐτῶν.

Ἀθανάσιος Ἰατρᾶς ὑπηρετῶν ἀπὸ 19 Μαΐου	1818
Στέφανος Πιλότος	28 Αὐγούστου 1837
Ἄγγελος Φούλιας	16 Νοεμβρίου 1843
Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος	19 Ὀκτωβρίου 1848
Σπυρίδων Πουλῆς	28 Νοεμβρίου 1850
Ἀνδρέας Ἰατρᾶς τοῦ Ἀθανασίου	" " "
Στυλιανὸς Βουσολῖνος	26 Ἰουλίου 1851
Ὁ κλητῆρ Χαλαλάμπης Ραζῆς	12 Μαΐου 1849

Τὸ ἔτος 1861 ἔνεκα ἀποβιώσεως τοῦ Ἀθανασίου Ἰατρᾶ ἔμειναν ἐπὶ τινὰ καιρὸν μόνον ἑξ ὑπαλλήλων. Ἰδοὺ καὶ ἡ πρόσοψις τοῦ ἐτησίου μισθοῦ αὐτῶν τῆ 9 Ἰανουαρίου 1862 ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ τότε Ἀρχαιοφύλακος.

Ἀρχαιοφύλαξ Ἀλέξανδρος Δελβινιώτης Δ. Σ.	90
Βοηθός Ἄγγελος Φούλιας	" " 45
" Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος	" " 35
" Ἀνδρέας Ἰατρᾶς	" " 35
" Σπυρίδων Πουλῆς	" " 35
" Στυλιανὸς Βουσολῖνος	" " 30
" Νικόλαος Κασσιμάτης	" " 30
Κλητῆρ Χαλαλάμπης Ραζῆς	" " 27

² Ἀρχαιοφύλακος Σ. Δ. Προσαλέντου ἐπιστολὴ ἀριθ. 18τῆς 26 Αὐγούστου (17 Σεπτεμβρίου 1864 καὶ ἀριθ. 90· 31 Δεκεμβρίου 1865).

³ Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολαὶ, ἀριθ. 45· 5 Μαρτίου 1865 καὶ ἀριθ. 56· 4 Μαΐου 1865 πρὸς τὸν Νομάρχην. Δὲ τῆς δευτέρας στέλλει τὰς μισθοδοτικὰς καταστάσεις τροπολογουμένας κατὰ τὴν ἀπὸ 12 Φεβρ. 1865 ἐγκύκλιον τοῦ Ἰπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν.

δαιότητα αὐτοῦ τοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου ἐπιζημίως προσέκρουε· διότι τοῦτο οὐδένα πλέον εἶχε βοηθὸν α' τάξεως, ἀλλὰ δύο β' καὶ ἓνα γ' τάξεως· μετ' οὐ πολὺ δὲ κατήντα εἰς δύο μόνους βοηθοὺς. Διότι ἀμέσως μὲν, τὸν Δεκεμβρίου 1865, ἐπαύοντο τρεῖς ὑπάλληλοι, τὸν δὲ Ἰούλιον 1866, ἐπαύοντο οἰκονομίας χάριν ἄλλοι τρεῖς.¹

Μετὰ τοιαύτας ἀποφάσεις τῆς Κυβερνήσεως καὶ διὰ τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τοῦ καταστήματος, νὰ μὴ στερηθῇ τῆς ὑπηρεσίας παλαιῶν καὶ πεπειραμένων ὑπαλλήλων, καὶ διὰ νὰ μὴ ἀποπεμφθῶσιν οὗτοι ἄνευ πόρου ζωῆς, ἄλλο δὲν ἔμεινεν εἰς τὸν Ἀρχιεπιφυλακῆ Σ. Δ. Προσαλέντην, εἰμὴ νὰ προτείνῃ νὰ ἐξακολουθήσωσιν οἱ ἀπαλλαττόμενοι ὑπηρετοῦντες ἀμίσθως ὡς γραφεῖς, καὶ ἀμοιβὴν νὰ λαμβάνωσι παρὰ τῶν εἰς αὐτοὺς προαγγελόντων ἀντίγραφα.² Τοιαύτην δὲ μόνον κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ μετρίαισιν τοῦ ἐπιπεθεμένου, ἂν καὶ εἰς τὰς ἐν μέσῳ τῶν δεινῶν ἐκείνων περιστάσεων ὑπὲρ τοῦ ἰδρύματος καὶ ὑπὲρ τῶν παυομένων ὑπαλλήλων δικαίας καὶ εὐγενεῖς αὐτοῦ προσπαθείας συναρρωγὸν ἔσχε καὶ τὴν παρὰ τῇ ἀνωτέρᾳ Ἀρχῇ ἠθικὴν ὑποστήριξιν τοῦ τότε πρώτου Δημάρχου Κερκυραίων Ν. Β. Μάνεση.³

Ἡ τοιαύτη ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐμισθῶν βοηθῶν τῶν πράγματι ὄντων δημοσίων ὑπαλλήλων, καὶ ἡ καταβίβασις αὐτῶν, οὐχὶ μόνον ἀπὸ ἀνωτέρας εἰς κατωτέραν τάξιν, ἀλλὰ εἰς τὴν τῶν ἀμισθῶν γραφῶν ὑπηρετούντων ἐπὶ ἀμοιβῇ χορηγομένη ὑπὸ τῶν αἰτούντων παρ' αὐτῶν ἀντίγραφα ἰδιωτῶν, ἐκλόνιζε καὶ συνέχεε βεβαίως ὅλον τὸ σύστημα τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου. Μετὰ τινὰ χρόνον ἐπανακληθέντων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν δύο παλαιῶν ὑπαλλήλων, συνεπέει παραιτήσεως ἑνὸς τῶν ὑπηρετούντων,⁴ οἱ βοηθοὶ τοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου ἔφθασαν εἰς τὸν ἀριθμὸν τριῶν, ὧν εἰς βοηθὸς β' τάξεως καὶ δύο γ' γενόμενου δεκτοῦ εἰς ταύτην ἑνὸς τῶν πρώτων τῆς β' ὅπερ βεβαίως δὲν ἐνίσχυε τὰς ιδέας τῆς ἱεραρχικῆς πειθαρχίας, ἐν ᾧ μάλιστα κατὰ τὴν ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ κοινοποίησιν τῆς Β. Νομαρχίας εἶχον ὀρισθῆ εἰς τὸ Ἀρχιεπιφυλακεῖον Κερκύρας δύο βοηθοὶ β' καὶ εἰς γ' τάξεως, ἔπει-

¹ Ἐπιστολαὶ Ἀρχιεπιφυλακῆ Σ. Δ. Προσαλέντου ἀριθ. 90· 31 Δεκεμβρίου 1865 καὶ ἀριθ. 106, 7 Ἰουλίου 1866. Κατὰ Δεκεμβρίον 1865 ἐπαύθησαν Ἀνδρέας Ἰατρᾶς βοηθὸς β'. τάξεως, Νικόλαος Κασσιμάτης γ' καὶ Ἰωάννης Κωσταδῆμος γ'.—Κατὰ Ἰούλιον δὲ 1866 Ἀγγελος Φούλιας βοηθὸς α'. τάξεως. Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος β' καὶ Σπυρίδων Πουλῆς ὁμοίως β'.—Οἱ δύο μείναντες βοηθοὶ ἦσαν Ἀριστείδης Δελθινιώτης β' καὶ Στέφανος Νικακάκης γ' τάξεως.

² Ἐπιτόθι.

³ Τοῦ αὐτοῦ ἐπιστολὴ ἀριθ. 109, 22 Ἀυγούστου 1866 πρὸς τὸν Δήμαρχον Κερκυραίων.

⁴ Ἀριστείδου Δελθινιώτου.

⁵ Σπυρίδωνος Πουλῆ. Ἐπιστολὴ Ἀρχιεπιφυλακῆ Σ. Δ. Προσαλέντου ἀριθ. 166· 10 Ἀυγούστου 1868. Ἐνθα ἀναφέρει πρὸς τὸν Νομάρχην ὅτι οἱ ὑπάλληλοι εἶναι τρεῖς καὶ ζητεῖ τέταρτον ἔστω καὶ γ' τάξεως.

Ἐπιστολὴ ἀριθ. 197, 18 Ἰουνίου 1869 ὑπάλληλοι τρεῖς. Εἰς β' τάξεως Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος καὶ γ' τάξεως Σπυρίδων Πουλῆς καὶ Στέφανος Νικακάκης.

τα δὲ τ' ἀνάπαλιν ἐγένετο. Ἀλλ' εἰς ἐπίμετρον ἐπήρχετο συνάμα καὶ ἡ ὀλεθρία ἐπιρροή, τὴν ὁποίαν ἐξήσκουν εἰς τὸ πνεῦμα παντὸς ὑπαλλήλου τὰ λυπηρὰ παρδείγματα, τὰ δυστυχῶς τότε κλονίσαντα τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ ἐκπληρῶν πιστῶς τὸ καθήκον του, κατέχει ἀσφαλῶς τὴν θέσιν του ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἡ ὀφειλομένη προσοχὴ δίδεται εἰς τὰ ἀρμόζοντα προσόντα κατὰ τοὺς εἰς ἕκαστον ἐπάγγελμα νέους διορισμούς.

Αἷτια τοιαῦτα οὕτε τὴν δέουσαν ῥύθμισιν τοῦ Ἀρχιεπιφυλακείου ἠδύναντο νὰ προαγάγωσιν, οὕτε τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ νὰ ἐμψυχώσωσιν εἰς ἔργα δεόμενα χρόνου καὶ ἐπιμονῆς. Οὕτω δὲ ὑπὸ οἰωνοὺς οὐχὶ ἀρίστους καὶ διὰ τὸ Ἰοικτικὸν Ἀρχιεπιφυλακεῖον Κερκύρας ἐνεκαινίζετο ἡ ἐποχὴ τῆς διοικητικῆς καὶ δικαστικῆς ἀφομοιώσεως τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τοῦ λοιποῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Ἀλλ' ἐνταῦθα περαίνοντες τὸ ἱστορικὸν τοῦτο δοκίμιον, δὲν θέλομεν προβεῖ περαιτέρω μέχρι τῶν παρόντων, ἀτινα ἐκ τῶν ἤδη ἀφηγηθέντων ἀρκούντως προεικονίζονται ἐν γένει καὶ διαφωτίζονται, τηρουμένων τῶν ὁρίων πραγματείας ἀπλῶς ἱστορικῆς.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
Α1.52.Φ9.0022

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΥΡΙΟΥ